ПОЛИТИКИН

Немачка 5.00 DEM, Швајцарска 5.00 CHF, Шведска 25.00 SEK, Аустрија 40.00 ATS, Словенија 250 SLT, Македонија 70 ДЕН.

9 770032 339010

ЗАБАВНИК

17. V 1996 • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА LVIII • ЦЕНА 7 ДИНАРА • БРОЈ 2310

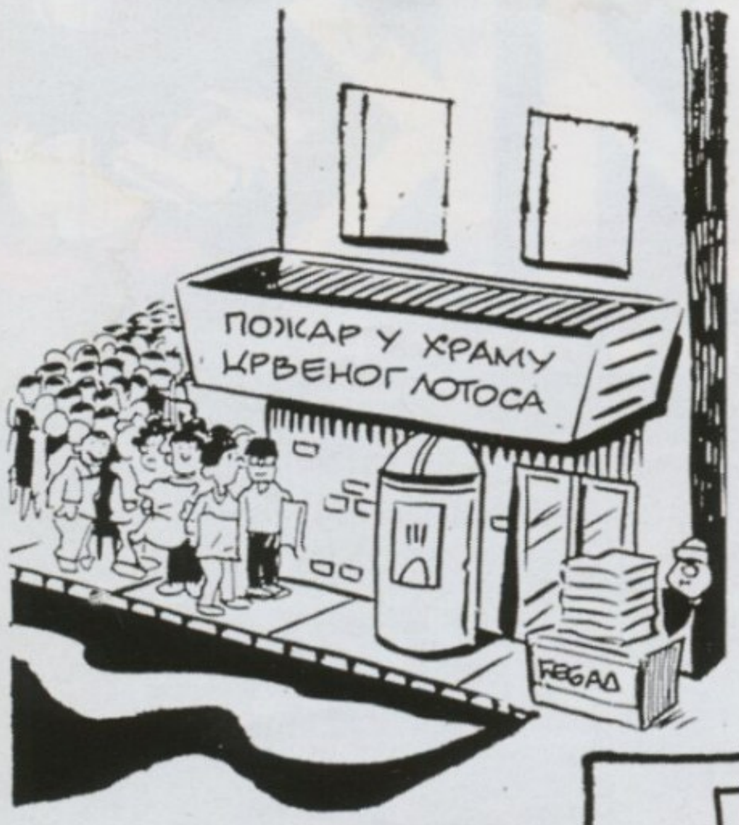
Артур Кларк

СВЕ ВРЕМЕ ОВОГ СВЕТА

За све од 7 до 107

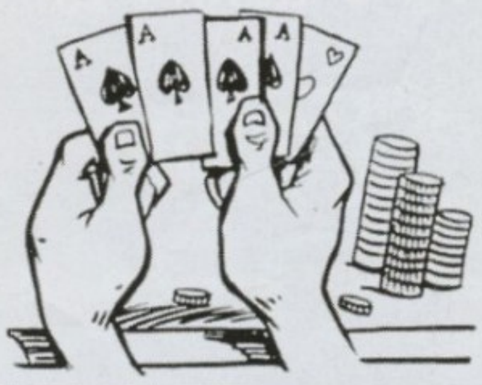
BOB '96

Веровали или не!

Кертис 2 Мортенсон

„ИЗБОРИО" ЈЕ 1993. ГОДИНЕ ПОЛОЖАЈ ДРЖАВНОГ ПРАВОБРАНИОЦА ЈУЖНЕ ДАКОТЕ (САД) ПОБЕДОМ У ПАРТИЈИ ПОКЕРА.

ГДЕ

ИМЕ ЈЕ ГРАДА КОЈИ СЕ НАЛАЗИ НА ПОЛА ПУТА ИЗМЕЂУ ГРАДОВА РАЈ И ПАКАО.

ЧЕСМУ

ЗА КРАВЕ ИЗУМЕО ЈЕ МАЈК ВУЛФ ИЗ САЛЕМА (ОРЕГОН, САД). ЖИВОТИЊА ТРЕБА САМО ДА ЊУШКОМ ПРИТИСНЕ РУЧИЦУ И ВОДА ПОТЕЧЕ.

КИНЕСКИ ФИЛМ

„ПОЖАР У ХРАМУ КРВЕНОГ ЛОТОСА" ТРАЈЕ 27 ЧАСОВА, А ПРИКАЗИВАН ЈЕ У 18 ДЕЛОВА У ПЕРИОДУ ОД 3 ГОДИНЕ.

ПУТЕВИ ЗА ПОКОЈНИКЕ

ПОСТОЈАЛИ СУ У НЕКИМ ДЕЛОВИМА ЕНГЛЕСКЕ. ОНИ СУ СЕ КОРИСТИЛИ ИСКЉУЧИВО ЗА ПРОЛАЗ ПОГРЕБНЕ ПОВОРКЕ ДО ГРОБЉА.

ЏЕСИ

ЖЕНКА ЛОВАЧКОГ ПСА И ЊЕНО ШТЕНЕ, ВЛАСНИШТВО ШЕР БРЕНДИ СА ОСТРВА ВАНКУВЕР (КАНАДА), ПРОВЕЛИ СУ 5 НЕДЕЉА НА ДНУ ИСУШЕНОГ БУНАРА ПИЈУЋИ САМО КИШНИЦУ.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● једна крава осуђена је на два дана затвора пошто је ухваћена како пасе на негованом травњаку испред зграде суда у Велингтону на Новом Зеланду.

●●● сваке године ниво океана на северној Земљиној хемисфери опада за двадесет центиметара. Пошто ниво океана на јужној хемисфери не расте, нико нема појма где та водао длази.

●●● више енглеских витезова изгубило је животе од громова за време олује 1360. године него што их је погинуло за отаџбину у биткама код Кресија 1346. и Поатјеа 1356. у којима су победили Французе.

●●● чувени енглески адмирал Хорације Нелсон, победник толиких поморских битака, патио је од морске болести.

●●● на дан Божића 1969. године у Шведској је падао црни снег.

●●● змија може да има до 300 пари ребара.

●●● у човечијем телу има довољно калијума за гранату малокалибарског топа.

●●● ајкула осећа кап крви у води са удаљености од 200 метара.

●●● запремина воде у реци Амазон већа је од укупне запремине воде свих следећих осам највећих река на свету.

●●● из Мртвог мора свакодневно испарава 7,5 милиона тона воде.

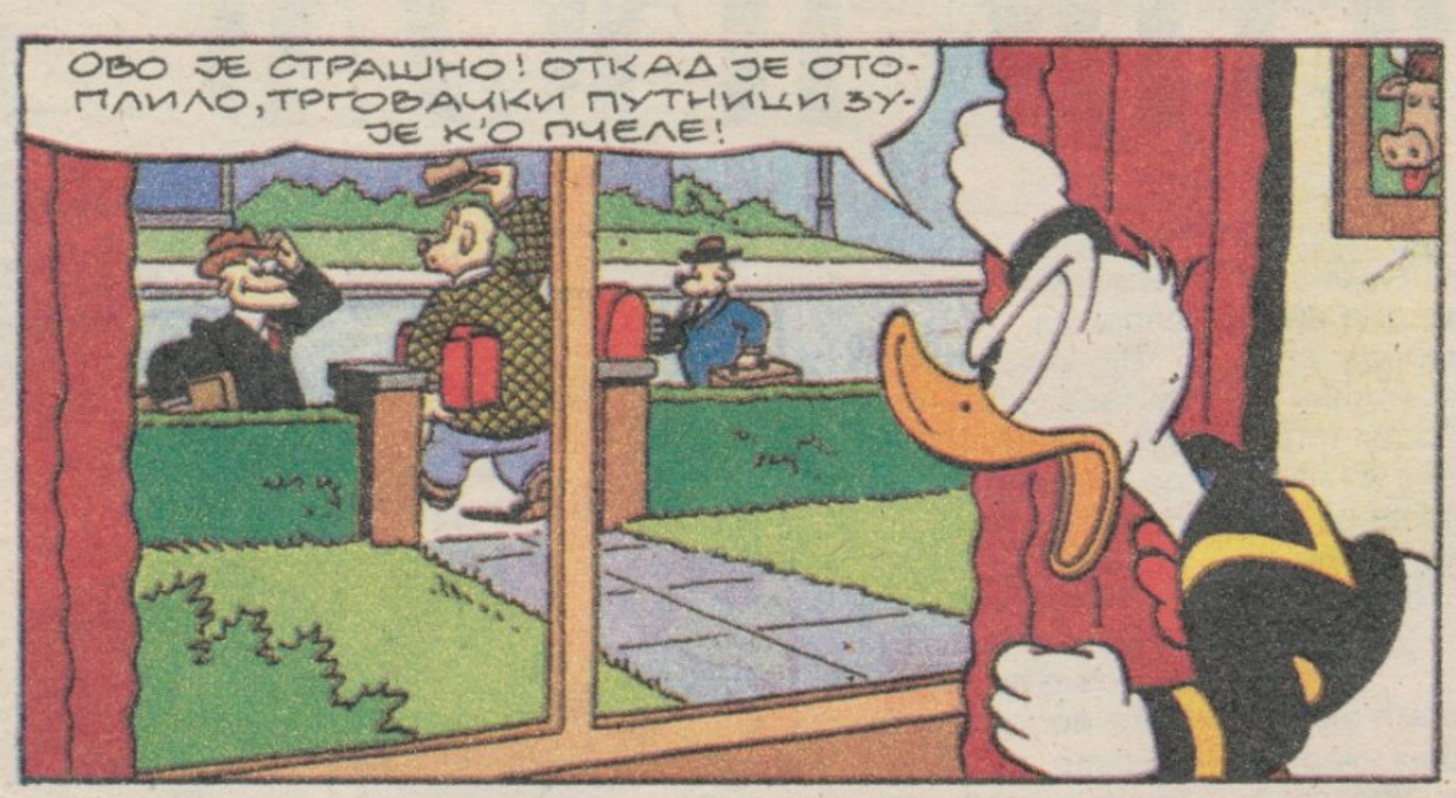
●●● коса особе непосредно пре него што је удари гром накострешиће се и подићи увис побеђујући за тренутак силу Земљине теже.

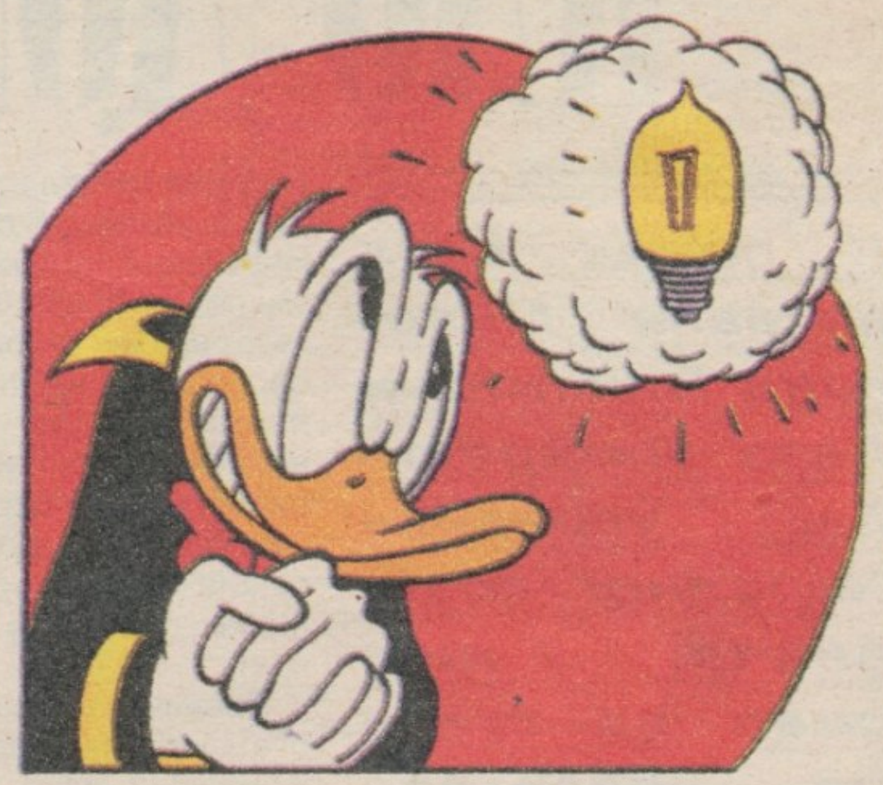
Илустровао Зоран Петканић Петко

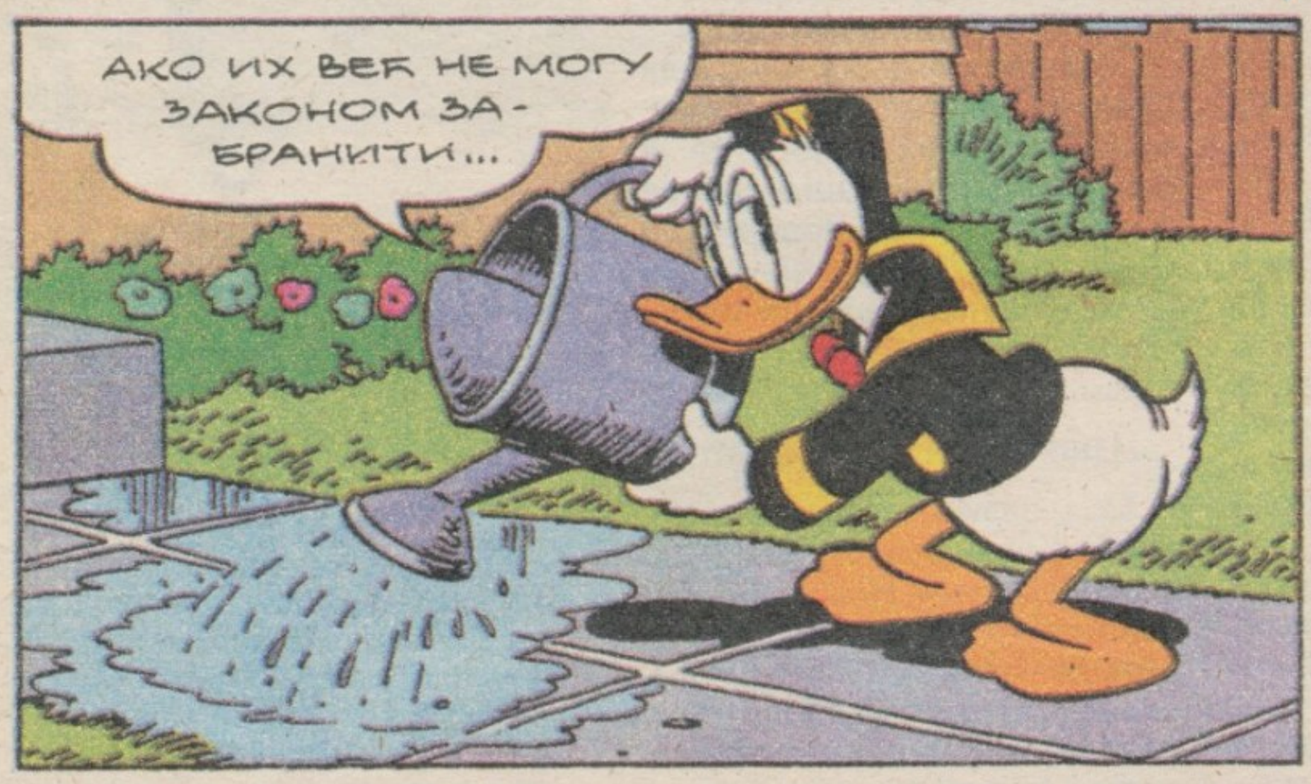
WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

НАРОДНИ ПОСЛАНИК

КАО ДОМАЋИ ПАСУЉ

И поред свих похвала Милована Глишића и Лазе Лазаревића, управник Народног позоришта није смео да стави на репертоар једно од најпознатијих дела Бранислава Нушића па је затражио изјашњење полиције

Нико као Бранислав Нушић није пером осликао српску провинцију под владом Обреновића и Београд из првих деценија овог века и између два рата. Почео је стиховима, али је брзо прешао на комедију. Најзад, постао је највећи српски комедиограф. Био је и академик.

Његова дела и данас убедљиво владају домаћим позориштима. Поживео је седамдесет четири године. Рођен 1864. видео је и доживео много.

У кући код „таткане"

Једну од својих најбољих позоришних комедија – „Народни посланик" – написао је када му је било само деветнаест година.

Седам година пред смрт сећао се:

„Први комад који сам написао с намером да га предам Народном позоришту био је „Народни посланик". Па ипак, зазорно ми је било да се у својој деветнаестој години јавим позоришној управи и тражио сам не би ли ме ко на то охрабрио. То охрабрење дошло ми је из куће Илића из које је тада ницао многи књижевни подстицај и многи покрет...

Песничка кућа Илић била је осамдесетих година једини књижевни клуб у престоници...

Кроз ту кућу, на којој су и дању и ноћу врата била отворена, прошло је неколико генерација књижевника... Почевши од Матије Бана, Љубе Ненадовића, Чеде Мијатовића, Ђорђа Малетића, Владана Ђорђевића, Лазе Костића, Ђуре Јакшића, Лазе Лазаревића, Милорада Шапчанина, Милована Глишића, Симе Матавуља, Светолика Ранковића...

Мене је у кућу Илића увео Војислав, с којим сам још од 1880. друговао... У машти шеснаестогодишњег младића та кућа ми је изгледала као неки чаробни замак... Стари Јово Илић – ‚таткана', како су га звала деца, а крај њих и сви ми остали – био је тада још врло крепак старац...

Најстарији од браће Илића Милутин, када сам ја дошао у њихову кућу, није био у Београду. Био је у неком срезу београдског округа срески старешина и често је долазио, а често и губио службу, те се досељавао у Београд... Драгутин Илић, први по Милутину, био је тада већ заогрнут једним вишим ореолом. Поета... Драгутин Илић је у ствари био представник куће Илића и таткана, који је имао пуно нежних осећања за Војислава, једино би са Драгутином разговарао и о политчким, и о литерарним и о породичним пословима...

Војислав, трећи Илић, био је тада, када сам га ја први пут познао, младо и голобрадо момче које су тада у кући одмила звали „ћела" због врло ретке косе у детињству. Војислав је у кући сматран и пажен као мезимац јер је његов млађи брат Жарко био нека врста одметника који се дружио са Палилулчићима и ишао с њима у оне знамените битке београдске дечурлије...

Између мене и Војислава било је толико поверљивих, толико присних односа да је сасвим природно што сам се ја њему обратио и поверио да сам написао једну шаљиву игру и њему оставио да окупи друштво пред којим бих ствар прочитао..."

Шапчанин на распећу

Тако казује у својим сећањима Бранислав Нушић. При том, Војиславу Илићу он није напоменуо да се та шаљива игра са називом „Народни посланик" подругљиво обраћа и власти и корупцији, поготову у време крваво угушене Тимочке буне. Ипак, Војислав се заложио за свог пријатеља Бранислава, узео рукопис и у својој кући искористио присуство брата Милутина, познатог сатиричара Владимира Јовановића и типографа и социјалистичког песника Косте Арсенијевића.

Била је јесен 1883. Војислав је полако читао „Народног посланика", а тројица присутних, који су чинили праву „цензорску комисију", пажљиво су слушала.

Милутин и Владимир изјавили су да у комаду има литерарних вредности, док је типограф Арсенијевић био одушевљен.

– То, браћо, то, тако их треба исмевати! – узвикнуо је.

Војислав је пренео Браниславу Нушићу мишљење окупљених слушалаца, што је овога охрабрило, али не и убедило да ће управа Народног позоришта прихватити и извести комедију. Тим више што је управник позоришта тада био књижевник Милорад Шапчанин, зет Лазе Лазаревића, добога одан властима, поданик и по послу и по души.

Шапчанин се бринуо да јавна реч изговорена са позоришних дасака не сме ни у примисли да се руга режиму, а текст „Народног посланика" био је малтене права револуција! Прочитао је текст и ухватио се за главу. Глатко би га одбио, али баш у то време у јавности се дигла бура и про-

Илустровао Брана Јовановић

тив њега и против управног одбора позоришта што на репертоару нема места домаћим текстовима.

Шапчанин се нашао на мукама: с једне стране требало је штитити власт, а опет... као књижевник веома је држао до јавне речи. Нашао је соломонско решење: даће текст „Народног посланика" књижевницима Миловану Глишићу и Лази Лазаревићу. Нека прочитају рукопис и са стране упишу своје примедбе, а на крају обавезно да дају стручно мишљење о делу. Па како они кажу, само да се он „покрије".

Једне вечери код Лазе Лазаревића нашли су се на седељци Шапчанин, Љуба Ковачевић и Владан Ђорђевић, сви чланови позоришног одбора. Ћаскало се о разним темама, па Ђорђевић упита Лазу Лазаревића:

– Богати, Лазо, прочита ли оног „Посланика"?

– Прочитах! – одговорио је књижевник.

– Па, шта велиш, ваља ли чему?

– Вала, то је добар домаћи пасуљ али без запршке! – духовито је одговорио Лазаревић, на шта је Владан одмах узвратио:

– Море, ако је добро скуван и ако се да сварити, лако ћемо му дати мало запршке!

Хвала Таси полицајцу

На корицама рукописа мишљење о тексту први је својеручно исписао Милован Глишић: „Добро, погдешто скратити и ублажити, а исправити језик." Лаза Лазаревић је био опширнији: „Почетнички и младићки посао, али заслужује сву пажњу. Са нешто коректуре и прераде ваљана је принова новој драми. Обраћам пажњу управи да са пуно обзира прихвати младога писца који обећава будућег комедиографа."

Све то Шапчанину није било довољно. Јесте, сада је био „покривен" стручним мишљењем, али власт је власт, властима се не гура прст у око. Позвао је Бранислава Нушића на разговор. Седели су у Шапчаниновој канцеларији, а он је очински саветовао Нушића да мало ублажи текст, понешто промени, па прилично тога и избаци!

Схватио је Нушић да од „Народног посланика" не треба да остане ни камен на камену. Ипак, прихватио је савет и узео текст на прераду. Прерадио га је и вратио Шапчанину. Шапчанин је био задовољан, затим је изјавио да је комад стављен на репертоар Народног позоришта, а онда једног дана рекао да треба још мало да одстоји у фиоци док се „тренутне политичке прилике мало не измене"!

Тако је почела одисеја „Народног посланика" по фиокама. Најпре је Шапчанин послао текст под поверљивом шифром министарству полиције тражећи мишљење. Пита може ли текст да се схвати као провокација, или бар као повод за разнолике противдржавне испаде!

Несрећни Шапчанин знао је да ће „Народни посланик", доспевши у полицију, бити заведен под бројем, а онда шетати од ћате до ћате или, увезан канапом, чамити на некој полици заборављен од свих!

Ко зна у којој би прашњавој архиви завршио „Народни посланик" да сасвим случајно није доспео у руке полицајца Тасе Миленковића који је волео књижевност а и сам покушавао да пише. Таса је обрисао прашину са рукописа, пажљиво га препаковао и лично однео у Народно позориште. Истовремено, притисак на Шапчанина што не ставља на репертоар домаћа дела није јењавао, напротив. Столица му се клатила, а како му је било веома стало да остане управник Народног позоришта, он је заказао састанак позоришног одбора за 27. март 1888. године. Одбор је радио на самој позорници, пред публиком.

Шапчанин се правдао и као доказ да се домаћа дела углавном баве подругивањем навео Нушићеву комедију у којој је народни посланик приказан као будала. А међу народним посланицима, вели он, има и сељака и занатлија. Зар су блесави, питао се!

Шапчанин је поступио веома лукаво јер није навео да је пре седнице звао Нушића и ћонудио му да у замену за „Народног посланика" напише други комад што је Нушић и учинио написавши „Сумњиво лице".

Ништа Нушићу није ишло наруку. Управо после Шапчанинове беседе и расправе у београдској јавности, српски комедиограф допао је робије због једне песме којом је исмевао Двор. Шапчанину није требао бољи доказ.

И „Народни посланик" и „Сумњиво лице" остали су да чаме и чекају боље дане за извођење.

Миленко Тодоровић

Занимација која (полако, ал' сигурно) осваја свет

РОБОТ - РАТОВИ

Савремена верзија гладијаторских борби? Окршаји теледиригованих робота на живот и смрт...

Почело је наивно, са усисивачем за прашину с даљи ским управљачем домаће израде који је нанео приличну штету намештају у кући Американца Марка Торпа, по занимању стручњака за специјалне ефекте. Марка су вратоломије дотераног усисивача силно разгалиле, с тим што му је сместа било јасно да би све било неупоредиво забавније само када би имао с ким да одмери снагу...

Пошто је и иначе човек од акције, прошле године организовао је прво светско такмичење у надметању робота гладијатора. Одзив је превазишао сва очекивања, а догађај побудио толико занимање да се велики број телевизијских мрежа из читавог света (између осталих и британски BBC, на пример) спрема да све године директно преноси друге по реду робот-ратове.

Све, неодољиво, подсећа на борбе гладијатора, али у роботизованој варијанти. Окршаји на живот и смрт одвијају се унутар овалне арене величине 13 са 20 метара. Право учешћа имају роботи које су њихови конструктори пријавили до прописаног рока, разврстани у категорије према тежини: од најлакше (12 килограма) до најтеже (50). Максимално дозвољена брзина: 27 километара на сат...

Светско робот-првенство има три дисциплине. Прва, класична подразумева борбу „прса у прса", све док један од два такмичара не онеспособи противника на више од 30 секунди. У другој се такмиче „сви против свих", а победник је робот који све остале избаци из строја. Трећа дисциплина је, кажу, најтежа. Реч је о трци с препонама, односно препрекама у виду робота које су програмирали организатори првенства. Победник је такмичар коме пође за руком да савлада све замке и први стигне до циља.

Тренутно, апсолутни светски првак је робот из „кућне радиности" који је свог конструктора Теда Роскија из Калифорније коштао укупно четири стотине долара. Зове се Л'машина, „перо" је лак, али ужасно брз и програмирано лукав. Пре него што уопште стигну да укапирају шта им се догађа, Л'машина на противнике баци смртоносни пипак, закачи се за њих и преврне их на леђа.... Крај прошлогодишњих робот-ратова...

М. И.

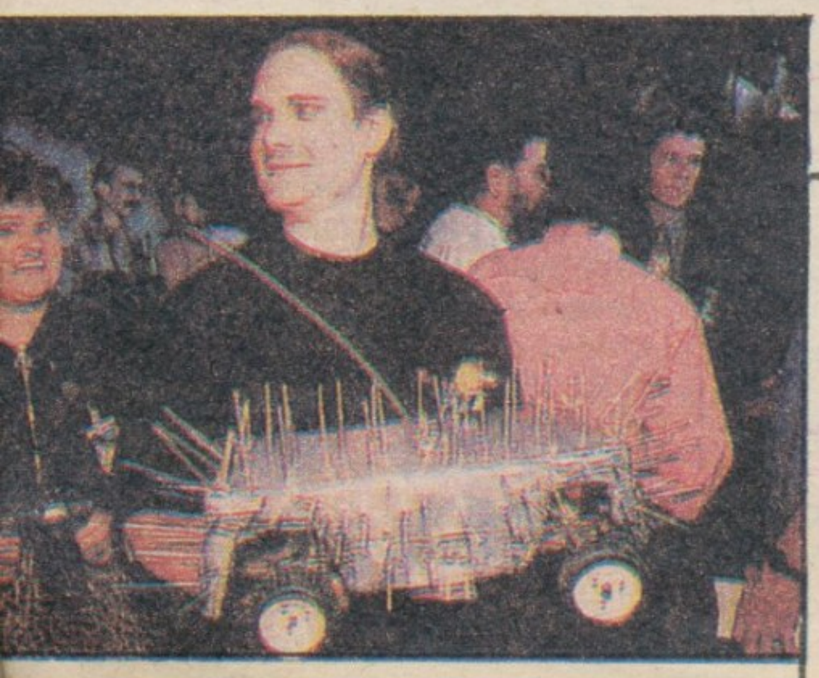

Ствар, има већ две године, уопште није наивна. Водеће светске ТВ мреже отимају се за право да догађај преносе директно. Баш као и на тркама „формуле 1", роботе опслужују читави тимови техничара, као ови који брину за добро стање робота по имену Екс Машина

Пролазна мода или нова врста спорта: Није важно како, важно је растурити противника. Водећа британска ТВ мрежа BBC, намерава не само да преноси овогодишње светске робот-ратове, него је уложила и прилична средства у пет водећих британских конструктора робота, стручњака за специјалне ефекте тамошње филмске компаније „Ментор филм"

Једна од дисциплина: класична борба прса у прса. Победник је онај који онеспособи противника на дуже од 30 секунди. У овом случају реч је о борби између робота званог Данте и далеко мање класичног Нипија

Светски првак: зове се Л'машина, програмирано је лукав и ужасно брз. Ко ће га наследити ове године? Можда овај, прошлогодишњи, такмичар: антена, бодље и, уопште, све сам електронски чип и софтвер...

Будућност градског аутомобила

ТАКСИ БЕЗ ШОФЕРА

Хоће ли електрични аутомобил из основа изменити саобраћај у великим градовима?

Изгледа да ћемо се још начекати док нам највећи произвођачи аутомобила понуде електрично возило за аутопутеве. Једна од највећих невоља је тежина батерија које би га напајале – 250 килограма! Али, зато ће врло брзо градовима почети да се крећу мали, бешумни електрични аутомобили који не загађују ваздух. Француски инжењери нуде привлачно решење градске вожње рента–а–каром на електрични погон.

Да би се возило названо „тулип" користило у граду, биће довољно да постанете претплатник. Даљински управљач, који добија сваки претплатник, служи уместо кључа за покретање кола. Кад стигне до одредишта, претплатник оставља изнајмљени „тулип" и возило на паркингу пуни батерије у очекивању следећег корисника. Цена вожње биће аутоматски убележена на терет претплатника (што ће он моћи да провери сваког тренутка захваљујући даљинском управљачу).

Али, постоји још једно, можда и боље, решење без утикача, каблова и осталог помоћног прибора који је, осим шта ограничава вожњу, подложан и хабању. Многи мисле да је решење градског електричног аутомобила у возилу на магнетну индукцију. Шта је потребно за њега? Испод сваког места за паркирање „тулипа" уграђен је један калем. Други је уграђен у возилу. Док се аутомобил налази у стању мировања, на паркингу, два су калема постављена тачно један изнад другог. Граничник на месту за паркирање осигурава да буду савршено поравнати.

У том положају два калема се понашају као трансформатор. Калем у коловозу напаја се наизменичном струјом из градске мреже. Калем у колима понаша се као секундарни омотач трансформатора и такође производи наизменичну струју. Након проласка кроз исправљач, уз електронску контролу напона, струја се користи за пуњење батерија.

„ЗЕЛЕНА ПОЛИЦИЈА" ОТКРИВА

БОМБА У КОВЕРТУ

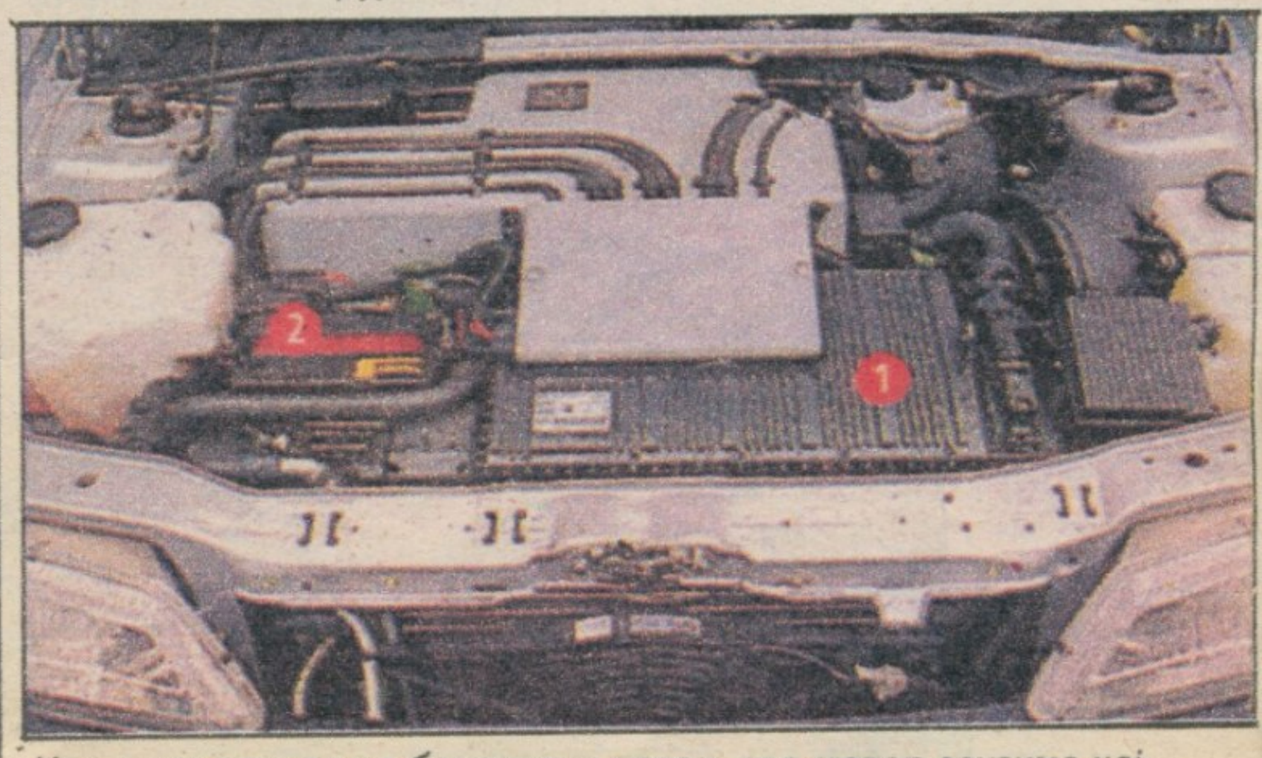

Зар је могуће да организми добијени генетским инжењерингом-слободно путују поштом? На фотографији прво поврће добијено на тај начин парадајз који је и после 15 дана чврст као да је тек убран. У САД се већ могу купити многи други генетски обрађени производи (соја, кукуруз, дуван...), док је Стари континент опрезнији. Тако је Европска заједница донела одлуку да пре 2005. године не може бити речи о одобрењу да се овако производе пастрмке, говеда, овце... Али и без тога заједничко тржиште већ има невоља преко главе с месом британске „луде краве"!

Недавно испитивање које је спровео Гринпис, међународна организација за заштиту природе, показало је да се организми добијени генетским инжењерингом (бактерије, вируси, ћелије, биљке, семење) слободно шаљу поштом. За шест месеци 18 пошиљки ове врсте упућено је из Вашингтона и Швајцарске у Европу, САД, Латинску Америку и на Далеки исток. Истина, етикета на омоту упозорава на садржај, међутим, поштари их достављају појединцима без икаквих потешкоћа. Три оваква пакета „исцурела" су пре но што су стигла на одредиште, а да то није нимало узбудило надлежне у пошти. Срећом, садржај је био мешавина воде и пекарског квасца.

Организација за заштиту природе сматра да је „крајње узнемиравајуће сазнање да се опасни организми могу послати поштом било где. Ако случајно доспеју на слободу, у човекову околину, оне могу да потисну природне врсте уништавајући биљни свет наше планете који одавно није разнолик као што је некад био.

В. М.

Насупрот возилу на бензински погон, где мотор заузима највећи део простора испод хаубе, код електричног аутомобила најгломазније су батерије, тешке 250 килограма. (1) Због малих димензија мотор се и не види на фотографији. Стандардна батерија од 12 волти (2) напаја помоћни прибор (фарове, упаљач, радио...)

Шта узбуђује енглеске духове

ПУЖ И САЛАТА – НИКАКО!

Енглези, познато је, веома држе до традиције. Сваку промену, без обзира на коју се област живота односила, примају са великим негодовањем и подозрењем, утолико већим ако је у питању нешто „важно", па је сасвим разумљиво незадовољство које се последњих година шири Острвом а односи се на – пабове. Они су одавно постали знак распознавања, део традиције, нешто о чему се с поносом говори. Шта је узрок том незадовољству? Чињеница да се стари, добри пабови, омиљена састајалишта Острвљана, немилосрдно истребљују. „Терминатори" су два велика ланца пивара који намеравају да их прилагоде свом укусу и потребама, што практично значи да у њима више неће бити оне препознатљиве атмосфере која је имала тако привлачну моћ.

Схвативши одакле ветар дува, љубитељи пабова решили су да крену у противнапад па пишу ли пишу петиције, сакупљају потписе, позивају на бојкот и демонстрације и одлучно се буне против оног што називају најездом „Мекпабова". То је, кажу, још некако и могло да се поднесе док је било ограничено на уже подручје градова, али кад се проширило на предграђа и села, ствари су превршиле меру. „Те безличне пластичне копије" постале су трн у оку свим честитим пивопијама: оне нису место где човек може да се опусти и попије с уживањем коју криглу у друштву пријатеља. Тако се бар вајка новинар Вилијам Рис-Мог који једноставно не може да замисли да утиске са фудбалских утакмица или најновије сплетке о члановима краљевске породице препричава окружен стаклом и пластиком. У таквом, хладном и безличном, окружењу њему те приче нису ни занимљиве ни узбудљиве.

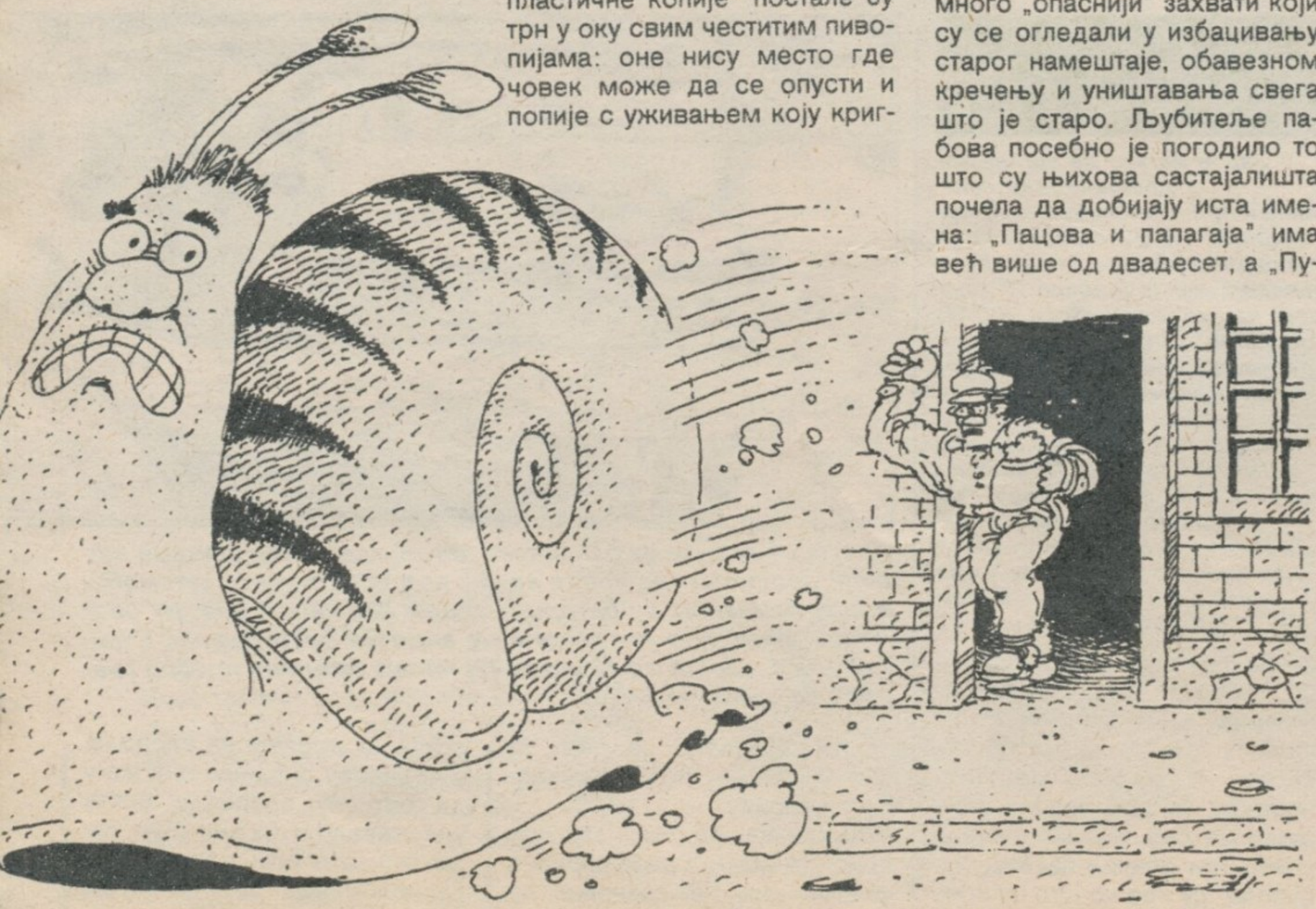
Почело је опрезно, променом имена, али заљубљеници у добре старе пабове брзо су схватили да ће остати без свог омиљеног кутка

Истини за вољу, енглески пабови дуго су одолевали променама, много дуже него рецимо апотеке, књижаре, продавнице обуће. И када су се коначно нашли на удару, учињено је то прилично опрезно. Најпре се кренуло с променом имена пошто су власници желели да привуку младе којима називи, најчешће везани за локалне историјске догађаје или личности, баш ништа не значе. Њима много привлачније звуче имена као што су „Пацов и папагај" или „Пуж и салата".

Врло брзо после промене назива уследили су и неки много „опаснији" захвати који су се огледали у избацивању старог намештаје, обавезном кречењу и уништавања свега што је старо. Љубитеље пабова посебно је погодило то што су њихова састајалишта почела да добијају иста имена: „Пацова и папагаја" има већ више од двадесет, а „Пужева и салата" једва нешто мање. Осим тога, савремена крчме личе једна на другу као јаје јајету, па њихове посетиоце и то доводи до ужаса. Као најцрњи пример наводе корпорацију „Елајед Домеко" која у свом ланцу има преко 3.200 пабова, а од тог броја 200 је већ, кажу заљубљеници у старе пабове, „упропастила" тако што је све, попут „Мекдоналдса", опремила на исти начин и дала им исто „Mr. Q" („Господин Кју"). У те нове пабове не иде се да би се уз пиво пушило и оговарало него да би се играле видео–игрице, слушала заглушујућа музика и, понегде, играо билијар.

Осим склоности да свако пристојно место обезличе, нови власници просто лудују за отварањем такозваних тематских пабова. Резултат те лудости је ницање лажних ирских крчми широм Енглеске у којима, са касета и компакт дискова трешти келтска музика! – Ужас! – кажу традиционалисти и у широком луку заобилазе та „места туге и ужаса". Невоља је у томе што је таквих места све више, а оних за чије се очување боре све мање.

Имајући то у виду, не треба сумњати да ће рат око крчми бити беспоштедан. Ко има веће изгледе да победи, тешко је рећи. Ипак, можда су нешто боље шансе на страни власника пивара јер они су угроженији: по статистичким подацима, у последњих шест година од око 60.000 пабова затворено је око 3.000. Другим речима, у питању је борба за опстанак. Не само што на многе пабове мора да се стави катанац, него се и потрошња пива још од 1980. стално смањује. Осим тога, пиво се све чешће пије у кући, што је по мишљењу власника пабова, сасвим неприхватљиво. Отуда смишљање разних мамаца за нове муштерије. Да ли ће увођење новотарија на рачун традиције дати и задовољавајуће резултате, показаће време. У сваком случају, изгледа да некадашњим пабовима прети „изумирање".

Илустровао Љубомир Милојевић Љуба

МА ШТА КАЖЕШ

ЛОПОВ ПРОТИВ ЛОПОВА

Један од главних саветника за обезбеђивање банака у Мериленду зове се Џо Шапиро. Како је Шапиро заслужио овако одговорно место? Тако што је већи део свог жвота посветио пљачкању банака због чега је на робији одлежао десет година. Није шала, овај четрдесетосмогодишњак заиста је донедавно био лопов. Кад му је досадило да стално буде у сукобу са законом, решио је да остане у „истом послу", како у шали каже, али да се бори против „доскорашњих истомишљеника". А ко боље од њега познаје психологију пљачкаша банака, начине којима прибегавају, слабе тачке појединих филијала?

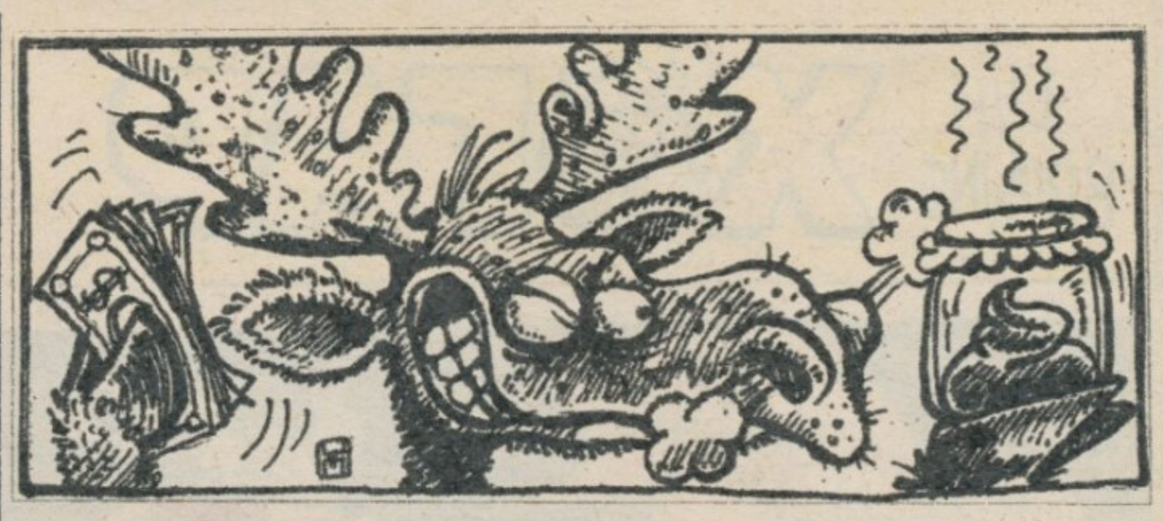
– Пре три године у граду је владала права „епидемија" – објашњава Кен Смит, директор Удружења банкара Мериленда. – Више или мање успешно опљачкане су чак 334 банке! Откако смо запослили Шапироа, пљачке су смањене за 30 одсто. Право је задовољство радити са таквим професионалцем (?!) ■

ЛОПОВИ ШЕПРТЉЕ

С чарапом навученом преко главе човек улази у један ресторан у Хјустону и од преплашене касирке тражи да му преда сав новац. Предострожности ради, свој захтев јој предаје исписан на коверту. Задовољан обављеним послом стиже потом кући и, запрепашћен, схвата да га ту већ чекају полицајци. Лако су, наравно, сазнали о коме се ради. Коверат на коме је написао захтев касирки носио је његово име, презиме и адресу.

Благајница у банци предаје сав новац човеку с упереним пиштољем. Пресрећан што му она беспоговорно даје паре, мисли да му се жена смешка зато што се усред белог дана појавио са скијашком капом и наочарима. Благајница се, у ствари, смешкала јер је пљачкаш могао да уђе и одмах каже своје име и презиме. Овако, име му је прочитала на униформи. Био је то радник једног њујоршког предузећа за одржавање лифтова који носе униформе не само са својим именом (исписаним на леђима) већ и са пуним називом фирме за коју раде и именом њеног власника. ■

ИМАТИ КАКА ОД ЛОС, ПРАВИ ЈЕ ШТОС

Јесте, намерно смо погрешили у падежу зарад риме, али оно „кака" из нслова заиста се односи на „оно" на шта сте помислили. Овог пута реч је о траговима које за собом остављају лосови из Шведске и који се однедавно, додуше пажљиво премазани безбојним лаком, користе као својеврсни сувенири! Ако их као успомену на дане проведене у овој скандинавској земљи купите у теглици, коштаће вас око четрдесет динара. Уколико решите да их носите као минђуше, цена је нешто нижа – само тридесет динара.

– Неколико теглица испуњених изметом лоса послали смо и самом краљу – хвали се Хорст Којне, идејни творац ових несвакидашњих сувенира. – Он нам је послао писмо у коме захваљује на поклону уз подршку да наставимо са „израдом" овакве врсте успомена које тешко да могу да се нађу још негде у свту. ■

ЈЕСТЕ – НИЈЕ КОКА-КОЛА

Кока-кола полако осваја читав свет, за њом у корак каска друго освежавајуће пиће – пепси. Пошто је у појединим земљама ово пенушаво пиће још новина, шефови појединих ресторана покушавају да помогну гостима настојећи да им објасне да између кока-коле и пепси постоји разлика. Оно што је урадио шеф „Пијано бара" у Ханоју, главном граду Вијетнама, можда је ипак помало неуобичајена. На видном месту истакао је таблу на којој је великим словима исписано објашњење: „Служимо кока-колу, односно коук, и кока-колу – пепси"! ■

НАУЧИ, ПА ГОВОРИ!

Анђелика Хјустон, позната америчка глумица, сећа се како је то изгледало бити кћерка Џона Хјустона, чувеног филмског стваоца: „Ни мом брату Тонију ни мени отац није лако опраштао детињарије ни када смо били сасвим мали. Једном сам, док смо сви седели за недељним ручком, олако изјавила да не волим Ван Гога. „Кад га већ не волиш", тада се разбеснео, „наброј ми бар шест слика које је урадио Ван Гог и објасни зашто ти се не допадају." Пошто, наравно, нисам знала назив ниједног платна, отац ме је замолио да устанем од стола и да следећи пут не седам док не научим да оно о чему говорим морам и да образложим. ■

ДАВИД ПРОТИВ СКУПЉАЧА МАРАКА

На часу историје у једној београдској средњој школи на постављено питање ученик одговара: „Давид је био јеврејски цар који се истакао у многим борбама против филателиста..." Зашто ли је помешао Филистејце са људима који скупљају поштанске марке? ■

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

© 1991 by King Features Syndicate Inc. World rights reserved.

ЛОГИЧКИ ЗАДАЦИ

ПЛАВОЉОМКЕ И

МУЗЕ И ГРАЦИЈЕ

1 Овај математички задатак потиче из античких времена, с темом из старогрчке митологије. Стручњаци данас ломе копља да ли је аутор овог задатка Еуклид или Архимед. Заборављају, међутим, да је песник Хомер опевао митске Зевсове кћери с њиховим јабукама и цвећем много векова пре рођења споменутих математичара.

Три лепе грације шетале су вртом носећи у наручју мирисно цвеће различитих боја, од ружичастог и белог до црвеног и плавог. Случајно су среле девет муза које су имале пуна наручја сочних јабука. Свака муза дала је свакој грацији неколико јабука, а заузврат добила цвеће. На крају је свака богиња имала исти број цветова и јабука, а од цвећа једнак број цветова исте боје.

Колика је најмања количина цветова појединих боја и колико је јабука потребно да би се удовољило задатим условима?

ПРОВЛАЧЕЊЕ НОВЧИЋА

2 Можда вам је неко показао или сте негде прочитали како да се провучете кроз отвор на хартији величине 10 x 10 центиметара који сами треба да просечете.

Међутим, занима нас да ли кроз кружни отвор пречника 15 милиметара може да прође метални динар пречника 20 милиметара.

Уредио Александар Кутрички

САВИЈАЊЕ АУТО-КАРТЕ

3 Знате ли на колико начина може да се савије географска карта када је дат број ивица по којима се савија ?

Да то није лако, показује загонетка коју је саставио Х. Дудени.

Уместо карте узећете лист хартије правоугаоног облика са 8 квадрата нумерисаних редоследом као на слици.

Потребно је сложити "карту" тако да бројеви на квадратима следе редом од 1 до 8, при чему се број 1 налази на врху.

Наравно, никакво сечење није дозвољено!

1	8	2	7
4	5	3	6

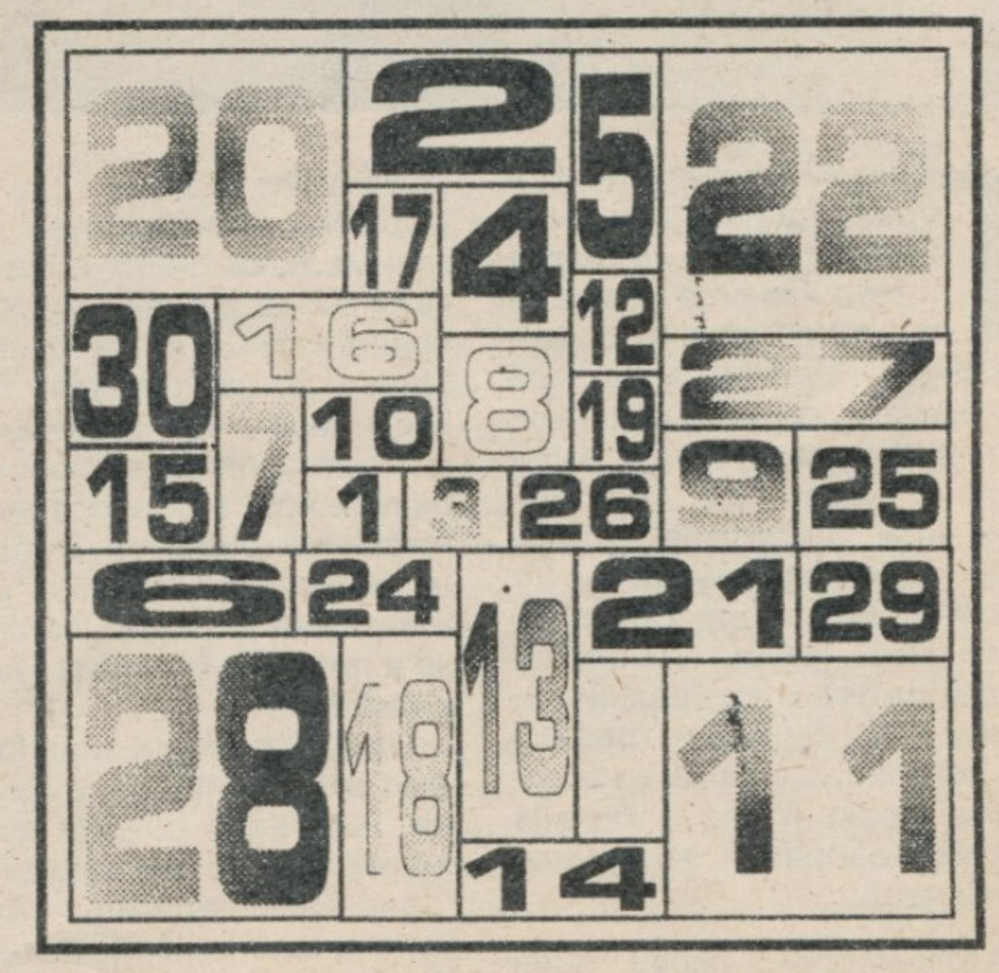
Три грације шетале су вртом носећи у наручју мирисно цвеће...

ЗАДАТАК СА ПАЛИДРВЦИМА

5 Задаци са палидрвцима (шибицама) веома су чести у области логичких задатака.

Ваш задатак је да помоћу шест палидрваца направите четири једнакостранична троугла (**све странице морају бити једнаке**)!

4 Пронађите број који недостаје у низу бројева од 1 до 30.

Решења се налазе на страницама "Мале поште"

БАЈКА ПО УКУСУ ВЕГЕТАРИЈАНАЦА

БЕЈБ НЕКЕ

Прасе снима, пази се!

Аустралијски филм о прасету које је умислило да је пас чувар доживео је огроман успех широм планете и навео милионе људи да се заувек одрекну свињског меса

Тачно 48 прасића имаће срећу да никада у свом животу чак ни не прође поред кланице и никада не сазна како се праве кобасице. Уместо тога, они ће сазнати како изгледа живот паса и мачака које људи пазе и мазе. Ови гроктави срећници доживеће дубоку старост и неће имати друга посла осим да једу, спавају и ученицима једне пољопривредне школе у Аустралији показују како би људи требало да се опходе према животињама. Грок! А ево и како је тих 48 одабраних заслужило такву част.

Аустралијски писац Дик Кинг Смит написао је пре тачно десет година роман „Прасе чувар". Књига није изазивала већу пажњу све док Џорџ Милер није почео да се занима како би то изгледало када би се доживљаји једног прасета пренели на филм. А Милер је, за оне који то не знају, један од најзначајнијих аустралијских филмских стваралаца који се прославио режирајући трилогију „Побеснели Макс" са Мелом Гибсоном. Сада је решио да постане и продуцент и улаже новац у филмове.

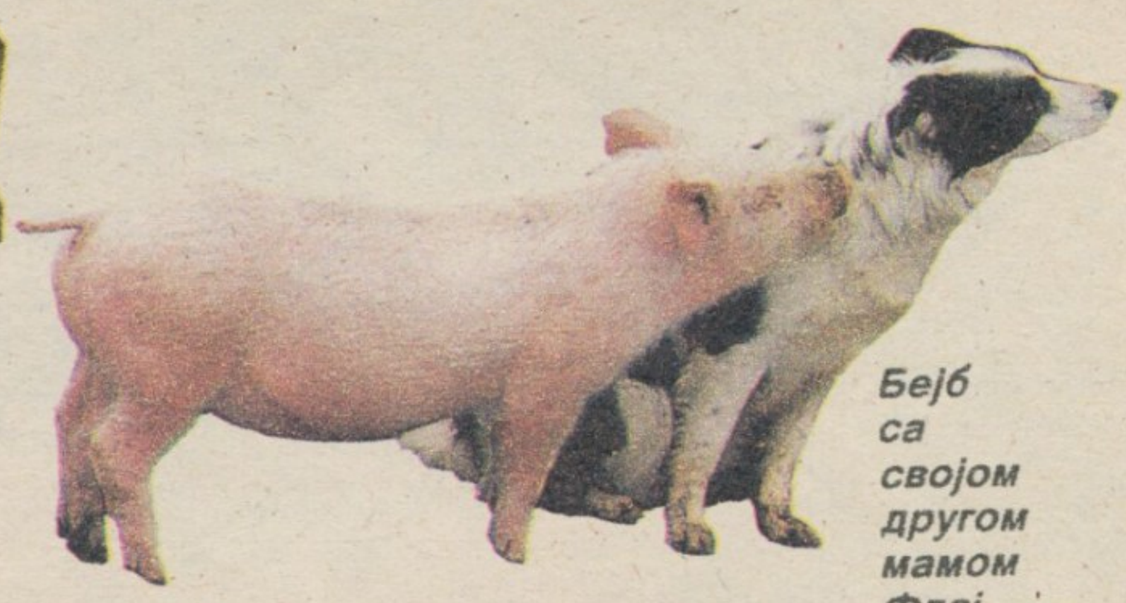
Од Кинга Смита овај продуцент откупио је права да према његовом роману сними филм, позвао четрдесетдвогодишњег редитеља Криса Нунана који је нама познат по тв-серији „Вијетнам" и глумца Џемса Кромвела за споредну улогу. А шта је са главним глумцима, питате се сад. Е, то је била велика мука. Главни лик ове приче је прасе по имену Бејб које је умислило да је пас чувар. Како је до тога дошло и како ће се завршити тужно-смешни догађаји на једној фарми где Бејб доспева, нећемо препричавати.

Рекордер седме уметности

Многе животиње биле су до сада јунаци филмова, али прасе никада. А пошто су прасићи познати по томе што брзо расту и гоје се, аутори филма знали су да ће морати да обезбеде више истих примерака који би играли Бејба. Током шест месеци снимања чак 48 прасића добило је прилику да постану глумци. Јер, једно прасе могло је свега три недеље да игра Бејба – после тога већ би „прерасло" улогу. Прасићи су веома нестрпљиве животиње, а на снимању филмова једна од најважнијих особина управо је – стрпљење. Екипа „Бејба" морала је зато у сваком тренутку да има спремљено шест истоветних прасића расе велики бели јоркшир. Када се једно умори или постане нервозно, замењује га друго.

Поред прасића, у филму игра још око осам стотина животиња по чему је „Бејб" истински рекордер у седмој уметности. Гледаоци свакако неће успети да изброје, чак и када би хтели, да се у „Бејбу"

У РЕРНУ!

Бејб са својом другом мамом Флај

појавило више од седамсто оваца, 37 мишева, тридесет патака, осам паса, четири мачке, два коња и једна крава. И понеки човек. Све животиње у филму „говоре" захваљујући екипи од шездесет дресера који су успели, уз помоћ карамела и чизбургера(!), да их натерају да отварају уста као да причају. А милина је гледати их како говоре, размишљају, смеју се или тугују. Посебан ужитак свакако је песма мишева. Неки мање пажљиви гледаоци можда и неће приметити да се у појединим сценама, негде у углу екрана, појављује необичан хор који пева романтичне песме или успаванке.

Популарност коју је прошле године „Бејб" достигао у читавом свету доживела је врхунац овог фебруара када је објављено да је филм номинован у чак седам категорија за награду „Оскар"! Између осталог, и за најбољи филм! Одмах су почеле расправе. Једни су били одушевљени што се тако лепа и поетична прича нашла међу онима о ратовима, убиствима и историјским сплеткама, а други згранути што су свиње освојиле Холивуд. Зар 48 прасића треба да шета двораном „Дороти Чендлер" у којој се додељују „Оскари" и у којој седе све саме глумачке величине. Скандал, кажу они.

Личности са именом и биографијом

„Бејб", знамо, није освојио ниједног важнијег „Оскара", али је филм, ипак, обележио последњу деценију овог века. Писац романа Дик Динг Смит добио је понуду вредну више милиона долара да напише још пет књига у којима би животиње биле главни јунаци. На Тајланду су се власници појединих ресторана побунили против увозника филма јер су тако рећи банкротирали зато што је потрошња свињетине у тој земљи нагло опала. А свињско месо користи се тамо за справљање готово сваког јела. У Америци је Бејб постао готово национални херој, чак популарнији него некада пас Леси. Има предлога да вегетаријанци широм САД ставе ово прасе на неки свој грб или заставу. „Организација за хумано поступање према животињама" аплаудира филму „Бејб" јер сваку животињу у њему приказује као личност са именом и биографијом.

Продуцент Џорџ Милер престао је да једе свињетину и остало месо још пре тридесет година. Од тада је заклети вегетаријанац. Поводом успеха филма каже:

– Као деца, сви смо најрадије слушали приче о животињама, па зато сви воле да гледају филмове у којима играју њихови четвороноги љубимци из детињства. Поред тога, „Бејб" даје наду, позитивну снагу, указује на светло које се налази на крају тунела. Не знам особу која се није и смејала и плакала гледајући филм. Лик Бејба направљен је тако да са њим може да се поистовети свако јер се свако у неком раздобљу свог живота осећао мали, беспомоћан и преварен.

Оних 48 прасића са почетка наше приче одиграло је своје улоге тако добро да су им животи заувек поштеђени. Ко зна, можда ће опет постати глумци уколико неко буде желео да сними филм о одраслим свињама. Ове већ имају искуства пред камером што ће могућем редитељу олакшати посао. Једно од тих прасића завршило је у Енглеској јер је Кети Крупер, позната као дресер овчарских паса, била одушевљена филмом, па је пожелела да провери може ли од прасета стварно постати пас чувар. И, гле чуда, изгледа да може. Кетин лични Бејб одмах се спријатељио са кучетом по имену Тед, одлазио с њим у обилазак оваца и радио све што пси иначе раде. Данас је то прасе, кога је Кети такође назвала Бејб, пријатељ са свим псима на фарми.

С. Јокановић

ХОЛИВУД КАО ЗООЛОШКИ ВРТ

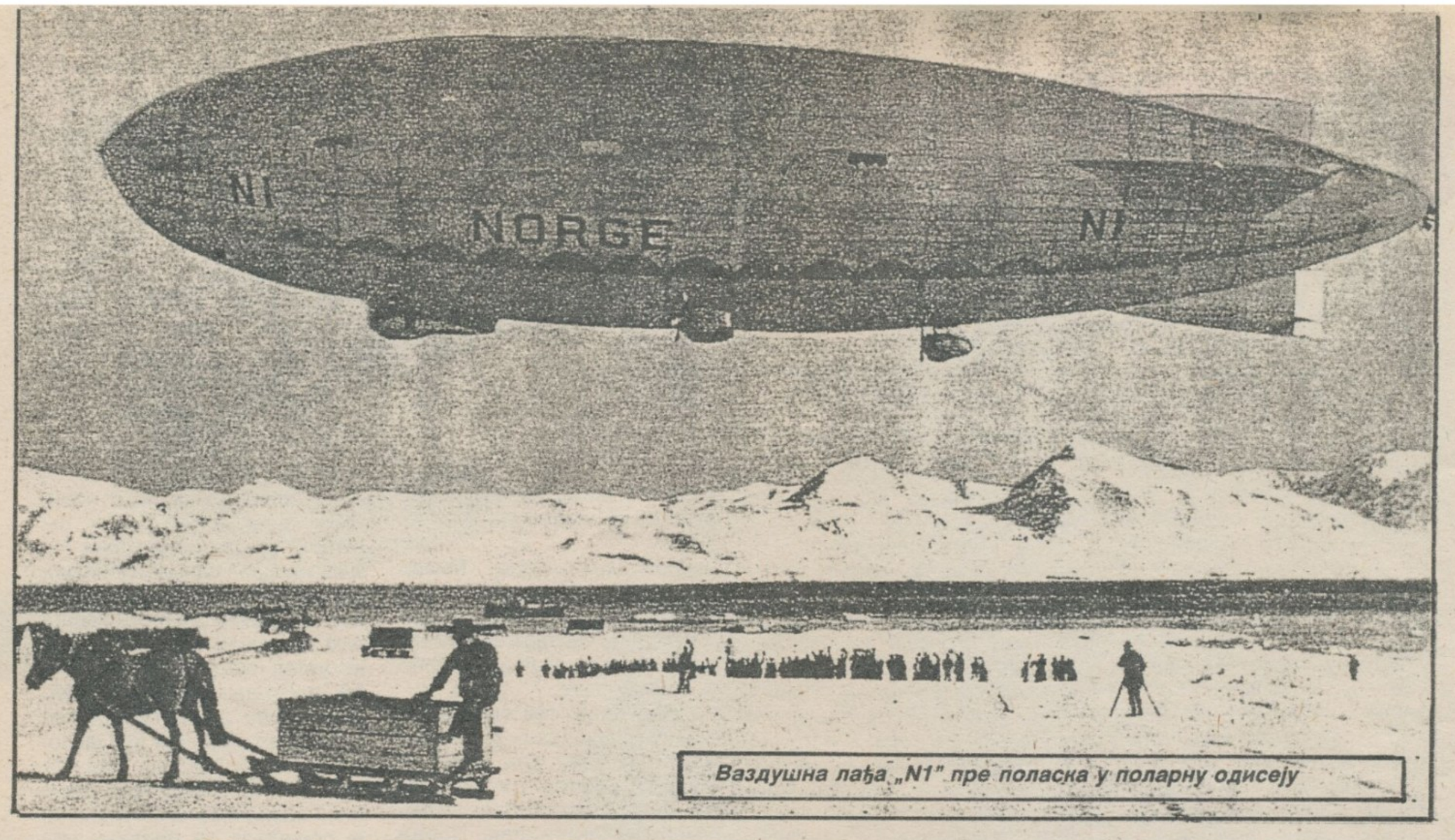
Холивуд је постао прави зоолошки врт. Филмова у којима су животиње главни јунаци никада није било више. Два наставка „Бетовена" су ту, „Бејб", „Лет у дивљину" (гуске), комедије, „Истина о мачкама и псима", „Парк из доба јуре" (диносауруси), „Ејс Вентура – детектив за кућне љубимце", „Џуманџи" (афричке звери), „Операција Дамбо" (слон) и играна верзија цртаћа „101 далматинац" који се управо снима са Глен Клоуз у главној улози.

Снимање оваквих филмова обично је јефтиније од других и на њима могу да зараде сви осим животиња – глумаца које не траже ни хонораре ни свој део од зараде. Осим тога, и публика воли филмове о животињама јер у њима никада нема „незгодних" призора, а ретко је насиље, па породица може заједно да их гледа. Мада су данас начини увежбавања животиња блажи него некада, борци за права животиња сматрају да оне, и домаће и дивље, не би смеле да се везују у филмовима ни да се терају да глуме када то неће. Чланови ових удружења баш зато често присуствују снимању филмова да провере како се поступа са њиховим четвороногим, и осталим животињама.

Међутим, дресери се прибојавају да ће ускоро изгубити посао јер Холивуд све више прави животиње помоћу бојица и компјутера. Тако, већина крволочних мајмуна у филму „Конго" Френка Маршала нису биле животиње већ људи – акробате у „костимима" мајмуна. О диносаурусима у „Парку из доба јуре" није потребно говорити да су оживели захваљујући компјутерима. Најновији хит „Џуманџи" нема ниједну праву животињу иако их је филм препун: слонови, носорози, лавови, мајмуни, зебре, крокодили – сви су резултат сложених рачунарских програма.

Џори Милер, продуцент филма „Бејб", прима награду Златни глобус. Касније је стигао и Оскар!

Ваздушна лађа „N1" пре поласка у поларну одисеју

У ваздушној лађи преко Северног пола

ОСВОЈИЋУ КРОВ СВЕТА!

Тројица одважних – Роалд Амундсен, Умберто Нобиле и Линколн Елсворт – остварили су пре 70 година велики подвиг: раздаљину од Шпицберга до Аљаске, укупно 3.600 километара, прелетели су за 71 час

Мала лука у Конгсфјорду, на Шпицбершким острвима, била је пригодно окићена 7. маја 1926. године. Становници насеља окупили су се око великог хангара очекујући посетиоце који су стигли изненада – право с неба.

Велики ваздушни брод, нека врста балона са сопственим моторима, лагано се приземио у фјорду на далеком северу. Ово слетање било је тек почетак велике пустоловине у којој је једну од главних улога имао познати норвешки поларни истраживач Роалд Амундсен. Светску славу стекао је 14. децембра 1911. године када је, као први човек на свету, доспео на Јужни пол.

Сан о Северном полу није напуштао Амундсена ни после освајања Јужног. Чим се вратио у домовину, почео је да прави планове како да се докопа Арктика, по сваку цену, морем или ваздухом. Имао је огромно искуство – још између 1903. и 1906. године водио је своју прву експедицију и био први човек који је прошао кроз такозвани Северозападни пролаз и приближно утврдио положај магнетног Северног пола.

Према моделу изслуженог брода „Фрам" Амундсену је направљена лађа „Мод". Спремао се да пође баш када је избио Први светски рат. Чим су топови

Кабина ваздушне лађе

ућутали, „Мод" је са посадом од десет људи управила прамац према северу. Али, овога пута Амундсена није пратила „нечувена луда срећа". „Мод" је две године стајала окована ледом и тек јула 1920. успела је да се ослободи. Амундсен је лађу спровео кроз ледене воде Североисточног пролаза и упловио у луку Ному на Аљасци. Ту је распустио посаду и донео одлуку да Северни пол освоји из ваздуха

„Норге" креће из Рима

По ко зна који пут пливао је у дуговима када му је судбина послала богатог младог Американца Линколна Елсворта заљубљеног у смеле истраживачке подухвате. Његовим новцем купљена су у Италији два хидроавиона двомоторца и допремљена до северозападног дела Шпицберга. Подухват, међутим, није успео – авиони су морали да се спусте и двадесет седам дана остали су заробљени ледом. Амундсена и посаду је, када су најзад долетели до Шпицберга, прихватио један китоловац. Северни пол још једном га је одбио и он је почео да мисли да је из ваздуха неосвојив.

Али, није био неосвојив. Док се Амундсен припремао за нов покушај, Американац Ричард Берг прелетео је, северни пол први у историји, у свом тромоторцу. Амундсен је изјавио да га успех Американца неће поколебати у одлуци да и сам учини исто, али не авионом већ дирижаблом! Елсвортовим доларима плаћена је изградња ваздушне лађе у Риму.

Дирижабл назван „Норге", пројектовао је генерал Умберто Нобиле који је, према

договору између Амундсена и италијанске владе, требало да учествује у лету као капетан посаде.

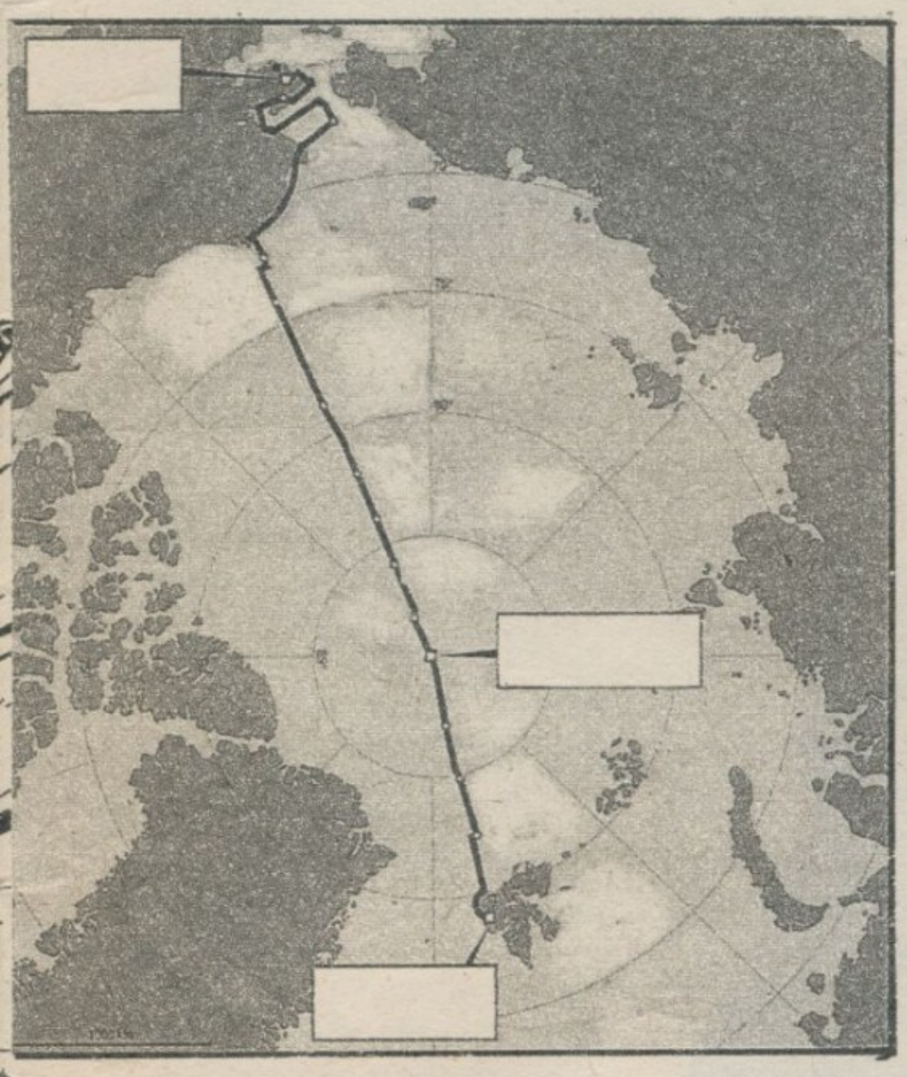
Први озбиљни разговори о прелетању Северног пола почели су у лето 1925. године. Елсворт је понудио 125.000 долара, а Нобиле је добио помоћ италијанске владе и успео да начини нарочиту летелицу за овај подухват. Припреме на Шпицбергу отпочеле су октобра 1925, изграђено је пристаниште и посебан хангар за ваздушни брод.

„Норге" је кренуо 10. априла 1926. године из Рима према северу. Прва успутна станица био је Лондон, затим је слетео у Осло и на крају у Санкт Петербург (тадашњи Љењинград). У овом граду летелица је остала три недеље како би совјетске власти дозволиле да, у случају потребе, користи и ваздушни простор СССР-а.

Коначно, 7. маја „Норге" је стигао у луку на Шпицбергу. Био је то величанствен брод дугачак 106 метара, широк око 20, са гондолом и три мотора.

Копно на видику

После неопходних поправки, пуњења резервоара и укрцавања посаде летелица се винула 11. маја у 8 сати и 55 минута но-

сећи 12 тона терета: скије, оружје, четири шатора, храну и 16 чланова посаде. Када је ова летећа „цигара" достигла висину од десетак метара, укључена су три мотора од по 260 коњских снага. Путовање на Северни пол је почело!

Првог дана време је било лепо, тек око 19.30 часова појавила се густа магла. Летелица се дигла на висину од хиљаду метара, али се и даље налазила у непрозирном „тесту". Брзина је повећана на 67 километара на час како би се што пре изашло из магле. Лет је настављен и у 1.25 часова 12. маја навигатор је свечано узвикнуо: „Стигли смо!" Ваздушна летелица налазила се тачно изнад Северног пола.

Нешто после осам часова ујутро истог дана посада балона поново се нашла у магли. У 10.45 покварио се један мотор на крми. Летелица је губила брзину и висину. Коначно, зауставила се једва неколико

Тројица храбрих: Роалд Амундсен (горе), Линколн Елворт (десно) и Умберто Нобиле

метара изнад површине мора по коме су плутале огромне санте леда.

Лет је, на срећу посаде, некако настављен. Касно поподне магла се, ипак, дигла и видљивост је била знатно боља. Механичари су успели да оспособе мотор и лет је убрзан. Око 6.30 ујутру 13. маја навигатор је објавио „Копно на видику!". Сат касније ваздушна летелица надлетала је копно. Била је то Аљаска.

Где смо?

У гондоли је настало неописиво славље, отворена је и боца ликера. Радост је, међутим, кратко потрајала. Из минута у минут магла је постајала све гушћа, лет изнад копна постао је све опаснији. Чланови посаде, који нису спавали већ 48 сати, осећали су умор и глад.

Тек у 1.30 часова 14. маја у летелици су ухватили слаб сигнал из станице Номе. Путници преко Северног пола успели су, 25 минута касније, да утврде где се тачно налази њихова летелица. А онда је почела јака олуја која је опасно успорила кретање претећи да обори велику „цигару". Лет је, ипак, настављен до седам часова ујутро када је мотор на крми опет почео да отказује. Лет се ближио крају.

Посада летелице угледала је насеље од неколико десетина кућа и Амундсен је наредио слетање. Приземљење је успешно обављено.

– Где смо? – упитао је Амундсен људе који су дотрчали из села.

– У Телеру – одговорили су му.

Било је то село 125 километара северно од Номе, коначног циља поларне експедиције. Овај „промашај" није много узбудио истраживаче. Они су остварили свој циљ – после 71 часа лета успели су да прелете северну „капу" планете.

Амундсенов успех загорчале су, међутим, свађе које су се касније изродиле.

Он и Нобиле нису били идеалан пар, до несугласица је долазило и пре и за време лета. Чим је „Норге" прелетео Северни пол, неко је јавно поставио злонамерно питање ко је, у ствари, прави победник: Амундсен, који је подухват осмислио и организовао, или Нобиле, који је седео за командама дирижабла.

Арктик – достојна гробница

Жучна расправа била је у јеку када је Умберто Нобиле 1928. године у дирижаблу „Италија", полетео из Милана да још једном пређе преко Северног пола. Штампа је писала да млади Италијан хоће: на тај начин да врати мило за драго славном Норвежанину који је како је рекао, присвојио његов први успех.

После лета на Северни пол Амундсен се повукао у своју кућу у родном Боргеу одлучивши да се мане експедиција и на миру среди белешке које је правио током путовања. Али, судбина га је још једном повела на Арктик – стигла је вест да је „Италија" 25. маја у 0.20 часова прелетела Северни пол и срушила се.

Међу многима који су без размишљања похитали у помоћ налазио се и Амундсен упркос чврстој одлуци да се више не миче из родног града. Сматрао је да би његово искуство с Арктиком могло да буде драгоцено у спасавању посаде дирижабла. Осамнаестог јуна 1928. укрцао се у француски хидроавион којим је пилотирао капетан Гијабон. Према Шпицбергу су полетели из Тромсоа у Норвешкој.

Генерала Нибила спасао је шведски авион, а седам преживелих чланова његове посаде совјетски ледоломац „Красин".

Хидроавион „латам 47" у коме је био Амундсен последњи пут је виђен како лети у правцу Баренцовог мора. Даље се ништа не зна јер се нико од посаде није вратио.

Свет је ожалио Роалда Амундсена који би, да је могао да бира, Арктик сигурно сматрао достојном гробницом.

Ж. Р.

СТРЕЛА У МОЗГУ

Луана Стјуарт махнула је свом деветогодишњем сину Робину који се с другим дечацима играо на пољани препуној света. Изгледало је да су деца на безбедној удаљености од места где се одвијало такмичење у бацању стрела које се од почетка века сваке године одржава између разних заједница индијанског племена Кроу у резервату америчке државе Монтане.

С растојања од четрдесет метара бацале су се нарочите стреле дугачке један и по метар и с челичним врхом од петнаест центиметара у циљ који је обележавала такође стрела, забодена у земљу.

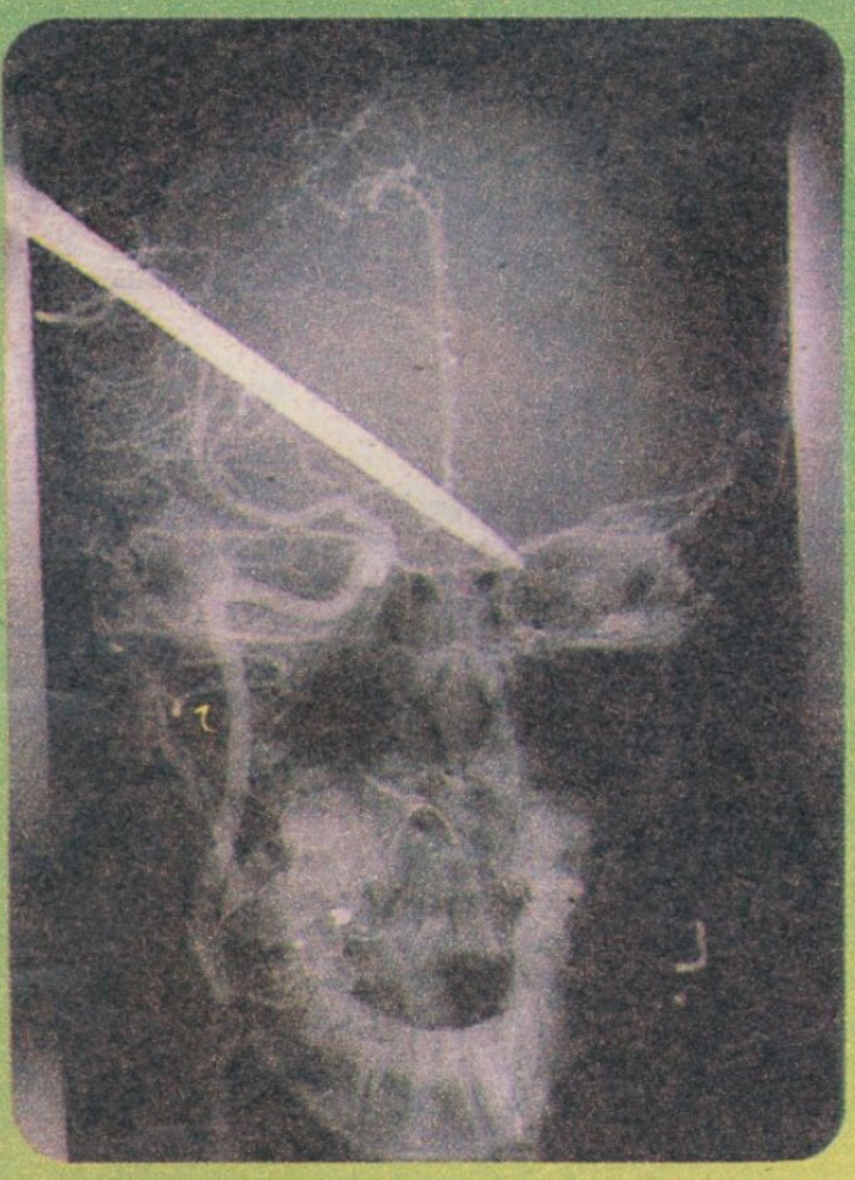
Сиђушна четрдесетпетогодишња Кроу Индијанка Луана Стјуарт није бринула за свог сина. Њен муж Марвин био је тренер екипе њихове племенске заједнице и одавно је научио дечака да се држи подаље од такмичарског терена и не излаже се опасностима. А онда је чула крик своје сестре: „Господе, Робин!" На пољани је завладала мртва тишина.

Луана је видела како се Робин, малс повијене главе, кроз гужву пробија прем своме оцу. Када се приближио, једва ј поверовала очима: у његову главу била је заривена стрела! Челични врх случајно залутале стреле ушао је тик изнад Робиновог десног ува и забио се у мозак. Луана је вриснула и полетела према сину.

Робине, не плачи!

Дечак је био миран све док није чуо мајчино вриштање. Тек тада се уплашио и бризнуо у плач: „Мама, мама, шта ће бити са мном?" Око ране није било ни капи крви. Отац је пажљиво узео у руке дечакову главу и, гледајући га право у очи, рекао: „Робине, не плачи, све ће бити у реду". Робин се одмах смирио. Његова мајка престала је да вришти.

Ни када је, на операционом столу, лобања отворена, није могло да се утврди да ли је велика каротидна артерија пробушена. У случају да јесте, претила је велика опасност да Робин, чим се челични врх извуче, у року од неколико секунди искрвари и умре

Рендгенски снимак Робинове лобање. Види се где га је погодила стрела

Из гужве су се зачули повици: „Извуците му ту стрелу! Брзо извуците стрелу!" Марвин Сјуарт није послушао. „Стављемо га у кола и одвести у болницу", рекао је не губећи присуство духа. Неко је отворио врата аутомобила и Марвин је, држећи Робинову главу, сместио дете на задње седиште.

Али, дугачка стрела није цела могла да стане у аутомобил. Неко је Марвину дао тестеру, али чим ју је он ставио на дршку стреле, Робин је поскочио од бола. Марвин је бацио тестеру и део стреле протурио кроз прозор кола. Затим је подигао стакло тако да је стрела имала ослонац. Луана је села за волан.

Најближа болница налазила се у Шеридану, у држави Вајоминг, на удаљености од шездесет километара. Пре тога требало је прећи око пола километра неасфалтираног изложаног пута. „Вози полако преко ових џомби", рекао је Марвин жени. Он је, седећи постранце на задњем седишту, раменом придржавао стрелу а рукама чврсто држао синовљеву главу.

Чим су се нашли на аутопуту, Луана је притиснула гас. Њен брат Роберт Кертис Који Јаше Понија обавестио је радиом болницу и, после вожње од четрдесетак километара, срели су се с колима хитне помоћи која им је болница послала у сусрет. Лекар је проверио Робинов притисак, пулс и остале виталне функције и ставио му маску с кисеоником. Одлучено је да га не премештају из једних у друга кола.

Само врхунски хирург

Када су стигли у болницу у Шеридану, ваљало је, пре свега, изнети дечака из аутомобила и при том га што мање повредити. Штап стреле пажљиво је одсечен и стрела је сведена на дужину од двадесет пет центиметара од чега је половина била у Робиновој глави.

Проучавајући снимак Робинове лобање, лекари су се сложили да му је неопходан одличан неурохирург, а најближи на кога се могло рачунати налазио се у Билингзу, граду преко двеста километара удаљеном од Шеридана. Робина су тамо превезли авионом хитне помоћи.

Само сат пошто је дечак прегледан у Медицинском центру у Билингзу, дежурни лекар саопштио је Луани и Марвину да такву операцију вађења стреле из мозга може да изведе само врхунски специјалиста какав постоји у Шведском медицинском центру у Инглвуду код Денвера, у држави Колорадо. Пуних осам стотина километара од Билингза.

Четрдесетдвогодишњу лекарку Синтију Норгран, познатог неурохирурга, телефон је пробудио у три ујутро. Чим су јој објаснили какав пацијент је стигао, она се брзо обукла и кренула из своје куће у Денверу. Возећи према Шведском медицинском центру, она се питала: „Да ли дечак крвари? Да ли му из мозга истиче ликвор? Којом се путањом стрела зарила у мозак?"

Милиметар од смрти

У осам ујутро Робин се налазио у операционој сали. На новом снимку јасно се видело да је метални врх стреле, заривен десет центиметара у лобању, ушао кроз предео горње слепоочне кости и прошао десном страном мозга поред саме десне каротидне артерије. Своју путању наставио је кроз такозвани медијални део не додирнувши ни један од два велика крвна суда и зауставио се гурнувши леву каротидну артерију на кост иза левог ока. Само милиметар лево или десно и Робин би одавно био мртав!

Било је немогуће утврдити да ли је врх стреле пробушио каротидну артерију: уколико јесте, онда је стрела стајала као тампон и претила је велика опасност да Робин искрвари и умре неколико секунди пошто стрелу извуку. Родитељима је речено да ће операција трајати око дванаест сати.

Синтија Норгран отворила је леву страну Робинове лобање, открила мозак и благо га подигла да би видела стање леве каротидне артерије, али ни тада није успела да установи да ли ју је врх стреле пробушио. Преостајало је само једно решење: да се стрела извуче кроз путању уласка у лобању. Доктор Гари Вандерарк, председник Неуролошког института државе Колорадо, стајао је поред докторке Норгран спреман да артерију, уколико је пробијена, сместа запуши.

Рођен под срећном звездом

Докторка Норгран ухватила је десном руком део стреле који се налазио напољу и, да би јој рука била чвршћа, поклопила је левом. „Почињемо?", упитала је подигавши поглед. Ако је артерија пробијена, крв ће покуљати на све стране. А када је повукла стрелу, није се догодило ништа.

Одмах су схватили због чега: врх стреле снажно се зарио у кост очне дупље иза левог ока и то је Робину спасло живот јер због тога стрела није могла да се помера. Да би је ослободила докторка Норгран је благо почела да је врти и, чим је осетила да је ослобођена, извукла ју је једним снажним покретом. Из ране није изишла ни кап крви. „Рођен под срећном звездом!", помислила је.

Операција је, уместо дванаест сати, трајала свега три. Већ у подне родитељи су могли да уђу у собу за интензивну негу где је лежао Робин. „Чим се пробуди, морамо да проверимо има ли можданих повреда", рекао им је дежурни лекар.

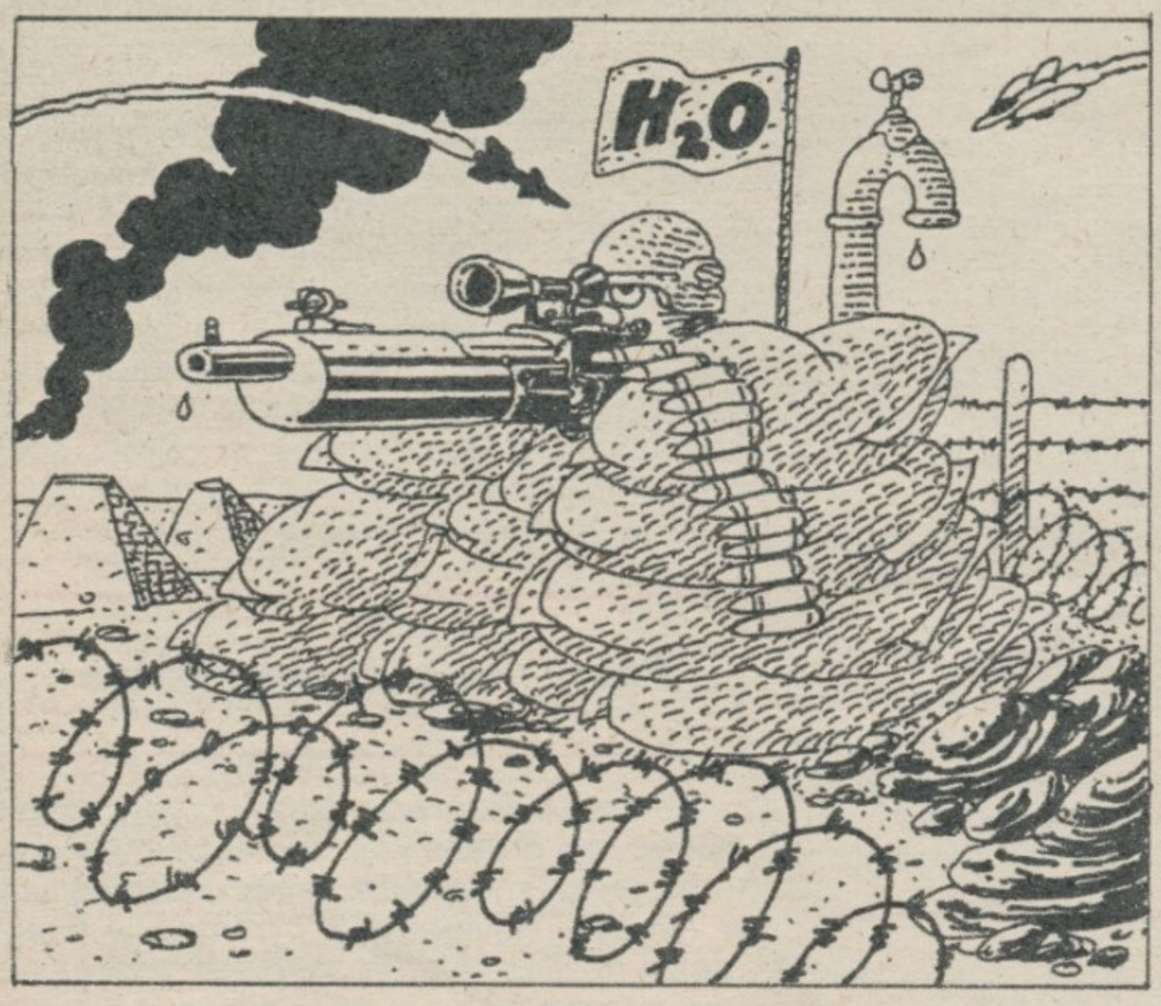
Десет дана касније, августа 1993, Робин се с родитељима вратио кући у резерват и после три дана прославио десети рођендан. Једина последица стреле која га је случајно погодила је изгубљен вид левога ока.

Б. Д.

Робин Стјуарт са родитељима

БУДУЋИ РАТОВИ – ЗБОГ ВОДЕ

Према једном недавном извештају Светске банке за пољопривреду, 80 земаља света угрожено је несташицом воде. И та оскудица постаје све тежа. Препоручујући што разумније коришћење воде и имајући у виду њену све вишу цену, ова међународна организација сматра да треба одвојити 1.000 милијарди DEM за следећих десет година да би се вода обезбедила за становништво целог света.

Треба ли се плашити да ће ратови због воде избити пре него ратови око нафте?

ПУЊАЧ СРЦА

Вештачко срце још није довољно усавршено да би га сваки неизлечив срчани болесник успешно прихватио, али се на уклањање недостатака неће дуго чекати. На овој техници се утолико више ради јер се до органа за пресађивање долази врло тешко. И док се сама срчана пумпа, као и потребне батерије, још морају усавршавати, питање пуњења батерија је решено. За то је заслужна екипа са Универзитета Отава (Канада) чији су истраживачи направили пуњач на бази електромагнета.

Принцип је једноставан: један магнет се с батеријом угради у организам и производи електрицитет кад га други, спољa, причвршћен ременом око груди, стимулише. Кад батерије ослабе, довољно је укључити спољни апарат у најближи утикач, рецимо у онај за упаљач у колима, и вештачко срце се, преко коже, поново пуни.

Систем пуњача вештачког срца, испробан на животињи пуне две године, показао се и згодан и поуздан.

САМОУБИСТВО ЗРЕЛОГ ВОЋА!

Амерички биохемичари открили су да сваки пут кад воће почне да лучи етилен, да би тако започело своје сазревање, оно у исто време „подстиче" своје труљење. Гљивице труљења чекају хемијско лучење да би сазнале кад ће почети да се часте! Довољно је, дакле, закључили су Американци, генетским инжењерингом створити воће које ће сазревати без лучења Етилена да би се спасло 10–50 одсто светске бербе воћа колико сваке године иструли од гљивица.

ЕЛЕКТРИЧНА ЗВЕЧАРКА

Недавно је откривен један необичан произвођач електричне енергије: змија звечарка која се пуни статичким електрицитетом (до 100 волти) док тресе чегрталком на крају репа. Према зоологу Теодору Вонстилу из Научног института за очување околине Централног парка (Флорида), електрични напон тако накупљен помаже змији да утврди изворе влажности као што су они где се крију подземни глодари, звечаркин омиљен плен.

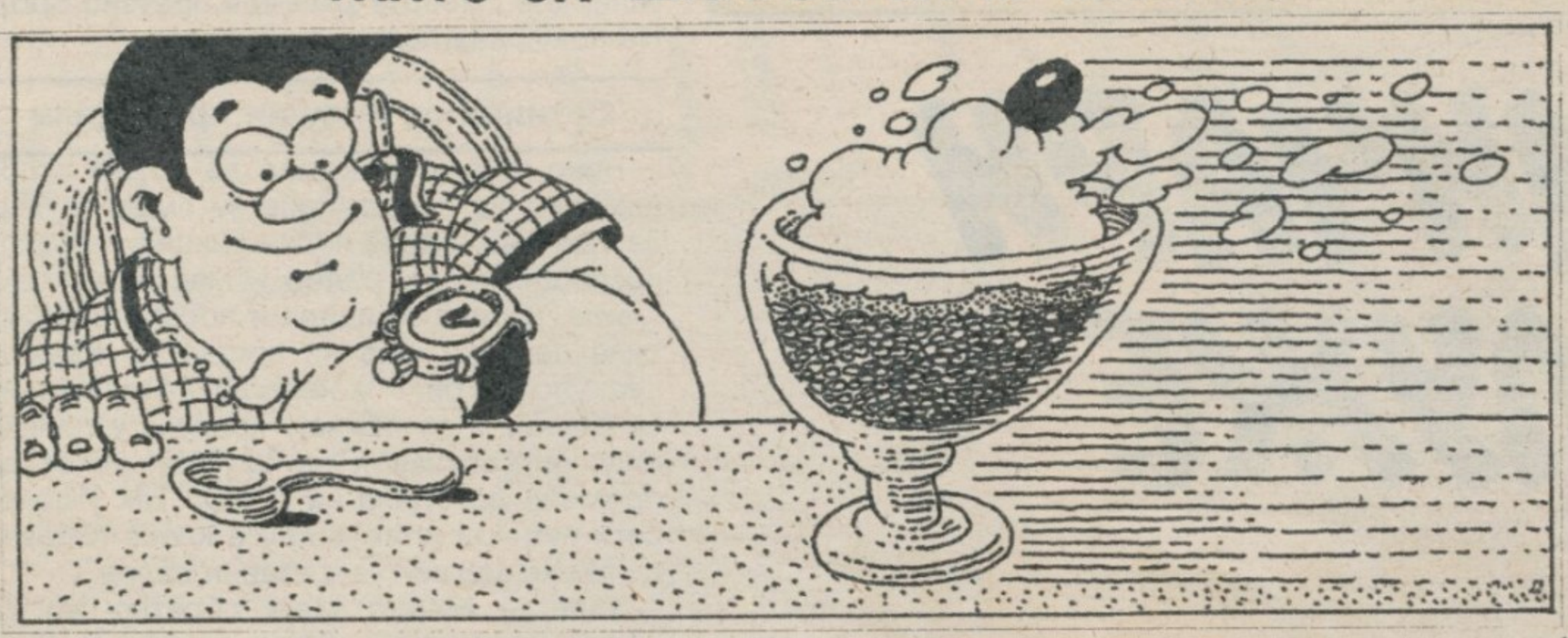
УЛАЗИТЕ У „НЕПАРФИМИСАНУ" ЗОНУ!

Код неких људи разни мириси, пасте за зубе, лака за нокте или колоњске воде, изазивају алергијске реакције које се испољавају у облику осипа коже, вртоглавице, повраћања или чак као астматична криза. Медицина је досад остала беспомоћна. Једино „решење", односно савет: избегавајте поменуте производе.

Али, како их избегавати кад се парфеми употребљавају и на јавним местима? Зато је у САД основано Удружење које захтева да се створе „непарфимисане" зоне у канцеларијским просторијама, чекаоницама, ресторанима, железничким станицама и аеродромима.

А шта је с антиполенским зонама у парковима?

ЖИТО СА ШЛАГОМ ЗА 10 МИНУТА

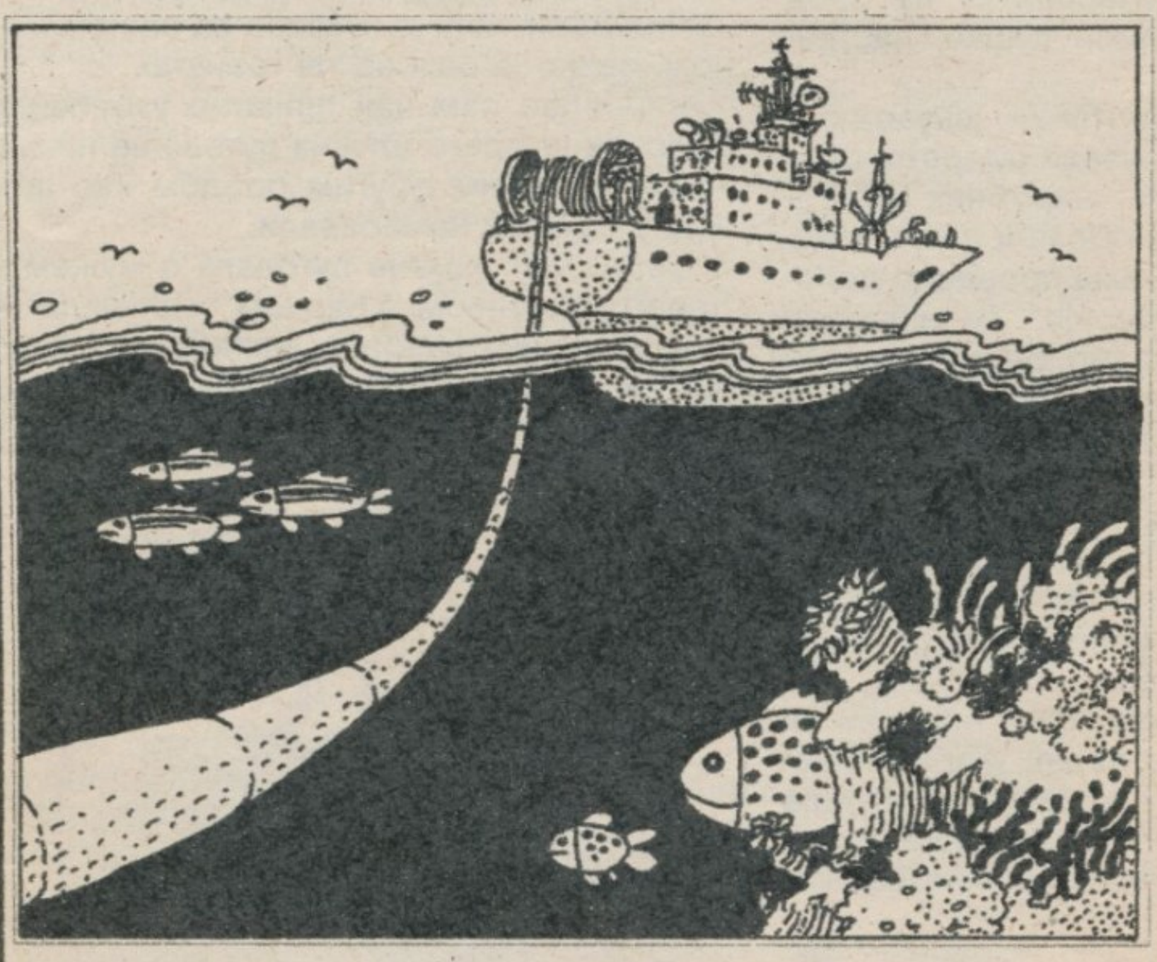
Названо је „Ebly", према француској скраћеници од експресно жито, а име заиста заслужује јер не захтева више од 10 минута да би се скувало. Прво инстант жито резултат је петогодишње сарадње Инре (Националног института за пољопривредна истраживања), и то њене лабораторије за технологију житарица, и Пољопривредне задруге из Валбоса. „Ebly" је направљен од крупних пробраних зрна, очишћених и једнаке величине, која су потом подвргнута хидротермичкој и механичкој обради. И то без додавања икаквих адитива.

Жито које се скува за 10 минута (за шлаг вам треба само 5) засад се, нажалост, продаје само у великим самоуслугама Француске.

МЛЕКО ПРОТИВ КАРИЈЕСА!

Звучи невероватно, али тако је, мада није у питању цело млеко већ једна беланчевина, тачније казеин фосфопептид, који је недавно успела да издвоји екипа професора Рејнолдса с Универзитета у Мелбурну. Током клиничких тестова протеин се показао супер: не само да спречава настанак каријеса него чак доприноси да се повуче ако га већ има. И, кад ћемо моћи да користимо тај чаробни протеин који ће нас спасти зубарске бушилице? Кроз две године, каже произвођач „Bonlac Foods Limited". Тада ће се казеин фосфопептид, додат у животне намирнице, појавити на тржишту.

НАЈДУЖИ КАБЛ НА СВЕТУ

Ових дана електронски „мост" дугачак 27.000 километара повезаће Енглеску и Јапан. Овај најдужи кабл икад постављен на дно океана направљен је од оптичких влакана а преносиће истовремено 120.000 телефонских разговора, уз живу слику саговорника, и небројено много информатичких података.

Подводна веза, очишћена од оног познатог еха који прати разговоре преко сателита, захтева, међутим, да се на каблу угради репетитори на сваких 200 километара. Ови уређаји осигуравају да нумерички сигнал током преношења не ослаби. У случају да се то деси, додаје му се потребан импулс за даље успешно путешествије.

ТЕЛЕФОН СИМУЛТАНИ ПРЕВОДИЛАЦ

Зовете из Ваљева телефоном Јапан, пословног партнера и презнојавате се да на енглеском изговорите ону кључну реченицу да су малине, због киша, тек почеле да румене и да ће прва пошиљка стићи тек за петнаестак дана, али никако да се сетите неке речи... Мало стрпљења и такве невоље биће решене: електронски гигант „Сименс" обећава да ће до 1999. направити телефон, назван C-star 2 који ће бити у стању да симултано преводи.

Треба, у ствари, направити три уређаја: систем за разумевање говора, тренутно превођење и синтетизовање гласа. Практично то значи ово: ви изговорите ону реченицу о малинама које још нису зреле, а биће то за петнаестак дана, C-Star 2 прво мора да схвати шта сте рекли, да затим то верно преведе на јапански, а потом синтетизованим (вештачким) гласом изговори вашем јапанском пословном пријатељу, на његовом матерњем језику, од речи до речи вашу поруку.

В. Милићевић

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

ПОЈАС ОД ДИЈАМАНАТА

Ходамо по тепиху од дијаманата. Према радовима јапанске екипе коју предводи Еији Охтани, пре четири милијарде година сви кристали дијаманата расути по глобусу, због густине, температуре и притиска, груписали су се у један једини слој површине 600 километара.

Сачекајте, ипак, потврду ове вести пре него што кренете у потрагу за скривеним благом.

Вест која је узнемирила свет

ОТМИЧАРИ СЛУЖЕ ШАМПАЊАЦ

Несвакидашњи, очаравајући призори и звуци очекују вас у лукама у којима ћемо пристати – писало је у проспекту који је сваког путника чекао у његовој кабини. Али, ниједан од путника на луксузном португалском парòброду „Санта Марија" није могао ни да сања до које ће мере ти призори бити необични и несвакидашњи

„Санта Марија" је била понос португалске флоте и стога је добила име према Колумбовом адмиралском броду. На крстарење означено број 61 брод је кренуо из Лисабона 9. јануара 1951. године. Све до један изјутра 22. јануара пловидба је била мирна и занимљива, баш као што је у проспекту било описано крстарење које је путнике водило преко Атлантика и по Карипском мору.

Брод је свраћао у Виго, у Шпанији, у Фуншал на Мадери, затим у Тенерифе на Канарским острвима. Следећа лука Ла Гварја била је на другој страни Атлантика, у Венецуели, где се укрцала неколицина нових путника. Још једно кратко задржавање на острву Курасао и нови путници, а онда је „Санта Марија" дигла сидро и запловила према Порт Еверглејдзу у Флориди.

Пуцњи у ноћи

На „Санта Марији" налазило се сада 188 путника и 350 чланова посаде. Међу путницима су биле и 24 особе чији се циљ путовања није наводио у плану пловидбе. Биле су то присталице Умберта Делгада, вође опозиције у изгнанству и љутог противника тадашњег португалског диктатора Антонија Салазара. Намера им је била да преузму власт на броду, што је могуће пре искрцају путнике у некој неутралној луци, а да затим из неке португалске колоније у Африци позову своје сународнике на побуну против диктатора. Приликом укрцавања прокријумчарили су на брод два митраљеза и четири пушке, растављене на делове.

У пет минута до поноћи 21. јануара дежурство на броду преузели су трећи официр Жоао Жозе Коста, помоћник навигатора Жоао Антонио де Соза и два морнара. Де Соза је на картама проверио положај брода. „Санта Марија" се налазила 150 миља северозападно од Курасаоа и пловила је према Каналу Јамајка, удаљеном 500 миља. „Звездано. Низ ниских кумулуса на северном хоризонту", записао је у бродски дневник. Тек што је завршио уписивање, зачула су се два пуцња. У кратком окршају који је затим настао трећи официр Коста изгубио је живот, а Де Соза био тешко рањен.

Капетан брода Марио Маја није чак ни чуо пуцње. Спавао је даље, још петнаестак минута, све док у његову кабину није улетео један морнар и јавио да неки путници пуцају. Када је телефоном позвао командни мост, одговорио му је непознат глас: „Овде капетан Галвао који је у име генерала Умберта Делгада преузео брод. Не покушавајте да се одупрете..."

Путници се нису ни пробудили

Нико није ни покушао да пружи отпор јер нико од посаде није ни имао оружје. За свега 45 минута побуњеници су заузели командни мост, радио и машинско одељење, кабине официра и посаде. Од путника се нико није ни пробудио. Када је свануло – а била је недеља – већина њих се обукла и по обичају кренула у трпезарију на доручак и не слутећи каква се промена догодила на броду. Тек у девет сати путници прве и друге класе позвани су преко мегафона у главни салон.

Капетан Марио Маја обратио им се кратким говором, објаснивши да је брод у рукама побуњеника, а затим је Галвао изнео циљ њихове борбе и обећао да се путницима ништа неће догодити, да ће пловити још пет-шест дана и да ће бити искрцани у луци чији им назив још не може одати.

Ово саопштење путници су примили с различитим осећањима.

– Ништа нисам разумела. Помислила сам да се тако нешто догађа само на филму – причала је касније Дороти Томас.

Нил Бери, који је путовао са својом женом, овако је описао тај тренутак:

– Осећао сам чак пријатно узбуђење. Било ми је драго што на путовање нисмо кренули једним другим бродом као што смо у почетку намеравали.

Џејн Смит, која је путовала с мужем и деветогодишњом кћерком, одлучила је још са неким млађим женама да ствар приме мирно и да оду на базен на сва-

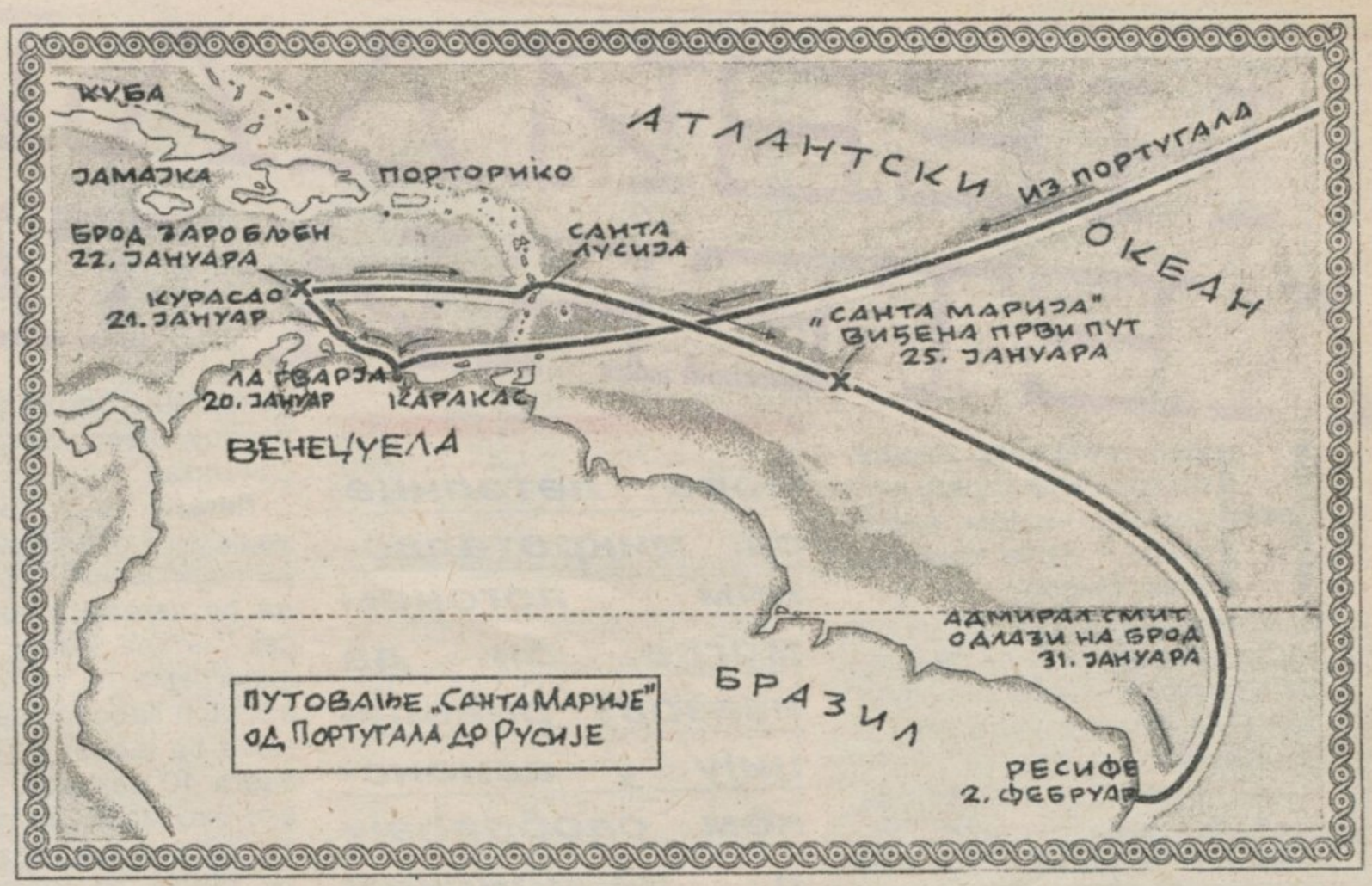
кодневно пливање. – Али, кад смо на палуби изнад нас виделе два човека с машинкама, нисмо баш уживале у том купању – изјавила је касније.

Почела је потера

Док је „Санта Марија" пловила на исток, нико сем оних на броду и вероватно генерала Делгада није знао шта се догодило. У понедељак 23. јануара у 7.30 два светионичара на западноиндијском острвцету Санта Лусија приметили су кроз маглу велики путнички брод који је пловио према северу, а затим се вратио, спустио један чамац у воду, па наставио пловидбу. То је Галвао, стрепећи да би Де Соза могао да умре на броду, одлучио да га искрца на Санта Лусији (Де Соза се за неколико седмица опоравио).

Убрзо пошто је Де Соза приспео у болницу, вест о отмици „Санта Марије" облетела је свет. Велика Британија је послала у потрагу фрегату „Ротсеј", Сједињене Америчке Државе авионе опремљене за оно време најмодернијим радарима и разараче „Вилсон" и „Дамато".

Најзад, трећег дана од преузимања брода са једног данског теретњака, јављено је да је „Санта Марија" виђена. После свега неколико часова један авион

Илустровао Бобан Савић

америчке морнарице надлетео је брод. Путници на палубама махали су пилоту, скакали од среће, грлили се. Наређење пилота да брод промени курс и заплови према Порторику Галвао је одбио објаснивши да он и његови људи нису такви пирати већ да су отмичи брода прибегли да би тим чином помогли обарање Салазара и ослобођење Португала.

„Санта Марија" је потом наставила пловидбу не придржавајући се неког одређеног курса, што је изазвало забуну међу путницима и посадом. – Никад нисмо знали где се налазимо и куда пловимо – причао је касније пензионисани књиговођа Артур Патон. – Нисмо знали ни колико је тачно сати јер нас никад нико није обавештавао када бисмо се нашли у другој временској зони.

И поред неизвесности, па и страха, живот се настављао. У току прве седмице деветогодишња Дебора Смит добила је мале богиње. Једна беба је рођена. Један млади Холанђанин и једна шпанска девојка су се упознали, заволели и верили. Један португалски дечак је проходао. Пошто су се због наоружаних стражара три дана устручавале, Џејн Смит и њене три познанице поново су кренуле у базен на купање и пливање. Остали путници вратили су се својим задовољствима: сунчању на палуби, пинг-понгу, картама. Бродски оркестар свирао је за време сваког ручка и вечере и редовних вечерњих игранки.

Без фризерке и козметичарке

Било је, међутим, и таквих који нису успевали да се опусте. Канађанин Лоренс Вилијамс, који је очекивао да побуњеници поново запуцају, кришом је бацао у море боце с позивима у помоћ. Флојд Престон, професор на универзитету у Канзасу, није скривао своје огорчење што ће због побуњеника закаснити на почетак другог семестра. Посада, састављена искључиво од Португалаца, постајала је све узнемиренија јер се бојала и освете званичних португалских власти, а и судбине коју би јој побуњеници могли одредити. Палубе више нису редовно чишћене и прање, постељина је ређе мењана. Бродска фризерка и козметичарка отказала је све раније заказане посете.

Узнемиреност је нагло порасла када су побуњеници скинули навлаке са чамаца за спасавање. Почеле су приче да ће све путнике потрпати у чамце и препустити их пучини.

Шестог дана процурела је вест да побуњеници смерају да путнике искрцају у некој бразилској луци пошто је њихов вођа, причало се, био пријатељ Жанија де Силве Квадроса, главног кандидата на председничким изборима у Бразилу 31. јануара. У међувремену Галвао није престајао да се ценка са америчком Морнарицом с којом је ступио у везу чим је свет сазнао за отмицу. Најзад је договорено да се он и амерички контраадмирал Ален Смит састану на „Санта Марији" на 50 миља од обале, а испред бразилског града Ресифеа.

Шампањац за све

Увече 30. јануара Галвао је приредио опроштајну вечеру за коју је био штампан посебан јеловник назван „Санта Марија на путу према слободи". Јела за вечеру била су пробрана: јастог, шунка, крменадле, телећи стек, разни сосови и колачи, пиће по избору. Чак су и путници треће класе бесплатно добили шампањац.

Адмирал Смит пребацио се 31. јануара с једног америчког разарача на „Санта Марију". Дуго су се он и Галвао натезали да би најзад склопили договор, уз радио-пристанак новоизабраног председика Бразила, да се сви путници искрцају уз највеће мере опрезности, да се брод врати власнику и да се побуњеницима гарантује азил у Бразилу.

Првог дана фебруара, док је бродска музика трештала, а траке шареног папира вијориле се на поветарцу, „Санта Марија" је упловила у луку Ресифе. Пролазећи последњи пут између путника који су се гурали према излазу теглећи торбе, дечја колица, сувенире, вођа побуњеника Галвао галантно је љубио руке средовечним и старијим дамама.

И док су путници напуштали брод, Енрике Галвао достојанствено је стајао на капетанском мосту и посматрао како бразилски маринци преузимају брод.

Крстарење бр. 61 „Санта Марије" било је завршено.

К. В.

Космички летови сутрашњице

НЕВИДЉИВИ ЛЕТЕЋИ ТАЊИР

Нове летелице са микроталасним погоном могле би да изазову револуцију у авионском саобраћају и васионским летовима

Наша летелица креће се кроз атмосферу или космос чистом енергијом – каже поносно Лејк Мирабо. За тридесетак година требало би да постане стварност: да се креће неколико десетина пута брже од звука и буде тиха и потпуно невидљива.

Ова визија будућих летова „рођена" је на Институту политехничких наука у америчкој савезној држави Њујорк, а главни визионар је тамошњи професор Лејк Мирабо. Његов рад утемељен је на неким истраживањима из педесетих и шездесетих година овог века када су извођени опити са микроталасним погоном за авионе. Професор Мирабо тврди да би овај погон могли да користе и космички бродови који би, заправо, били прави летећи тањири.

Покретање летећег тањира веома је једноставно. Једна велика антена, смештена на броду, сакупља микроталасе који стижу из неког извора у космосу, најчешће са сателита, у једну тачку где се ствара плазма. Ту настаје нека врста ваздушног омотача који спречава веће вибрације и губитке плазме.

Друга антена производи плазму на рубовима летећег тањира где постоје нарочити канали који је прихватају и складиште и тако, заправо, цела летелица постаје погонски мотор. У тим каналима делује јако магнетно поље које „хвата" плазму и усмерава је у жељеном правцу. Управо ова могућност користи се за покретање брода у жељеном правцу: лево, десно, напред или назад.

Летећи тањир биће изузетно лаган – пошто неће морати да носи залихе горива – тако да ће летелица пречника десет метара имати свега 630 килограма, па ће моћи да се оствари задовољавајуће убрзање од једног до 25 маха за свега 10 секунди. Како људско око може да прати десетак пута мање убрзање, летећи тањир са микроталасним погоном биће, одмах после полетања, потпуно невидљив човеку.

Највећа брзина коју би могао да достигне летећи тањир са оваквим погоном износи 22 километара у секунди, што би значило да ће лет до Месеца трајати свега пет часова!

Истраживачи са Института у Њујорку већ су обавили прва практична испитивања са моделом летећег тањира. Остварена је брзина од десет маха и сада се ради на њеном повећању до жељених 25 маха.

Америчке власти, посебно Наса, показују велико занимање за ова истраживања. По-

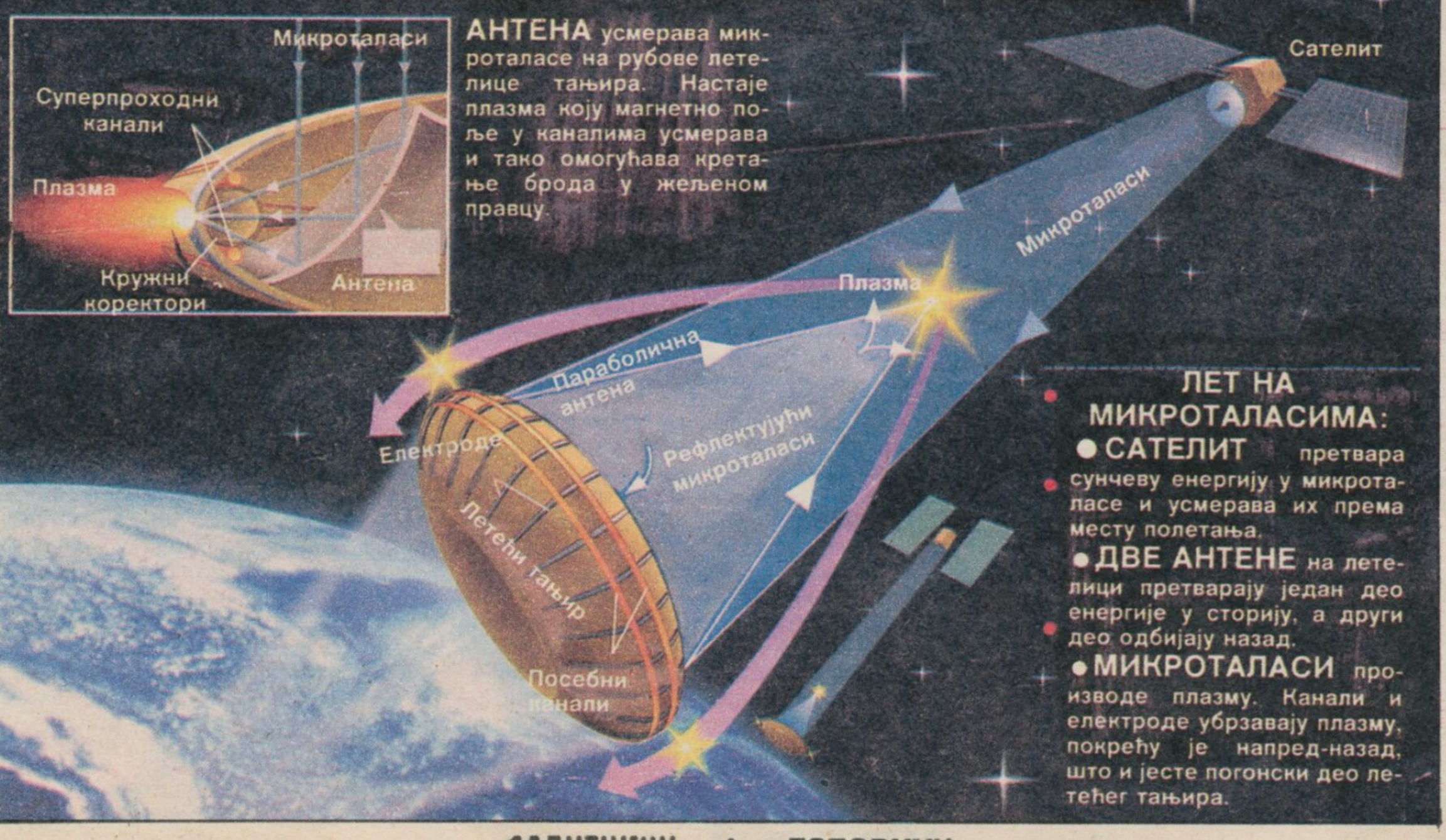

Професор Лејк Мирабо

стоји готово општа сагласност да би летећи тањири са микроталасним погоном могли да буду наследници садашњих космичких летелица. До провог лета мораће да се реше још многе тешкоће. Пре свега, потребно је изабрати и осигурати место за полетање и спречити нежељено ширење микроталаса.

– Највише непознаница има на другој страни, у заштити животне околине – каже професор Мирабо. – Нико данас не зна како ће микроталаси деловати на озонски омотач наше планете.

СА МИКРОТАЛАСИМА ЗА ПЕТ САТИ ДО МЕСЕЦА

МОДЕСТИ БЛЕЈЗ

Повратак мамута

II ДЕО

НАПИСАО ПИТЕР О' ДОНЕЛ НАЦРТАО НЕВИЛ КОЛВИН

5969

ВИДИМ НЕКА КОЛА! ЈУРЕ!

ОСТАНИТЕ ТУ!

АУТОМОБИЛ ЈЕ КРИВУДАО ПО ПУТУ...

КОЛИМА КАО ДА НИКО...

...НЕ УПРАВЉА! СВА СУ ИЗРЕШЕТАНА!

ТО ЈЕ ОДГОВОР НА МАЛОПРЕЂАШЊУ ПУЦЊАВУ!

КОЛА СУ УДАРИЛА У ДРВО И ПРЕВРНУЛА СЕ...

ТО ЈЕ АУТОМОБИЛ ИЗ ШТАБА! КО ЛИ СЕ УСУДИО НА ОВАКАВ ПОТЕЗ?

УСКОРО ЋЕ ОВДЕ БИТИ ОПАСНО ЗА НАС, ПРИНЦЕЗО!

У ПРАВУ СИ!

МОРАМО ДА ПОГЛЕДАМО ДА ЛИ ЈЕ НЕКОМ ПОТРЕБНА ПОМОЋ У КОЛИМА!

5969A

5970

ШОФЕР ЈЕ МРТАВ!

ВИЛИ, ИМА ЛИ ЗОШ ПУТНИКА?

ДА! ПУКОВНИК ГРЕБ!

ВИЛИ... ДОБИО САМ МЕТАК У РАМЕ... НОГА МИ ЈЕ ПРИКЉЕШТЕНА, А ОНИ ЈОЗИ СУ ПУЦАЛИ. УСКОРО ЋЕ БИТИ ОВДЕ!

ОТКУДА ТИ И МОДЕСТИ? БЕЖИТЕ, ПРИЈАТЕЉИ!

ВИЛИ, ДОВЕДИ КЛОДЕТ!

5971

ГОСПОЂИЦЕ БЛЕЈЗ... ДРАГО МИ ЈЕ ДА ВАС ОПЕТ ВИДИМ!

ДА ВИДИМ ТУ РАНУ, ПУКОВНИЧЕ ГРЕБ!

ПОМЕРИ ТО, КЛОДЕТ!

ВИЛИ ЈЕ ДОВЕО СЛОНИЦУ...

САД МИ ЈЕ ЈАСНО! ДОШЛИ СТЕ ПО СЛОНИЦУ! ДРАГО МИ ЈЕ! ИМАТЕ СТИЛА!

ИДЕМО, ПУКОВНИЧЕ!

2

5972

НОГА МИ НИЈЕ СЛОМЉЕНА, АЛИ НЕ МОГУ ДА ХОДАМ А УБИЦЕ СУ НАМ ЗА ПЕТАМА!

БИЛО БИ ДОБРО ДА ВАС ДВОЈЕ НЕСТАНЕТЕ ОДАВДЕ!

ИДЕМО СВИ!

КЛОДЕТ, ПОДИГНИ ПУКОВНИКА НА ЛЕЂА!

ААААХ!

НЕ БРИНИТЕ, ПУКОВНИЧЕ! НИСМО ЈОЈ РЕКЛИ ШТА СУ ВАШИ НАМЕРИ НИ НАМЕРАВАЛИ ДА ЈОЈ УРАДЕ!

5973

КЛОДЕТ ЈЕ ГРАБИЛА УЗБРДО НОСЕЋИ ТРОЈЕ ЉУДИ НА СВОЈИМ ЛЕЂИМА...

МОРАЋЕМО ДА УСПОРИМО, ВИЛИ!

ГРЕБ МНОГО КРВАРИ! АКО ГА НЕ ПРЕВИЈЕМ, НЕЋЕ ИЗДРЖАТИ!

ТАМО ГОРЕ СУ РУШЕВИНЕ ТВРЂАВЕ!

УЗЕЛА САМ ПИШТОЉ ОД УБИЈЕНОГ ВОЗАЧА! ТО НИЈЕ ДОВОЉНО... АЛИ БОЉЕ НИШТА НЕГО НИШТА!

5974

ЗИМ ЈЕ СА СВОЈИМ ЉУДИМА СТИГАО ДО КОЛА...

ШОФЕР ЈЕ МРТАВ! АЛИ ГДЕ ЈЕ ГРЕБ?

ЕВО И НОВИКОВА! ОН ЈЕ СВЕ ПОСМАТРАО ДОПЛЕДОМ! ВАЉДА ЗНА ОДГОВОР!

БУДАЛЕ! ИМАЛИ СТЕ ГА НА ТАЊИРУ! А ВИ СТЕ ГА ПРОМАШИЛИ!

ИМАО ЈЕ ДОБРОГ ВОЗАЧА!

СМИРИ СЕ, КАПЕТАНЕ! СРЕДИЋЕМО ГРЕБА! ЈЕСИ ЛИ ВИДЕО КУДА ЈЕ ОТИШАО?

ДА! ТАМО! НА СЛОНУ!

5974A

НА КАКВОМ СЛОНУ? ЈЕСИ ЛИ ТИ ПИЈАН, ЧОВЕЧЕ?

НЕ! ПАЖЉИВО МЕ САСЛУШАЈ, ЗИМЕ!

МОДЕСТИ БЛЕЈЗ И ВИЛИ ГАРВИН СУ СЕ ПОЈАВИЛИ НА СЛОНУ И ПОКУПИЛИ ГРЕБА!

ДУГА ЈЕ ПРИЧА ОДКУД ОНИ ОВДЕ СА СЛОНОМ! НЕ СМЕЈУ НАМ УМАЋИ! НА ПОСАО!

И СВЕ ИХ ПОБИЈТЕ!

НОВИКОВ И ЗИМОВИ ЉУДИ КРЕЋУЛИ СУ У ПОТРАГУ...

ЗНАТЕ ЛИ КОЛИКО БРЗО МОЖЕ СЛОН ДА СЕ КРЕБЕ?

ТО НИЈЕ ВАЖНО!

5975

У ДОЛИНИ ИМАМ ДВОЈИЦУ МОТОЦИКЛИСТА! ОБАВЕСТИ ИХ!

УХВАТИЋЕМО ПУКОВНИКА И ЊЕГОВЕ ПОМАГАЧЕ!

СТАНИ, ВИЛИ, ДА ПРОВЕРИМ ДА ЛИ НАС НЕКО ПРАТИ!

ДА! УСКОРО ЋЕМО ИМАТИ ДРУШТВО! ТРОЈИЦА! НЕ, ЧЕТВОРИЦА! И СВИ СУ НАОРУЖАНИ!

У ТОМ ТРЕНУТКУ, МОДЕСТИ ЗЕ УГЛЕДАЛА ПОЗНАТО ЛИЦЕ...

ТО ЈЕ ЗИМ!

5976

У НЕВОЉИ СМО, ПУКОВНИЧЕ! УБИЦЕ СУ НАМ ЗА ПЕТАМА!

ТЕШКО ЋЕТЕ МОЋИ ДА ИХ ЗАУСТАВИТЕ!

5977

ИМАТЕ ЛИ ОРУЖЈЕ?

НЕ! КАО ЗА ИНАТ, ЈА НИСАМ ПОНЕО НИ СВОЈЕ НОЖЕВЕ!

СВЕ ШТО ИМАМО ЈЕ ПИШТОЉ ВАШЕГ ВОЗАЧА! А ТО ЈЕ КАО ДА НЕМАМО НИШТА!

У ПАДНОМ СМО ШКРИПЦУ, ПРИНЦЕЗО!

ВРЗО ДА СЕ ДОГОВОРИМО ШТА ДА УЧИНИМО КАКО БИСМО ДОБИЛИ У ВРЕМЕНУ!

ДАКЛЕ, СЛУШАЈТЕ...

МОДЕСТИ ЈЕ НА БРЗИНУ ИЗНЕЛА СВОЈ ПЛАН. ПУКОВНИК ГРЕБ ЈЕ ЈЕДВА СЕДЕО НА ЛЕЂИМА СЛОНИЦЕ...

НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР! УВИЋЕТЕ!

НЕЋЕ! ПРВО ЋЕ ДА МЕ ИСПИТУЈУ! ЗАДРЖАЋУ ИХ ДАТИ И ПУКОВНИК ПОБЕГНЕТЕ!

А ШТА ПОСЛЕ?

СМИСЛИЋУ НЕШТО! УЗМИ ОРУЖЈЕ И СНАЖНО МЕ УДАРИ КАКО БИХ БИЛА У НЕСВЕСТИ КАД ОНИ ДОЂУ!

ПРИНЦЕЗО, МОЛИМ ТЕ...

5979

ТО ЈЕ ЈЕДИНИ НАЧИН ДА ДОБИЈЕТЕ У ВРЕМЕНУ И СТИГНЕТЕ ДО ТВРЂАВЕ!

ХАЈДЕ, УДАРИ МЕ!

ВИЛИ ЈЕ УДАРИО МОДЕСТИ...

УХ!

ШТА ТО РАДИШ?

МОДЕСТИ ЈЕ ПАЛА, А ВИЛИ ЈЕ СТАВИО МИНИЈАТУРНИ ОДАШИЉАЧ У ЊЕН ГРУДЊАК...

ИЗВРШАВАМ НАРЕЂЕЊЕ!

СРЕЋНО, ПРИНЦЕЗО!

КЛОДЕТ ЈЕ НАСТАВИЛА ПУТ НОСЕЋИ НА ЛЕЂИМА ДВА МУШКАРЦА...

5979A

ЧИМ СТИГНЕМО ДО ТВРЂАВЕ, ПРЕВИЈУ ТИ РАМЕ, ГРЕБ!

ЗАШТО СИ УДАРИО МОДЕСТИ?

ТО ЈЕ ДОГОВОР! ПОКУШАЋЕ ДА ЗАДРЖИ ПЛАЋЕНИКЕ КОЈИ НАС ПРАТЕ!

НЕ СМЕМ ДА ПОМИСЛИМ ШТА БЕ БИТИ АКО НЕ УСПЕ!

ЗИМОВА ПОТЕРА ЈЕ СТИГЛА НА ПРОПЛАНАК НА КОМЕ ЈЕ ЛЕЖАЛА МОДЕСТИ...

5980

ТО ЈЕ БЛЕЈЗ!

МОЖДА ЈЕ ЗАМКА!

ЗИМ ЈОЈ ЈЕ ОПРЕЗНО ПРИШАО...

ГАРВИН ЈЕ НИКАД НЕ БИ ОСТАВИО!

У НЕСВЕСТИ ЈЕ! ХМ... ШТА СЕ ДЕСИЛО?

УБИЋУ ЈЕ!

ПОЛАКО! ОНА ЋЕ НАМ СВЕ ИСПРИЧАТИ? МОРАМО САЗНАТИ ГДЕ ЈЕ ГРЕБ И ШТА НАМЕРАВА!

ВОДА ЈЕ ОБЛИЛА МОДЕСТИНО ЛИЦЕ И ОНА ЈЕ ЛАГАНО ПОМЕРИЛА РУКУ...

5981

...И НАЈЗАД СЕ ОКРЕНУЛА...

РУСКО ЗУБРЕ! ПРЕВАРИО НАС ЈЕ... А СПАСЛИ СМО МУ ЖИВОТ...

ВИЛИ?

ЗИМЕ?!

БЕЗ ИЗМОТАВАЊА, БЛЕЈЗ! СВЕ МИ ОБЈАСНИ! БРЗО!

МОДЕСТИ СЕ ПРЕТВАРАЛА...

5982

НЕМАШ РАЗЛОГА ДА МИ ПРЕТИШ, ЗИМЕ! ШТО ПРЕ ОКОНЧАТЕ СА ГРЕБОМ, ТО БОЉЕ!

ЗАШТО СТЕ ГА СПАСЛИ?

ПО-КУПИЛИ СМО ГРЕ-БА ИЗ СЛУ-ПАНОГ АУТО-МОБИЛА ДА БИ НАМ ОМОГУ-БИО ДА...

И?

...ПРЕЂЕМО ГРАНИЦУ! ИЗНЕНАДА МЕ УДАРИО ДРШКОМ РЕВОЛВЕРА И ЈА САМ ПАЛА... СИГУРНО ЈЕ НА-ТЕРАО ВИЛИНА ДА ГА СКЛО-НИ ОДАВДЕ!

МОДЕСТИ ЈЕ НА-СТАВИЛА ПРИЧУ...

А ПРЕД РУШЕВИ-НАМА СТАРЕ ТВРЂА-ВЕ...

5983

ОВЕ ЗИДИНЕ БИ НАМ БИЛЕ СЈАЈНА ЗАШТИ-ТА ДА ИМАМО ПРАВО ОРУЖЈЕ!

КЛОДЕТ ЈЕ СПУСТИЛА РА-ЊЕНИ-КА...

НА-ДАЈМО СЕ ДА ЋЕ МОДЕСТИ ЗА-МЕТНУТИ ТРАГ!

АЛИ... КАКО, ВИЛИ?

САЗНАЈЕМО ПО-МОЋУ ОВОГ ПРИЈЕМНИКА! МОГУ ДА ЧУЈЕМ СВАКУ РЕЧ КОЈУ ИЗГО-ВОРИ!

СРЦЕ ЈОЈ УБРЗАНО КУЦА!

ПРЕ-ВИЈУ ТИ РАНУ КАСНИЈЕ! ЧУЈЕМ ГЛАСО-ВЕ!

БУДИ ТИХ, ПУ-КОВНИЧЕ! ИГРА ПО-ЧИЊЕ!

5984

МО-ДЕСТИ РАЗ-ГОВАРА СА ЗИМОМ! ХМ... КА-КО ЈЕ УВЕРЉИ-ВА... СМИСЛИЛА ЈЕ ЛЕПУ ПРИЧУ!

ИПАК СУ ЈЕ ВЕЗДАЛИ! ЗИМ ЈЕ И ДАЉЕ СУМЊИ-ЧАВ...

ШТА ТИ МИСЛИШ, НОВИКО-ВЕ?

СЛУ-ШАЈ МЕ ДОБРО, ЗИМЕ!

ПЛА-ЋЕН СИ ДА УБИ-ЈЕШ ГРЕБА И НЕ ЗАНИ-МА МЕ КА-КО ЋЕШ ТО...

...ДА УРАДИШ! САМО УРАДИ! УБИЈ И ОВУ ЖЕ-НУ! ПОЖУРИ!

УБИЋУ ЈЕ КАД ПО-СТАНЕ БЕС-КОРИСНА!

МУКА МИ ЈЕ ОД ТВОЈЕ ПРИЧЕ О ГРЕБОВОМ БЕКСТВУ!

ОВА ЖЕНА ЛАЖЕ! НИЈЕ УБЕДЉИ-ВА!

5984A

5985

ЗАШТО ЈЕ ПУКОВНИК ГРЕБ БАШ ТЕБЕ ОНЕСПОСОБИО И...

„...ОСТАВИО НА МИЛОСТ И НЕМИЛОСТ?

ТО ЈЕ СТАРИ РУСКИ ОБИЧАЈ!

ПОЛА КИЛОМЕТРА ДАЉЕ, ВИЛИ ЈЕ СЛУШАО РАЗГОВОР...

КАДА СЕ ПОТЕРА ПРИБЛИЖИ, ТИ ИМ ОСТАВИШ НЕКОГА ОКО КОГА ЋЕ СЕ МАЛО ПОЗАБАВИТИ!

СЈАЈНО, ПРИНЦЕЗО!

ДА... ЗВУЧИ САСВИМ РАЗУМНО!

ВОЛЕЛА БИХ ДА СМО ВАМ МИ ПРЕДАЛИ ПУКОВНИКА!

ПОЛАКО, НОВИКОВ! ПУКОВНИК НЕ МОЖЕ ДА ПОБЕГНЕ! МОЈИ МОТОЦИКЛИСТИ ПАЗЕ НА ПРОЛАЗ!

КРЕЋЕМО ЛИ, ЗИМЕ?

5986

НАДАМ СЕ ДА ПРЕДАЈНИК РАДИ!

СЕМ ТОГА, ПОСТОЈИ ЈОШ МНОГО ОДГОВОРА КОЈЕ ХОЋУ ДА ДОБИЈЕМ ОД БЛЕЈЗ ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ ЛИКВИДИРАМ!

У ТВРЂАВИ...

НОВИКОВ И ЗИМ СУ НА ИСТОЈ СТРАНИ, ГРЕБ!

АХ... ТО ЗНАЧИ ДА ЈЕ МОЈА ЛИКВИДАЦИЈА СТВАР ПОЛИЦИЈЕ ИЛИ МОЖДА ПРИВАТНА СТВАР!

КАКО ЈЕ НАОРУЖАН ГРЕБ И КАКВА МУ ЈЕ...

„...ПОВРЕДА? ШТА ПЛАНИРА ДАЉЕ?

ИМА ПИШТОЉ И АУТОМАТСКУ ПУШКУ...

РАМЕ МУ ЈЕ ПОВРЕЂЕНО! ПРЕТПОСТАВЉАМ ДА ЋЕ СЕ САКРИТИ У СТАРОЈ ТВРЂАВИ ДОК ВОЈСКА НЕ ДОЂЕ...

„...ИЛИ ЋЕ СЕ БРАНИТИ И ТАКО СКРЕНУТИ ПАЖЊУ ГРАНИЧАРА!

НЕВЕРОВАТНА ЈЕ! САМО ДА СЕ ИЗВУЧЕ...

5987

„...ГРЕБ ЋЕ НАС ГАЂАТИ АУТОМАТСКОМ ПУШКОМ!

ДА ЛИ ЈЕ ТО ОНА ТВРЂАВА ГОРЕ?

ДА! ОКО ТЕ ТВРЂАВЕ НЕМА ПОГОДНОГ МЕСТА ЗА ЗАКЛОН! ОПАСНО ЈЕ...

ТО МОЖЕ ДА СЕ ИЗБЕГНЕ! ВИЛИ И ЗА СМО СЕ ТУ СКОРО КРИЛИ!

ПОСТОЈИ ТАЈНИ ПРОЛАЗ ДО СРЕДИШТА ТВРЂАВЕ! МАЛО ГА ЈЕ ТЕЖЕ НАЋИ, АЛИ...

5988

ХАЈДЕ ДА СЕ НАЂОДИМО! ТИ ХОЋЕШ ГРЕБА, А ЈА ПРЕКО ГРАНИЦЕ! ЈАВИ ТВОЈИМ МОТОРИЗОВАНИМ...

ДАЈ МИ ОРУЖЈЕ И САЧЕКАЈ...

„МОМЦИМА ДА ПРИЂУ ТВРЂАВИ СА ЗАДЊЕ СТРАНЕ!

5989

...ПЕТНАЕСТ МИНУТА! ЧИМ УЂЕМ У ТВРЂАВУ, ВИ НАПАДНИТЕ!

ЈА ЋУ СРЕДИТИ ГРЕБА!

ТЕШКО ДА ЋЕ ОВО ПРОЋИ!

5989A

МОЖЕШ ЛИ ЗАМИСЛИТИ КОЛИКО ЗИМА ЈЕ ПРОШЛО ОТКАКО СМО ЗАЈЕДНО ЛОВИЛИ?

ВИЛИ, ШТА СЕ САД ДЕШАВА?

МОЖЕСТИ УБЕЂУЈЕ ЗИМА КАКО ТИ НИСИ ОЗБИЉНО ПОВРЕЂЕН И КАКО ИМАШ МОЋНО НАОРУЖАЊЕ!

А МИ НЕ МОЖЕМО НИКУДА! ДВОЈИЦА ЗИМОВИХ ЉУДИ НАС ЧЕКАЈУ У ДОЛИНИ!

ДОБРО БЛЕФИРА! АЛИ АКО ЈОЈ НЕ УСПЕ, ГОТОВА ЈЕ!

НЕ!

ТИ СИ ЛУД! АКО ЈОЈ ДАШ РЕВОЛВЕР, ЗАР МИСЛИШ...

„ДА ЋЕ СТВАРНО УБИТИ ПУКОВНИКА ГРЕБА?

БЛЕЈЗ ЋЕ МИ ПОКАЗАТИ БЕЗБЕДАН ПУТ ДО ТВРЂАВЕ!

ЈА ЋУ УБИТИ ГРЕБА, КАКО ЈЕ И ДОГОВОРЕНО!

ЧЕКАЈ МАЛО! А ШТА ЈЕ СА МНОМ И ВИЛИЈЕМ?

АКО СВЕ БУДЕ КАКО СМО СЕ ДОГОВОРИЛИ, БИЋЕТЕ СЛОБОДНИ КАД УБИЈЕМ ГРЕБА!

И МРТВИ!

5990

ЗАВИ МОМЦИМА ДА ЗАУЗМУ СВОЈА МЕСТА! МИ КРЕЋЕМО ЗА ПЕТНАЕСТ МИНУТА!

ЗАР ЗАИСТА МИСЛИШ ДА ПУСТИШ...

...ГАРВИНА И БЛЕЈЗ? ОДАЋЕ ТЕ!

НИ ГОВОРА! КАДА СРЕДИМ ГРЕБА, ОНИ СУ СЛЕДЕЋИ!

5991

ЗИМ И НОВИКОВ СУ ПРИЧАЛИ ТИХО И ВИЛИ НИЈЕ СВЕ ДОБРО ЧУО...

ДОБРО, БЛЕЈЗ! КРЕЋЕМО!

КРЕНУЛИ СУ! ОСТАВИЋУ ТИ РЕВОЛВЕР! МЕНИ НИЈЕ ПОТРЕБАН!

ЈА ЋУ СЕ ПОБРИНУТИ ЗА МОТОЦИКЛИСТЕ...

...КОЈИ НАМ ДОЛАЗЕ С ЛЕЂА! ВАЖИ?

А У КАКВОМ ЈЕ ПОЛОЖАЈУ МОДЕСТИ?

УЗНЕМИРЕН СИ, ВИЛИ!

УБЕДИЛА ЈЕ ЗИМА ДА ЋЕ ГА УВЕСТИ У ТВРЂАВУ КРОЗ ТАЈНИ ПРОЛАЗ!

РУКЕ СУ ЈОЈ ВЕЗАНЕ! ЗИМОВИ ЉУДИ СУ ДОБРО НАОРУЖАНИ, А ТИ СИ РАЊЕН...

5992

...КАКО ДА БУДЕМ СМИРЕН?

КЛОДЕТ, БРЗО ЋУ СЕ ВРАТИТИ!

ГИБАШИМ СЕ ДА СЕ ИЗ ОВОГА НЕЋЕМО ИЗВУЋИ!

ЗБОГ МЕНЕ СТЕ ПРЕУЗЕЛИ ТОЛИКИ РИЗИК!

ПОШТО СИ СПРЕЧИО НОВИКОВА ДА МЕ УБИЈЕ, ИМАШ КРЕДИТ КОД МОДЕСТИ ЗА СВА ВРЕМЕНА!

САМО МЕ НЕ ПИТАЈ ЧИМЕ САМ ЗА ТО ЗАСЛУЖИО!

ЧУЈЕМ КАКО ЈОЈ КУЦА СРЦЕ!

5993

ЗИМОВИ ЉУДИ СУ ОСТАВИЛИ МОТОЦИКЛЕ У ДОЛИНИ И ПЕШИЦЕ КРЕНУЛИ КА ТВРЂАВИ...

А ВИЛИ ИХ ЈЕ ЧЕКАО У ЗАСЕДИ...

КОЛИКО СИ ДАЛЕКО ОД МЕНЕ, ПРИНЦЕЗО?

ПРЕСРЕО ВАС ЗИМА И ОСЛОБОДИО ТЕ... АЛИ ПРВО ДА СРЕДИМ ОВУ ДВОЈИЦУ!

5994

МОДЕСТИ ЈЕ ВОДИЛА ЗИМА ПРЕМА ТАЈНОМ ПРОЛАЗУ...

САЧЕКАЋУ ПРАВИ ТРЕНУТАК ЗА АКЦИЈУ!

НОВИКОВ И ЗИМОВИ ЉУДИ ПРИКРАДАЛИ СУ СЕ САИСТОЧНЕ СТРАНЕ...

СТИГЛИ СМО! ЗА ДЕВЕТ МИНУТА, НАПАШЋЕМО!

У РЕДУ! ЈАВИЋУ!

НА ЗАПАДНОЈ ПАДИНИ...

БЛИЗУ СМО ЦИЉА! ЈОШ ТРИ-ЧЕТИРИ МИНУТА!

5994 А

У ТВРЂАВИ...

АКО МОДЕСТИ И ВИЛИ УСПЕЈУ ДА НАС ИЗВУКУ, ЗА БУТЕ ЛИЧНО ПРЕБАЦИТИ ПРЕКО ГРАНИЦЕ, КЛОДЕТ!

БАШ МЕ БРИГА И ЗА НАУКУ И ЗА НАУЧНИКЕ КОЈИ ХОЋЕ ДА ИМ НА СВЕТ ДОНЕСЕШ МАЛОГ МАМУТА!

5995

АЛИ, СЛАБЕ СУ НАМ ШАНСЕ!

ЗА ТО ВРЕМЕ, НА ЗАПАДНОЈ СТРАНИ...

МОРАЋУ ОВО БРЗО ДА ИЗВЕДЕМ!

ВИЛИ ЈЕ КАМЕНОМ ОБОРИО ЈЕДНОГ ОД ЗИМОВИХ ЉУДИ...

5996

„А ЗАТИМ И ДРУГОГ...

УХ!

ТАКО! САД ИМАМ ДВЕ ЛЕПЕ АУТОМАТСКЕ ПУШКЕ!

ПРИНЕО ЈЕ УХУ ПРЕДАЈНИК...

ЈОШ ЈЕ ЖИВА! СРЦЕ ЈОЈ УБРЗАНО ЛУПА! ОНА СЕ СПРЕМА ЗА АКЦИЈУ!

НА ЈЕДНОЈ ЗАРАВНИ МОДЕСТИ ЈЕ ЗАСТАЛА...

5997

МАЛО САМ ПОГРЕШИЛА! ТРЕБА ДА СКРЕНЕМО ЛЕВО!

НИЈЕ ПОКАЗАЛА ДА СЕ СПРЕМА ЗА НАПАД...

ВИДИШ ЛИ ОНО ДРВО?

ЗИМ СЕ ОКРЕНУО И МОДЕСТИ ЈЕ БИЛА МУЊЕВИТА...

НОГАМА ЈЕ ОБУХВАТИЛА ЗИМОВ ВРАТ...

ДРУГУ ШАНСУ НЕЋУ ИМАТИ!

5998

НАПРАВИЛА ЈЕ САЛТО И ПОВУКЛА ЗИМА...

УХХХХ!

СНАЖНО ГА ЈЕ ТРЕСНУЛА О ЗЕМЉУ...

ЗАТЕЧЕН МУЊЕВИТОМ АКЦИЈОМ, ЗИМ НИЈЕ СТИГАО ДА СЕ ОДУПРЕ...

5999

АААХ!

НАПЕТ, ВИЛИ ЈЕ СЛУШАО УБРЗАНО КУЦАЊЕ МОДЕСТИНОГ СРЦА...

ПРИНЦЕЗО, ЈЕСИ ЛИ УСПЕЛА?

СЛОМИЛА САМ ЗИМУ ВРАТ! ДОЛАЗИМ ИЗ ПРАВЦА ЗАГАДА! НАДАМ СЕ ДА ЈЕ ПУТ ЧИСТ!

ГАРВИН ЈЕ ВЕЗАО МОТОЦИКЛИСТЕ ЗА ДРВО И УПУТИО СЕ У ТВРЂАВУ...

ПУКОВНИК ГРЕБ ГА ЈЕ ОЧЕКИВАО...

5999А

ТРОЈИЦА СУ ВАН ИГРЕ! ИМАМО ДВЕ АУТОМАТСКЕ ПУШКЕ!

ШТА ЈЕ СА МОДЕСТИ?

ЈЕ ЛИ ЖИВА?

СРЕДИЛА ЈЕ ЗИМА! САМО ШТО НИЈЕ СТИГЛА, ПУКОВНИЧЕ!

6000

ПОЗОВИТЕ ЗИМА...

...ДА ПРОВЕРИМО ПОЛОЖАЈ!

ЈОШ ПЕТ МИНУТА ДО НАПАДА!

У ТВРЂАВИ...

СРЕДИЛА ЈЕ ЗИМА?! ЗАР МИ НИСИ РЕКАО ДА МОДЕСТИ ИМА ВЕЗАНЕ РУКЕ!

ДА, АЛИ ВЕРОВАТНО ЈЕ ИЗВЕЛА НЕКИ ОД ЊЕНИХ ЧУВЕНИХ УДАРАЦА!

ПОЂИ ЈУ ЗОЈ У СУСРЕТ!

ХЕЈ, ЕВО ЈЕ! И ОНА СЕ ДОМОГЛА ПУШКЕ!

6001

ТАКО СМО СРЕЋНИ ШТО ТЕ ВИДИМО, ПРИНЦЕЗО!

БОЉЕ МИ ОСЛОБОДИ РУКЕ!

МОДЕСТИ ЈЕ УТРЧАЛА У ТВРЂАВУ...

11

НАПАД СА ИСТОЧНЕ СТРАНЕ САМО ШТО НИЈЕ ПОЧЕО! ОНИ НЕ ЗНАЈУ ДА СИ СРЕДИО МОТОЦИКЛИСТЕ! КАДА ТО ОТКРИЈУ, МИ ЋЕМО БИТИ ДАЛЕКО!

АЛИ...

НИ ГЛАСА ОД ЗИМА И ОНЕ ДВОЈИЦЕ!

НЕ ВЕРУЈЕМ ДА СУ РАДИО-ПРИЈЕМНИЦИ У КВАРУ! ЗНАЧИ, ЛИКВИДИРАНИ СУ!

6002

ВИ КРЕНИТЕ ПРЕКО ПЛАНИНЕ..

ЗАР САД ДА БЕЖИМО КАД ДА ЈЕ ПОЛОВИНА ИЗБАЧЕНА ИЗ СТРОЈА? А ИМАМО И ПУШКЕ!

НЕ-ЋЕМО ДА СЕ БОРИМО!

НЕМА РАЗЛОГА ДА РИЗИКУЈЕМО!

ТРЕБАЛО ЈЕ ДА СХВАТИМ...

СВЕСТАН ДА ЈЕ ЗИМОВ ПЛАН ПРОПАО, НОВИКОВ ЈЕ ПРЕУЗЕО СТВАР У СВОЈЕ РУКЕ..

МОРАМО У НАПАД!

6003

АКО СУ НАШИ МРТВИ...

...МИ СЕ ПОВЛАЧИМО, КАПЕТАНЕ!

БУДАЛО!

АКО СЕ ГРЕБ ИЗВУЧЕ, УСКОРО ЋЕ СЕ ОВДЕ СЛАТИТИ ЧИТАВА АРМИЈА!

У ПРАВУ ЈЕ!

КРЕЋЕМО! ПРЕБАЦИТЕ ПУШКЕ НА ПОЈЕДИНАЧНУ ВАТРУ И НАПРЕД!

6004

МИ ЋЕМО ПЕШКЕ, ВИЛИ!

АКО ЗАТРЕБА, ЛАКШЕ ЋЕМО МОЋИ ДА ПУЦАМО!

ДОГОВОРЕНО!

НОВИКОВ И ПРЕОСТАЛА ДВОЈИЦА ИЗ ЗИМОВЕ ГРУПЕ ПРИПРЕМАЛИ СУ СЕ ЗА НАПАД...

КРЕЋЕМО, МОМЦИ!

ПОЛУДЕЛИ СУ! НАПАДАЈУ НАС!

МОРАЋЕМО ДА СЕ БОРИМО, МОДЕСТИ!

РАЗВИЈЕНИ У СТРЕЛЦЕ, ТРОЈИЦА НАПАДАЧА КРЕТАЛА СУ СЕ БРИСАНИМ ПРОСТОРОМ...

6004A

ЛУКАВИ СУ! ОВАКО ИХ ЈЕ ТЕШКО ГАЂАТИ!

НЕМА ИМ ПОМОЋИ! СКЛОНИ КЛОДЕТ И ПУКОВНИКА НА СИГУРНО!

ИЗНАД ЗИДИНА ТВРЂАВЕ ЗВИЖДАЛИ СУ МЕЦИ...

6005

ОВАМО, ДЕВОЈЧИЦЕ! СКЛОНИ СЕ..

...ИЗА ОВОГ ДЕБЕЛОГ ЗИДА!

ДОБРО НАПРЕДУЈУ! БОЈИМ СЕ ДА ЋЕМО ИМАТИ МУКЕ ДА ИХ САВЛАДАМО!

БОЉЕ ДА ИХ ПУСТИМО У ТВРЂАВУ И ОНДА ИХ СРЕДИМО!

НЕ, ПУКОВНИЧЕ!

6006

СЛУШАЈ, НОВИКОВ! АКО СЕ ДОКОПАМО ЗИДИНА...

...НАШИ СУ! ИМАМ БОМБЕ У РАНЦУ!

НАПАДАЧИ СУ НАПРЕДОВАЛИ...

ВИЛИ, СМИСЛИ НЕШТО ДА БИХ ЗА МОГЛА ДА ИМ ПРИЗЕМ СЛЕЗА!

ДРЖИТЕ СЕ, ПУКОВНИЧЕ!

КЛОДЕТ, ГУРАЈ! УРАДИ ТО!

НЕКОЛИКО МЕТАРА ОД ЗИДИНА ТВРЂАВЕ...

6007

САД! ОВО ЈЕ ПРИЛИКА ДА УЂЕМО У ТВРЂАВУ!

АЛИ...

МОДЕСТИ ЈЕ РЕКЛА ДА ИМ СКРЕНЕШ ПАЖЊУ, АЛИ НЕ ДА СРУШИШ ТВРЂАВУ!

СНАЖНО, КЛОДЕТ!

ГОМИЛА КАМЕЊА СЕ ОБРУШИЛА НА НАПАДАЧЕ ИСПОД ЗИДИНА...

АХХ! НЕЕЕ!

МОДЕСТИ И ВИЛИ СУ ИСКОЧИЛИ СА ПУШКАМА НА ГОТОВС...

6008

АЛИ...

ОХ! ЗИД ИХ ЈЕ ПОТПУНО ЗАТРПАО!

БРАВО, КЛОДЕТ! ТИ СИ МОЈА НАЈОМИЉЕНИЈА ДЕВОЈКА!

ДА ЛИ ЈЕ НОВИКОВ ЖИВ?

6009

ОЛОНИЦА ЈЕ ПОСЛУШНО ПОМЕРАЛА СВАКИ КАМЕН КОЈИ ЈОЈ ЈЕ ВИЛИ ПОКАЗАО...

ЗИМОВИ ЉУДИ СУ МРТВИ!

И НОВИКОВ ТАКОЂЕ!

ШТЕТА! ХТЕО САМ ДА САЗНАМ КО ЈЕ НАРЕДИО ДА МЕ УБИЈУ!

ХМ... ДА ЈЕ У ПИТАЊУ МЕЂУНАРОДНА ЗАВЕРА, К.Г.Б. ИЛИ СЛУЖБА БЕЗБЕДНОСТИ, ОНИ БИ ПОСЛАЛИ СВОЈЕ ЉУДЕ! МОЖДА ЈЕ НАРЕЂЕЊЕ СТИГЛО ИЗ МОСКВЕ?

6009А

И ТАКО СУ ТРОЈИЦА НАПАДАЧА ОСТАЛИ ПОД ЗИДИНАМА ТВРЂАВЕ..

ПОСЛАЋУ КАСНИЈЕ ЉУДЕ ДА ТО РАШЧИСТЕ!

И ДА САХРАНЕ ТЕ ЈАДНИКЕ КОЈЕ ЈЕ НОВИКОВ УНАЈМИО!

У РЕДУ! МОДЕСТИ, ДА КРЕНЕМО!

ХОЋЕТЕ ЛИ НАС ПРЕВЕСТИ ПРЕКО ГРАНИЦЕ, ПУКОВНИЧЕ?

ТО САМ ОБЕЋАО КЛОДЕТ И СВОЈУ РЕЧ НЕЋУ ПОГАЗИТИ!

ПРЕЛАЗ НА КОЈИ ИДЕМО ИМА ЈАКО ОБЕЗБЕЂЕЊЕ!

6010

СТАЛНО ПРОЛАЗЕ ПАТРОЛЕ! АЛИ, НЕ БРИНИТЕ! ЈА ОВДЕ КОМАНДУЈЕМ!

ПОЛА САТА КАСНИЈЕ...

ПРОБУДИТЕ СЕ, ПУКОВНИЧЕ! У ФИНСКОЈ СМО! И НИСМО НАИШЛИ НИ НА ЈЕДНУ ПАТРОЛУ!

АААА...

ДРАГО МИ ЈЕ ДА ЈЕ СВЕ ДОБРО ПРОШЛО! НЕЋЕ ВАМ БИТИ ТЕШКО ДА МЕ ПРЕВАЦИТЕ ДО ПРВЕ КАРАУЛЕ! ТО ЈЕ ОКО ТРИ КИЛОМЕТРА СЕВЕРНО ОДАВДЕ!

6011

БОЛИ! АЛИ ПРЕЖИВЕЋУ!

КАКО ТВОЈЕ РАМЕ, ГРЕБ?

ЕВО И ПУТА ЗА ГРАНИЧНИ ПРЕЛАЗ: ИЗАЗВАЋЕМО ПРАВУ СЕНЗАЦИЈУ!

ДА ЛИ ЈЕ ПАМЕТНО ШТО СЕ ВРАЋАТЕ У РУСИЈУ, ПУКОВНИЧЕ?

НЕ ГАДА МИ НА ПАМЕТ, АЛИ МНОГО СМО ТРУДА УЛОЖИЛИ ДА ВАС СПАСЕМО... НЕ БИХ ВОЛЕЛА ДА ВАМ СЕ НЕШТО ДЕСИ!

ЈЕ Л' МЕ ТИ ТО ПОЗИВАШ ДА ПРЕБЕГНЕМ, МОДЕСТИ?

НА ГРАНИЧНОМ ПРЕЛАЗУ...

6012

АКО ЈЕ НАРЕЂЕЊЕ О ЛИКВИДАЦИЈИ ДАЛА МОСКВА, БИЋЕТЕ МРТВИ ЧИМ СЕ ВРАТИТЕ!

ШТА ДА СЕ РАДИ? ЖИВОТ ЈЕ КОЦКА!

СВЕ БУ САЗНАТИ НА ЛИЦУ МЕСТА! ОД НЕКИХ СТВАРИ ЧОВЕК НЕ МОЖЕ ДА ПОБЕГНЕ!

ОВДЕ СЕ РАСТАЈЕМО, ПРИЈАТЕЉИ! МНОГО ВАМ ХВАЛА! ЗБОГОМ!

СРЕЋНО, ПУКОВНИЧЕ!

НА ПУТУ ЗА ХЕЛСИНКИ...

6013

ИДЕМО У ЦИРКУС! НАДАМ СЕ ДА СИ СЕ УЖЕЛЕЛА СЕСТАРА, КЛОДЕТ!

ТРЕБА НАМ ЧЕТИРИ ДАНА ЈАХАЊА ДО ХЕЛСИНКИЈА!

ЗНАМ! ЗАТО САМ НАЗВАО ЖОРЖА! САНЕКАЋЕМО ГА У ПРВОМ МОТЕЛУ НА КОЈИ НАИЂЕМО!

ПОСЛАЋЕ КАМИОН ЗА КЛОДЕТ И АУТО ЗА НАС!

ДИВНО! СТРАШНО САМ УМОРНА! ДОБРО БИ МИ ДОШЛА САУНА ДА СЕ ОПУСТИМ!

У САУНИ...

ПА, ТАКО СЕ И ОСЕЋАМ, ПРИНЦЕЗО!

ЈЕСИ ЛИ ДОБРО, ВИЛИ? ОЧИ ТИ СЕ СКЛАПАЈУ КАО ДА СИ НОКАУТИРАН!

ЈОШ МИ У УШИМА ОДЗВАЊА ТИК-ТАК ИЗ ПРЕДАЊИКА КОЈИ СИ НОСИЛА!

6014

СВЕ ВРЕМЕ ДОК САМ ИХ ДРЖАО НА НИШАНУ, ЗА САМ СЛУШАО ОТКУЦАЈЕ ТВОГ СРЦА...

...СТРАХУЈЕМ ДА НЕ ПРЕСТАНЕ ДА РАДИ!

ОХ, ВИЛИ...

ТРИ НЕДЕЉЕ КАСНИЈЕ, У ЛОНДОНУ...

6014А

ХВАЛА! БАЛЕТ... ВЕЧЕРА... ДИВНО ВЕЧЕ, ВИЛИ!

ДОБИЛА САМ ПИСМО ОД ПУКОВНИКА ГРЕГА! ПИШЕ ДА ЋЕ БИТИ УНАПРЕЂЕН!

ДРАГО МИ ЈЕ!

ПРЕНЕСИ МОЈЕ ПОЗДРАВЕ ВИЛИЈУ И КЛОДЕТ! ОСТАЈЕМ ВАШ ВЕЛИКИ ДУЖНИК!

КО ЗНА, ПРИНЦЕЗО, МОЖДА НАМ ЈЕДНОГ ДАНА И ЗАТРЕБА!

КРАЈ

ПОНОВНО РАЂАЊЕ АСТРОНОМИЈЕ

СМРТ У САМАРКАНДУ

Римљани, који су толико векова владали великим делом тадашњег цивилизованог света, за астрономију су учинили веома мало. Они нису делили љубав старих Грка према науци и занимале су их само практичне ствари. Сходно томе сматрали су да се вреди помучити око календара.

Права „година", или време за које се Земља једном обрне око Сунца, не траје баш тачно 365 дана већ негде око 365¼ тако да направити календар који ће се увек подударати с годишњим добима није лако како на први поглед изгледа. Јулије Цезар је то схватио и грчком астроному Сосигену поверио да начини тачнији календар.

АРАПСКИ АСТРОЛАБ. *Овај инструмент, веома типичан примерак, направио је 1014. године Мустафа Ајууб.*

Сосиген је посао обавио добро. Он је увео преступну годину која је привремено, али за Римљане довољно, решила ону додатну четвртину дана у Земљином путовању око Сунца или револуцији. Јулијански календар био је далеко од савршенства, али је старе Римљане сасвим задовољио. То је био њихов једини прилог астрономији.

Велика је штета што је развој науке стао и није кретао с мртве тачке дуго времена после смрти Клаудија Птоломеја око 180. године. Још је већа штета што су толике драгоцене старе књиге или изгореле у пожару Александријске библиотеке или су изгубљене. Неке су, срећом, преживеле, међу њима и Птоломејев „Алмагест" који је у 8. веку стигао у Багдад, престоницу калифа, где је, заједно с другим сачуваним старим делима, преведен на арапски. И озбиљна астрономија још једном је васкрсла.

Показало се да су Арапи вешти посматрачи неба. Астрономски центри основани су у Дамаску и Багдаду. Арапи су смислили и направили научне инструменте за мерење положаја звезда, а калиф Ал Мамон, син калифа Харуна ал-Рашида из „Хиљаду и једне ноћи", саградио је лепу звездарницу.

Она није личила на модерну опсерваторију јер је телескоп још био далека будућност, али је имала одличну библиотеку. У време када је калиф Ал Мамон умро 833. године Багдад је увелико био астрономска престоница света.

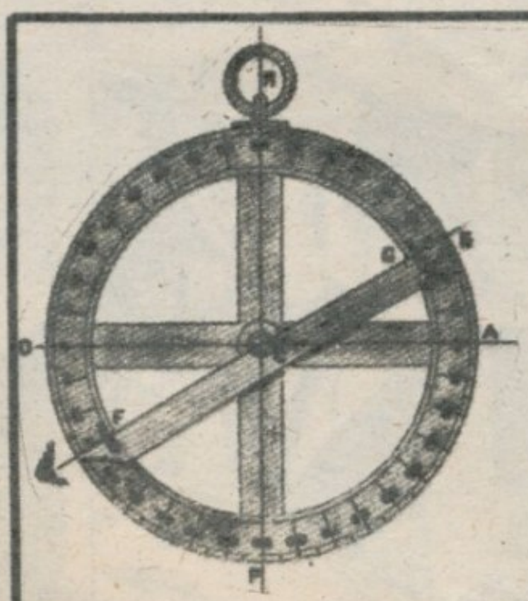
Најчувенији астроном багдадске школе вероватно је

Монголски султан Улуг Бег, унук великог освајача Тамерлана, направио је у својој престоници дивну астрономску опсерваторију. Он је истовремено слепо веровао у астролошка предсказања и то га је коштало главе

Ал-Батани, рођен средином 9. века. Он је био врстан математичар, његова посматрања неба готово да се могу мерити с Хипарховим и Птоломејевим, а написао је значајну књигу „Кретање звезда".

Други познати арапски астроном живео је од 903. до 986. године и звао се Ал-Суфи. Он је написао дело „Уранографија" у коме се позабавио привидним сјајем звезда. То је у астрономији веома важно и вреди га објаснити мало подробније.

Звезде су подељене у класе или магнитуде према свом привидном сјају. Таблица може да збуни јер најсјајније звезде имају најмању магнитуду: звезда магнитуде 1 сјајнија је од звезде магнитуде 2 која, опет, сјајем надмашује звезду магнитуде 3 и тако је до магнитуде 6 у којој су најблеђе звезде видљиве голим оком у нормалним временским условима.

ДИЈАГРАМ КОЈИ ПОКАЗУЈЕ УПОТРЕБУ АСТРОЛАБА. *Осовина AD је хоризонтална и служи за подешавање нивоа, звезда S посматра се у правцу FCBS док је око посматрача обележено с F. Висина звезде очитава се на скали. Овде износи 30 степени.*

Звезда Ригел из сазвежђа Ориона веома је сјајна и у савременим таблицама обележена је магнитудом 0,1 што значи да је за једну десетину блеђа од нуле. Четири најсјајније звезде на небу: Сиријус из сазвежђа Великог пса, Канопус из Прамца, Алфа Кентаури из Кентауруса и Арктурус из сазвежђа Волара имају негативне магнитуде. Сиријусова је минус 1,4. На тој истој таблици Сунчева магнитуда износи минус 27.

Данас је могуће измерити магнитуду звезде веома тачно и највећи телескопи беле-

МАГНИТИДЕ ЗВЕЗДА. *Приказане су као дискови мада се звезде на небу виде само као светлеће тачке.*

Венера	-4
	-3
	-2
	-1·4
Сиријус (најсјајнија звезда)	0
Вега	1
Антарес	2
Северњача	3
	4
	5
	6
Најблеђе звезде видљиве голим оком	7
	8
	9
	10
	11
	12
	13
	14
	15
	16
	17
	18
	19
	20
Најблеђе звезде виђене с Паломара	21
	22
	23

же и веома бледа небеска тела магнитуде мање од плус 20. Ал-Суфи је морао да се ослони само на своје знање и очи али се, упркос томе, већина његових резултата прилично подудара с данашњим. С друге стране, постоје и занимљиве разлике.

Звезду Алхену из сазвежђа Близанаца Ал-Суфи је записао као звезду магнитуде 3, а она је у садашњим таблицама сјајнија од магнитуде 2. Постоје и други случајеви звезда које су током времена постале сјајније или блеђе. Тешко је рећи да ли су ове промене стварне или су Ал-Суфи и други стари посматрачи погрешили. Чињеница је да неке звезде мењају сјај, па Ал-Суфија не смемо оптуживати за непрецизност.

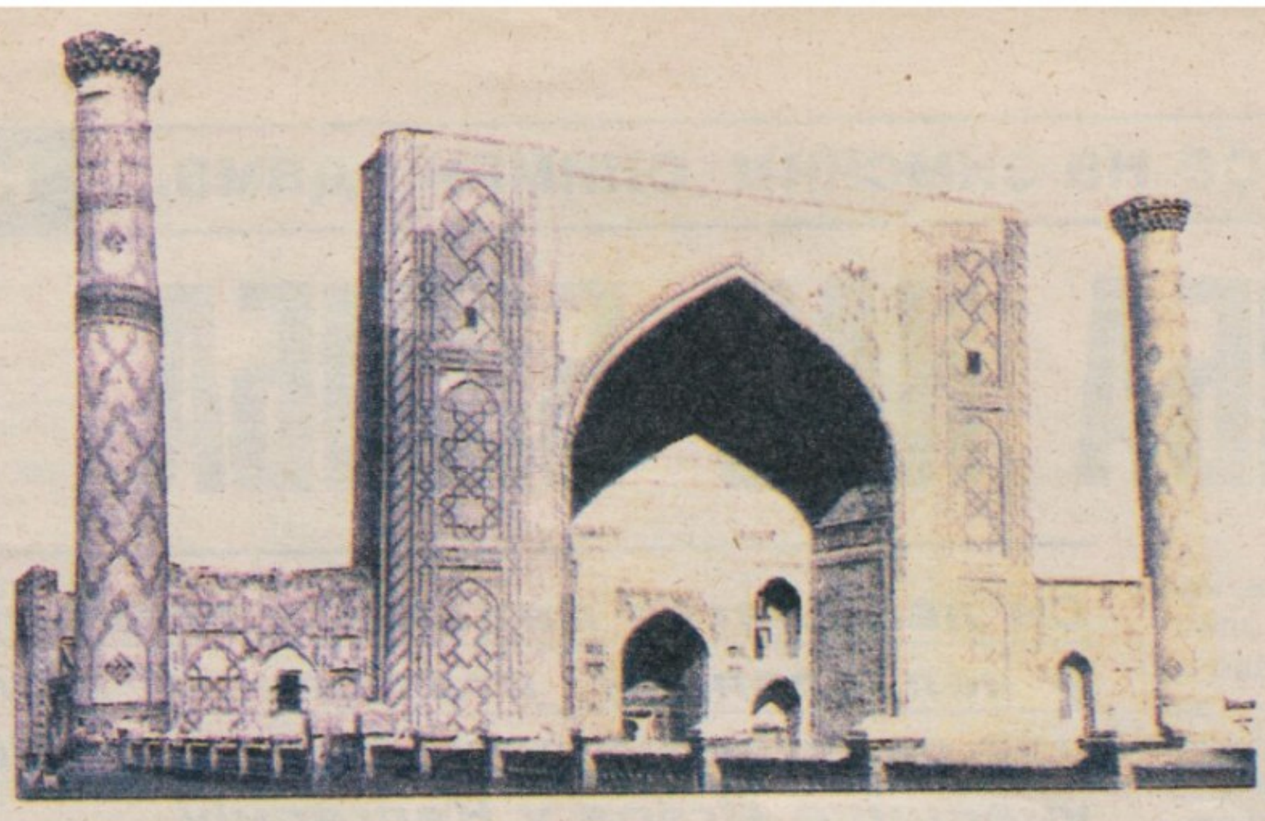
Арапи се нису ограничили на мерење положаја и сјаја звезда, већ су посматрали и друге небеске појаве и били веома заинтересовани за еклипсе, односно помрачења. Проучавали су и кретање Месеца и голим оком видљивих планета што значи закључно са Сатурном.

С тим у вези треба поменути краља Алфонса X од Кастиље који је у Толедо у Шпанији довео многе јеврејске и арапске астрономе и заслужан је за објављивање чувених Таблица Алфонсина које садрже податке о положајима планета и предвиђањима помрачења и које су у целој Европи биле у употреби следећих триста година.

Монголски султан Улаг Бег, унук великог освјача Тамерлана, такође има место у историји астрономије. Он је у својој престоници Самарканду саградио прекрасну звездарницу и опремио је најбољим инструментима тог времена. На своју несрећу, султан је слепо веровао у астролошка предсказања и то га је коштало главе.

Он је астролозима дао да направе хороскоп свог најстаријег сина и наследника Абдалатифа и из њега са ужасом сазнао да је младићу суђено да убије оца. Улуг Бег је сина отерао у прогонство. Млади Абдалатиф није имао намеру никоме да препусти престо на који је имао наследно право најстаријег, окупио је побуњенике и завезнике и на крају заиста убио Улуг Бега и сам постао султан.

Убиством Улуг Бега стављена је тачка на арапску астрономску школу. У то време се, срећом, стара жеља за знањем поново родила у Европи и почеле су да ничу астрономске опсерваторије. Прву је у немачком граду

МЕМОРИЈАЛ УЛУГ БЕГА. *Налази се у Самарканду на месту старе звездарнице султана Улуг Бега.*

Нирнбергу основао Јохан Милер, познатији под именом Региомонтанус. Он је, заједно са својим учитељем Георгом фон Појербахом, преиспитао старе Таблице Алфонсине.

После Појербахове смрти Региомонтанус се придружио свом ученику Бернарду Валтеру у увођењу нових, бољих метода посматрања неба. Имао је и своју штампарију и редовно је објављивао астрономске податке до којих је долазио да би и другима били од користи. Тако је радио до смрти 1476.

Овде мора да се помене и свестрани геније Леонардо да Винчи који је живео од 1452. до 1519. године. Леонардо јесте један од највећих сликара свих времена, али је био и сјајан научник. Мада се није нешто посебно бавио астрономијом, он је направио откриће које је разјаснило прастару загонетку у вези с Месецом.

Узрок Месечевих мена или привидних промена облика свакога месеца није био нимало тајанствен. Тајна је била необјашњива појава: слаб сјај Месечевог „тамног" остатка када се он на небу види као срп. Леонардо је први схватио да је то светлост која се од Земље одбија на Месец. Та Земљина светлост види се готово увек када Месечев срп није с ведрог, тамног неба.

Сав тај рад разних људи и научника у готово свим земљама Европе сведочи да се астрономија заиста „пробудила". Звездани каталог је, на пример, побољшан и обогаћен, а пажљива посматрања омогућила су астрономима да положаје тада познатих планета предскажу годинама унапред. Телескоп још није постојао.

Основна сметња правом напретку астрономије и даље је била погрешна теорија да

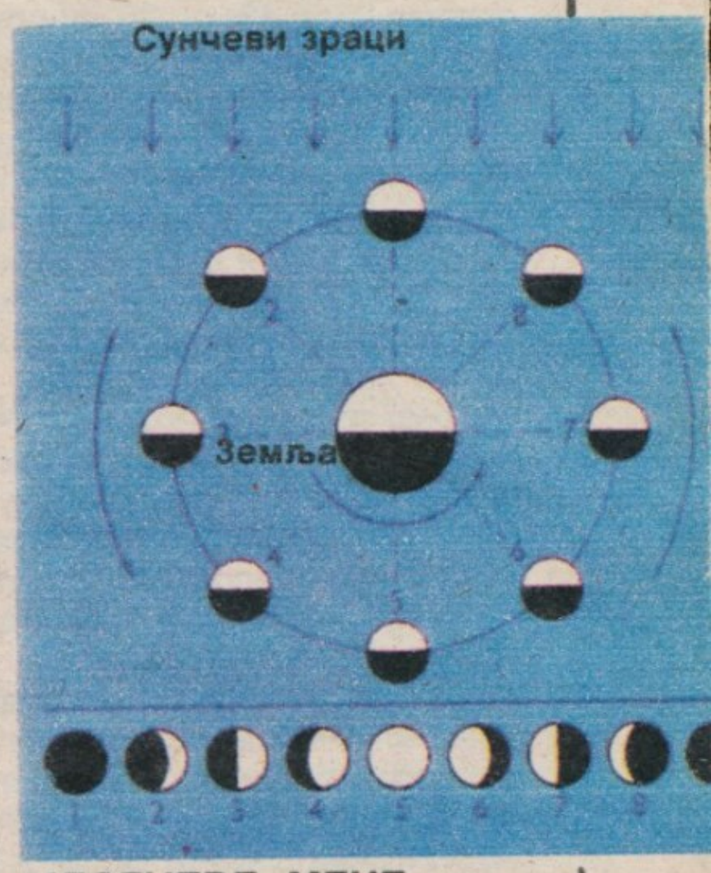

БЛИЗАНЦИ. *Према посматрањима астронома Ал-Суфија и других из оног времена, звезда Кастор из сазвежђа Близанаца била је сјајнија од звезде Полукса из истог сазвежђа, а данас је за пола магнитуде блеђа. Алхена, такође из Близанаца, сада је за магнитуду сјајнија него што је видео и забележио Ал-Суфи.*

Земља непомично стоји у средишту васионе док се сва остала небеска тела окрећу око ње по савршено кружним путањама. Астрономи су се и даље радије држали Птоломеја него Аристарха и због тога су им представе о устројству васионе биле скроз погрешне.

На прсте су се могли избројати астрономи који су посумњали у Птоломејеву геоцентричну теорију. Међу таквима истиче се Николаус Кребс, син богатог немачког власника винограда, који је живео од 1401. до 1464. године. Он није имао срећно детињство и, чим је стасао, пребегао је од куће. Студирао је најпре у чувеном Хајделбергу у Немачкој, затим у Италији и постао познати математичар и научник.

Ступио је у Цркву и догурао до високог кардиналског положаја. Њега често помињу као „Николас из Кузе" јер је рођен у Куесу на реци Мозелу. Кребс је пожуривао промену јулијанског календара а у чувеном делу „De Docta Ignorantia" претпоставио је да, на крају крајева, Земља можда и не стоји мирно у центру васионе.

МЕСЕЧЕВЕ МЕНЕ. *Месец нема своје светлости већ је добија од одбијених Сунчевих зрака тако да је једна његова половина увек осветљена док је друга увек тамна. Када је Месец окренут Земљи својом тамном страном, он се налази готово тачно између ње и Сунца, ми уопште не можемо да га видимо и то се зове млади Месец. (Уколико су и Сунце, и Месец, и Земља у истоветној линији, долази до помрачења Сунца али, због нагиба Месечеве путање, то се не дешава при сваком младом Месецу) На дијаграму је млад Месец приказан у положају 1. У другим приликама Месец нам показује једну своју половину (положај 3 и 7), три четвртине (положаји 4 и 6). У положају 5 види се такозвани пун Месец.*

Мало је астронома који су у то време на његово дело обратили пажњу и само пола века после његове смрти ништа се више није чуло о његовој смелој теорији „Земље која се креће".

Следећи корак – схватање да наш свет и није неко посебно важно небеско тело – човечанству је пао веома тешко. Оно је ту истину после грдних перипетија морало да прогута и да тај џиновски корак најзад направи.

Бојана Дожић

ТОМБА КАО БОМБА

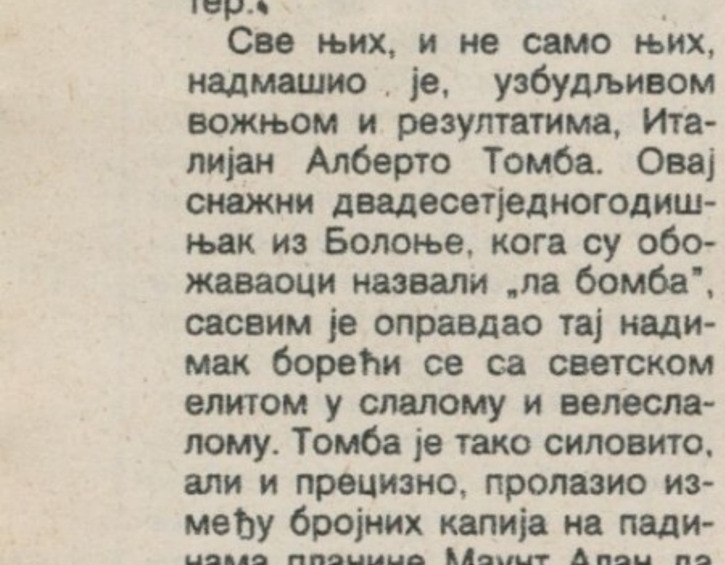
Са две златне медаље, у слалому и велеслалому, италијански смучар сврстао се међу најуспешније учеснике Игара у Калгарију

До тада најдуже и најскупље зимске олимпијске игре одржане су фебруара 1988. године у западноканадском граду Калгарију. Ова „бела" олимпијада трајала је од 13. до 28. фебруара и коштала је више од милијарду канадских долара. Главни „кривци" за толику дужину читаве приредбе (четири дана више него раније) били су такозвани демонстрациони спортови: акробатско смучање и нека врста куглања на леду, звана керлинг.

Томе треба додати и чињеницу да су овог пута, у програму алпског смучања, уз већ познате дисциплине (слалом, велеслалом и спуст) први пут приређена надметања у супервелеслалому и комбинацији. Част да буду први олимпијски шампиони у супервелеслалому изборили су Француз Франк Пикар и Аустријанка Сигрид Волф, а у комбинацији најбољи су били аустријски репрезентативци Хуберт Штролц и Анита Вахтер.

Све њих, и не само њих, надмашио је, узбудљивом вожњом и резултатима, Италијан Алберто Томба. Овај снажни двадесетједногодишњак из Болоње, кога су обожаваоци назвали „ла бомба", сасвим је оправдао тај надимак борећи се са светском елитом у слалому и велеслалому. Томба је тако силовито, али и прецизно, пролазио између бројних капија на падинама планине Маунт Алан да му је на крају, сасвим заслужено, припало „злато" у оба надметања.

Оно што је Томба био за своје супарнике то је, у истим дисциплинама, за своје противнице била швајцарска репрезентативка Френи Шнајдер.

Френи Шнајдер била је, као и Томба, најбоља у слалому и велеслалому

У слалому је убедљиво тријумфовала испред Југословенке Матеје Свет, а у велеслалому најближа јој је била Немица Криста Кинсхофер.

У такмичењу смучара-скакача, са надмоћношћу која се ретко виђа, најбољи је био финац Мати Никенен. Он је најпре тријумфовао на 70-метарској скакаоници са 229,1 бодова испред двојице Чехословака, Павела Плоца (212,1) и Јиржија Малеца (211). На већој (90-метарској) скакаоници, Никенен је био први са 224 бода, док су његови први пратиоци Ерик Јонсен (Норвешка) и Матјаж Дебелак (Југославија) сакупили 207,9 односно 207,7 бодова.

Своју трећу златну медаљу на овој Олимпијади Мати Никенен је освојио у екипној конкуренцији, заједно са колегама из репрезентације Финске Аријем Пеком Николом, Туомом Илипулијем и Јаријем Пуиконеном. Када се овом успеху додају још по једно „злато" и „сребро", која су изборена четири године раније у Сарајеву, долази се до непобитног закључка да је Мати Никенен најуспешнији скакач у историји зимских олимпијских игара.

Три тријумфа у Калгарију имала је још само холандска репрезентативка у брзом клизању Ивон Ван Генип. Златне медаље освојила је на деоницама од 1.500, 3.000 и 5.000 метара. У овој последњој дисциплини изванредна Ивон је резултатом 7:14,13 поставила нови светски рекорд испред другопласиране Немице Андрее Ериг која је за њом заостала читаве три секунде.

Алберто Томба са једном од своје две златне медаље

Две жртве

Олимпијада у Калгарију узела је, нажалост, и два људска живота. Обе несреће десиле су се на падинама Маунт Алана, где су одржана такмичења у алпским дисциплинама. Лекар аустријске репрезентације Јерг Оберхамер подлетео је под машину за припремање стаза, а један седамнаестогодишњи Канађанин, који је учествовао у припреми смучарских терена, склизнуо је низ опасну стрмину и ударио у дрво.

XV ЗИМСКЕ ОЛИМПИЈСКЕ ИГРЕ КАЛГАРИ, 13–28. 2. 1988.

На овим играма учествовали су такмичари и такмичарке из 63. земље. Они су се надметали у: алпском смучању, биатлону, бобу, брзом клизању, хокеју на леду, нордијској комбинацији, смучарском трчању, скоковима, санкању и уметничком клизању. Подељено је 46 златних медаља.

ЈУГОСЛОВЕНИМА ТРИ МЕДАЉЕ!

Учешће југословенских спортиста у Калгарију било је успешније од свих претходних. Освојене су чак три медаље – две сребрне и једна бронзана.

Сребрне су изборили Матеја Свет у слалому и репрезентација у скоковима, коју су чинили: Приможе Улага, Матјаж Зупан, Матјаж Дебелак и Миран Тепеш. Бронзану медаљу стекао је Матјаж Дебелак на 90-метарској скакаоници.

Било је то последње појављивање представника СФРЈ на једној зимској олимпијади.

Симпатична Немица Катарина Вит једина је од асова уметничког клизања на овој Олимпијади успела да одбрани прво место са претходне смотре у Сарајеву. У мушкој конкуренцији „злато" је остало у поседу Американаца, само га је сада, уместо Скота Хамилтона, понео Брајан Боитано.

Међу паровима, шампионе сарајевске Олимпијаде Јелену Валову и Олега Васиљева потиснуле су на друго место колеге из совјетске екипе Јекатерина Гордејева и Сергеј Гринков. Обрнут случај био је у надметању плесних парова. Тамо су се „сребрни" из Сарајева Наталија Бесмертнова и Андреј Букин (СССР), у одсуству сјајних Британаца Џејн Торвил и Кристофера Дина, домогли „злата" ■

ГАЛОП КРОЗ ИСТОРИЈУ

НИКАД ВИШЕ ВАТЕРЛО

Јуриш коњице у бици код Ватерлоа

У Другом светском рату Немачка је имала на располагању 2,75 милиона коња, а Совјетски Савез чак три и по милиона

– Шта је најзначајнија ствар у животу мушкарца? – упитао је неком приликом Џингис-кан своје поданике после још једне успешне битке?

– Лов са соколовима – хитро је одговорио један ратник.

Џингис-кан је имао други одговор: – Најважније је гонити непријатеља и победити га, отети његову имовину, жену и узјахати његовог коња!

Монголски ратник и поробљивач који је са својом војском, пре осам стотина година, сејао страх и панику по Европи могао је себи да приушти сва ова задовољства. Али, не само због сопствене снаге и храбрости. Као што је то раније био случај код Хуна и Мађара, а касније код Турака, и Џингис-кан је за победе морао да захвали свом нераздвојном четвороногом пратиоцу и помагачу – коњу.

Процене говоре да је дружење човека и коња почело пре око шест хиљада година. Пре три хиљаде година људи су успели да домаћег коња науче да, са јахачем, појури у галоп. То је био и одлучујући тренутак у коме је коњ постао човеков најпоузданији помоћник у рату.

Као предео где је коњ коначно постао део ратне машинерије спомињу се обале средњоазијске реке Оксус (Аму Дарје). Британски војни историчар Џон Киген, у својој књизи „Културна ратовања", овако то описје: „На Оксусу је зачета једна од две најважније револуције у историји ратовања. Појавила се наоружана коњица."

Појава ратника на коњима из темеља је променила начин ратовања. Пешадинци и борци у борним колима сусрели су се са изузетно покретним, готово неухватљивим противником који је нападао и снажно и брзо, али је исто толико брзо могао и да се повуче.

– Наоружани коњаник – описује социолог Александар Ристов – појавио се на позорници историје као нова раса, изузетно надмоћнија над другим борцима.

– На леђима коња – објашњава археолог Норберт Бенека – човек је могао да помери границе брзине свог кретања, да први пут буде много бржи од сопствених физичких могућности.

Зашто је прошло толико времена од припитомљавања коња до његовог претварања у ратну машину? Историчар Киген налази одговор у анатомском развоју коња. Прастари коњи више су личили на данашње поније, било је готово немогуће јахати их, па су служили углавном за вучу. Проучавајући старе рељефе, Киген је уочио да су асирски ратници у 12. веку пре нове ере, јахали, додуше, коње, али без седла. Тек три стотине година касније Асирци су почели да употребљавају седло, положај јахача био је много стабилнији и повољнији за борбу. На једном древном асирском рељефу види се и начин борбе тадашњих коњаника. Асирци су нападали по двојица заједно: један је држао узде оба коња, док је други гађао противника.

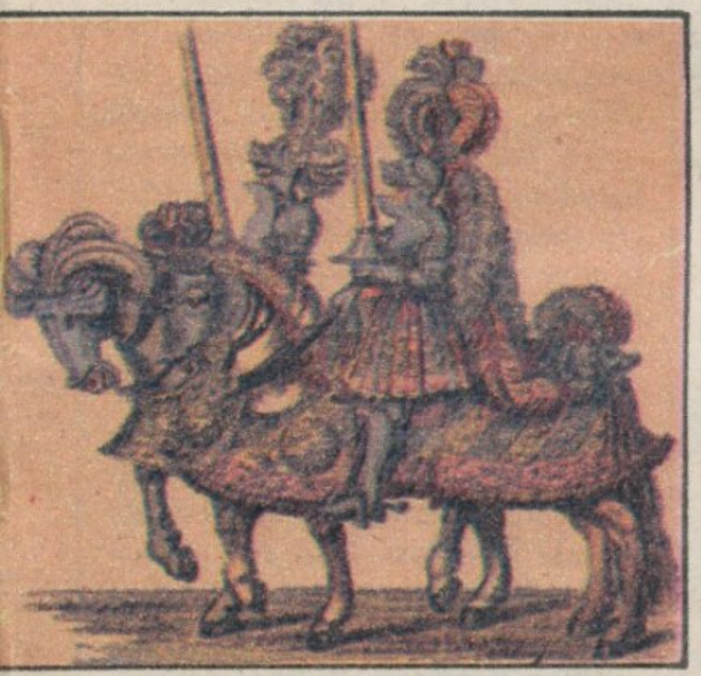
У средњем веку коњаници су почели да навлаче оклоп што је знатно умањило њихову покретљивост. Коњ је морао да носи и по две стотине килограма додатне тежине распоређене у оклопу. Због тога је средњовековни ратник углавном користио двобој као начин обрачуна са противником.

У ратном галопу кроз историју остаје забележено да је последња велика битка коју је одлучила коњица била она код Ватерлоа, 1815. године. Све велике битке после Ватерлоа биле су погубне за коње и коњанике, пре свега због брзог развоја наоружања и све масовније употребе ватреног оружја.

И у 20. веку, међутим, коњ није сасвим нестао из ратова. Армија немачког цара Вилхелма Другог је користила у Првом светском рату 1,7 милиона коња: било за вучу или у коњичким јединицама.

Немачки Вермахт имао је у Другом светском рату на располагању 2,75 милиона коња. У просеку, дневно је гинуло 865 животиња. Јапанци, Американци и Норвежани такође су користили коње али у много мањем броју од, на пример, Совјета. СССР је, у Другом светском рату, располагао са три и по милиона грла.

А када је велика невоља, кад нема другог излаза, коњ увек може да постане оно што је првобитно био – залогај који спасава живот.

Средњовековни ратник: оклоп је био тежак и 200 килограма

Немачки хусари прелазе Дрину у нападу на Србију 1915. године.

„Битлси", још једном ••• НОВЕ ПРИЧЕ О СТАРИМ СТВАРИМА

После успеха двоструког компакт диска са необјављеним песмама „Битлса" у продавницама се 19. марта нашао нови: „The Beatles, Anthology Vol. 2"

На новом дуплом компакт диску налази се 45 песама. То су углавном досад необјављиване верзије хитова: „Yesterday", „Ticket to Ride", „Penny Lane", „Sgt. Pepper", „Lady Madonna", али и Ленонова песма „Real Love" коју је преостала тројка преуредила на основу старог кућног снимка. Поводом објављивања другог дела „Антологије" Џорџ Харисон је дао дужи интервју америчком магазину „Билборд".

● Снимци са недавно објављене „Антологије" настали су од фебруара 1965. до фебруара 1968. Дакле, доста давно. Да ли сте задовољни материјалима које нови компакти представљају?

– Мислим да је ова друга плоча заиста добра. На првој једноставно нисмо могли да избегнемо неке врло старе снимке, а појединци су били заиста технички лоши. Ипак, „Antology Vol. 1" прихваћена је врло добро. Знајући да је публика све време тражила пиратске траке са нашим снимцима, то издање им је, мање-више, омогућило да чују и схвате наш рад из тог доба. Што се тиче оригиналних снимака, први компакт било је најтеже саставити. На другом обрађујемо наш много бољи период. Све је снимљено у студију, а и песме су далеко занимљивије.

● Како сте урадили стару ленонову песму „Real Love"?

– Слично као што смо снимили и песме „Free As A Bird", једино што је тај снимак био нешто квалитетнији. Једноставно, није било могуће наћи оригиналну Ленонову траку. Касета коју је имала Јоко Оно преснимљена је са доста шуштања. Када смо те снимке први пут чули 1993, песма „Real Love" одмах ми се више допала, али због тако лошег снимка у почетку нисмо намеравали да је радимо. Онда је наш продуцент Џеф Лајн убацио у компјутерски програм, посебно направљен за чишћење звука у старим Дизнијевим филмовима, провео је на томе неколико дана и снимак је био спреман да му додамо оно што желимо. Тако је, сем Џоновог певања и звука његовог старог клавира, на снимку све остало ново.

● Мајкл Џексон је откупио већину ваших најважнијих песама и сада има право да располаже њима. Да ли је неко од вас са њим разговарао и рекао му: „Молим те, немој да користиш наше песме за рекламирање кобасица?"

– Не (смеје се), али сам се шалио са својим пријатељима питајући се да ли ће ми Мајкл дозволити да опет имам своје песме. Наравно да не желим да слушам наше песме у рекламама, али читава моја јадиковка везана је за извесног момка Дика Џемса из старих времена. Он је од мене откупио права на моје песме када сам имао отприлике 20 година. У то време нисмо имали никог поузданог ко би нас саветовао како да поступамо у послу. Мислим да је читав тај начин искоришћавања наивних музичара, који не знају правила игре, прилично ружан. Џејмс је те песме продао Лу Грејду, овај Роберту Холмсу и на крају их је купио Џексон. Дакле, Мајкл је само један више у дугом низу. Немам ништа против тих људи, бесан сам на све оно што се збивало шездесетих година са тим Диком Џејмсом јер од њега је кренула злоупотреба наших песама у рекламама. Када неко прода своју песму и каже: „Дај ми мој новац, а са музиком ради шта хоћеш", онда је у реду да се то троши у рекламама. Али, када песме тако преотму и користе а да се не посаветују са аутором, то је ружно. И да се разумемо: немам ништа против употребе познатих песама у рекламама, али то треба чинити пажљиво да се не наруше смисао и углед песме. На пример, песму „God Only Knows" групе „Бич Бојс" одувек сам волео, али када је чујем у некој глупој реклами, позли ми.

● Када су се „Битлси" лудирали у студију и када су публици нудили свој хумор, резултати су обично били врло занимљиви. На новој „Антологији" налази се непозната верзија откачене старе песме „You Know My Name (Look Up The Number)" на којој има ска ритмова и других неочекиваних елемената.

– Ту верзију смо снимили за клуб обожавалаца „Битлса". Сваке године објављивали смо, само за њих, плочу на фолији коју смо им поклањали за Божић. Били смо у студију, Џон је смислио неке зезалице, онда се појавио Брајан Џонс из „Ролингстонса" па је одсвирао саксофон. На тим плочама увек смо снимали и поруке обожаваоцима, на пример: „Здраво свима! Ето, још једна година је прошла, хвала вам на разгледницама и поклонима. Касније нам је то досадило, па смо почели да измишљамо другачије, откачене поруке.

● Да ли сте већ сакупили снимке за трећу „Антологију"?

– Не, нисмо. Џорџ Мартин, наш дугогодишњи продуцент још ради на томе. Када све буде завршио, ми ћемо погледати да видимо постоји ли нешто што желимо да изменимо. Али, највећи део тога заиста је добар материјал, за сва времена. Будући да је годинама лежао у тами, добро је што се најзад објављује. Жао ми је што својевремено нисам могао ни да наслутим да ће се оваква издања појављивати, јер бисмо сачували више тих снимака. А опет, запањен сам колико тога има, јер је настало за кратко време. Поготову што смо ми тада били заузети турнејама и разним другим обавезама.

● Хоћете ли ви ускоро објавити самосталну плочу?

– Однедавно сам због послова око моје издавачке куће имао више додира са адвокатима него са музиком. Не памтим када сам последњи пут узео гитару у руке, а сада сам доста заузет овим издањима „Битлса". Једноставно, од 1991. непрестано кубурим с новцем. И тај период ми је као пакао. Тек недавно написао сам неколико нових песама. Ако ове године успем да снимим плочу, то ће бити добро, али ту су и друге обавезе. Ускоро одлазим у Индију да продуцирам албум Рави Шанкара. После тога ко зна шта ће ме снаћи.

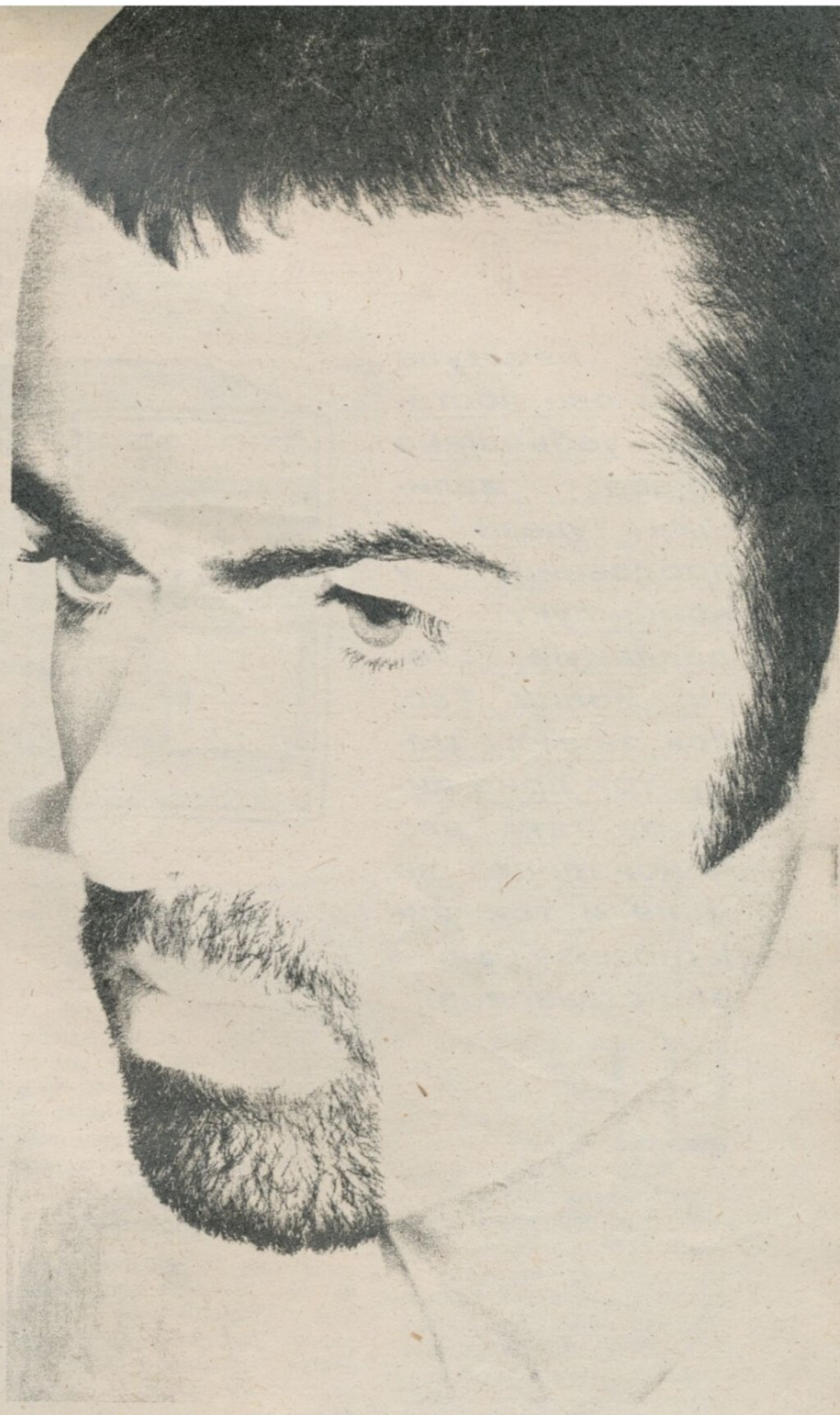

Као Исус детету

Пажња у твојим очима
изгледа да си чула мој плач
смешила си ми се као Исус
детету
блажен сам, знам
смешила си ми се као Исус
детету
и чему ме овај бол научио?
Мислио сам да се овако никада
више нећу осећати
због некога или нечег
али сада знам, када се заљубиш
када знаш да она постоји
драга за којом жудиш
доћи ће једне од тих хладних
ноћи
када си вољен
када знаш да доноси срећу
тада ће те драга коју си љубио
утешити иако је све безнадежно
туга у мојим очима
нико се није запитао, нико није
ни покушао
смешила си ми се као Исус
детету
без љубави и хладно
спасла си ми душу последњим
дахом
и чему су ме све ове сузе
научиле?
Свих ових година на тебе сам
чекао
и тек што је почело
он је твоју љубав однео
и зато ћу за тебе отпевати
речи које не можеш да
изговориш
а љубав коју смо имали
створићу за обоје
сва сећања су постала део мене
увек ћеш бити моја љубав
па, био сам вољен
али знам шта је то љубав
и драга коју сам љубио
увек је уз мене
љубавница коју још увек желим
била је Исус детету.

JESUS TO A CHILD

Kindness in your eyes
I guess you hear me cry
you smiled at me like Jesus to a child
I'm blessed I know
heaven sent and heaven stole
you smiled at me like Jesus to a child
and what I have learned from all this pain
I thought I'd never feel the same about anyone or anything again
but now I know when you find love
when you know that it exsists
that the lover that you miss
will come to you on those cold nights
when you've been loved
when you know it holds such bliss
then the lover that you kissed
will comfort you when there's no hope in sight
sadness in my eyes
no one guessed, well no one tried
you smiled at me like Jesus to a child
loveless and cold
with your last breath you saved my soul
and what I have learned from all these tears
I've waited for you all those years
then just when it began
he took your love away
so the words you could not say
I'll sing them for you
and the love we would have made
I'll make it for two
for every single memory
has become a part of me
you will always be my love
well I've been loved
so I know just what love is
and the lover that I kissed
is always by my side
the lover I still miss
was Jesus to a child

Текст и музика: Џорџ Мајкл ■ Изводи: Џорџ Мајкл

„ГОБЛИНИ" – УЧЕЊЕ СА РАЗУМЕВАЊЕМ

Када су настали, почетком 1992. године, „Гоблини" су били први поуздан знак да у Шапцу не цвета само агресивна народна музика, већ има места и за агресивни пост панк. У то време у Шабац су из Хрватске стигли искусни музичари гитариста Ален Јовановић и басиста Влада Кокотовић и са певачем Бранком Голубовићем основали су „Гоблине". У почетку, кроз састав је прошао читав низ бубњара, све док се на том месту није усталио Недељко Недић. У том саставу публика их је боље упознала, а на редовне свирке кренули су по објављивању касете „Истините приче I део" половином 1994. Крајем исте године придружује им се још један гитариста Лео фон Панкерштајн који се пријатељима придружује док његов матични бенд „Џукеле" паузира.

У том саставу група је имала низ одличних наступа, али убрзо опет мењају бубњара. Недељко одлази на Кипар, а на његово место стиже Зоран Јовић Фриц. Њих петорица снимају нови албум „У магновењу" који дословно пршти од енергије и добро склопљених цитата на којима се види да су они група која учи са разумевањем а не кампањски. Своје песме праве по јасном принципу: јаке гитаре, силовит ритам и рефрени који освајају. Јасно је да они размишљају на врло сличан начин као и група „КУД Идијоти" из Пуле. Зато не треба да чуди што су за продуцента изабрали Салета Веруду, гитаристу овог бенда, али то је било врло тешко извести. У знак поштовања, на новој плочи „Гоблина" нашла се и обрада „Идијота", песма „Како бих волео да си ту".

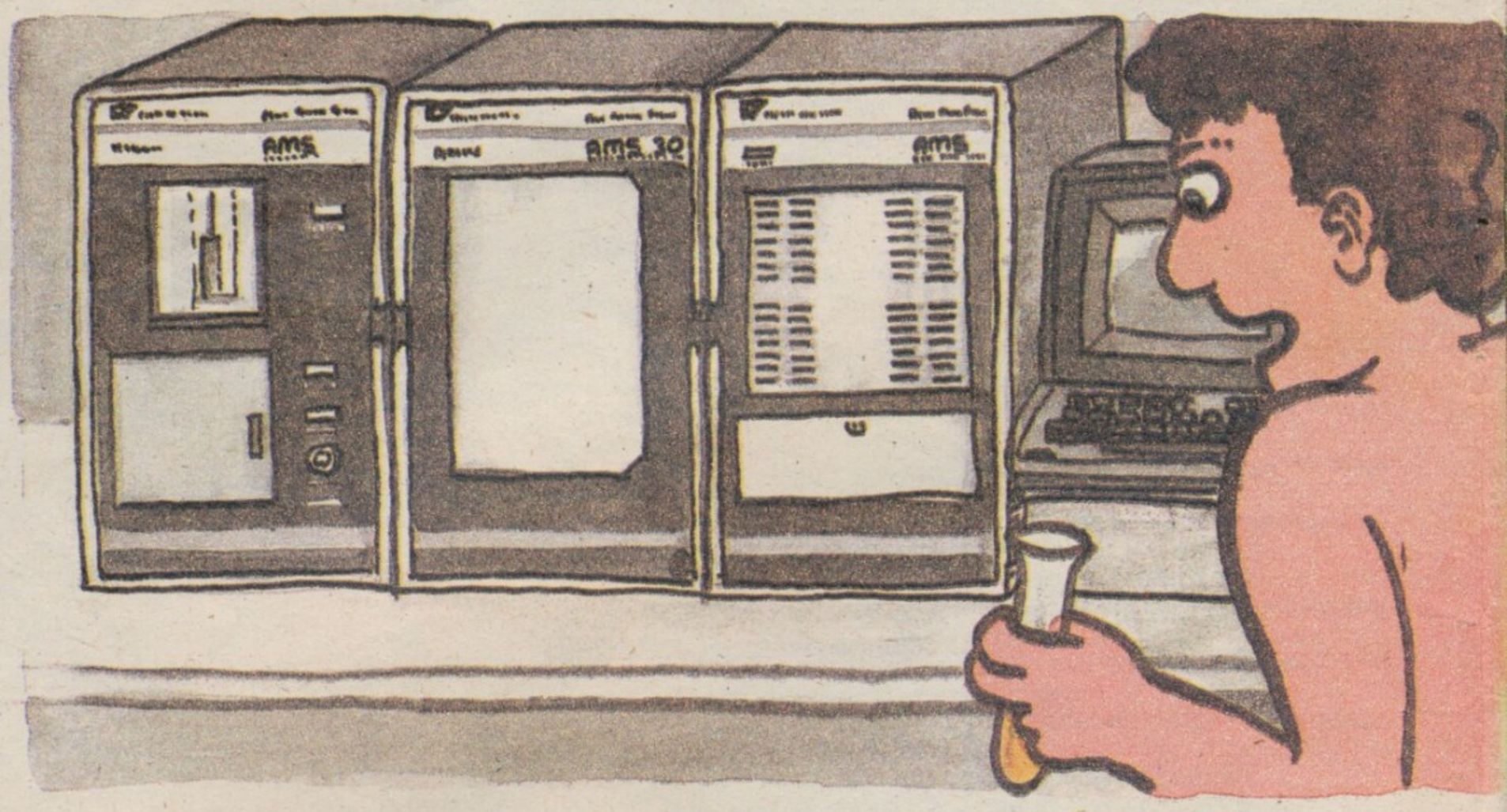
По објављивању нове плоче „Гоблини" поново крећу на концерте, а уместо Леа, који се вратио својој групи, на месту другог гитаристе је Саша Шетка.

Електронски чип или бели мантил

ЛЕКАР НА СТРУЈУ

Није немогуће да и ово постане уобичајена појава: малишан улази у продавницу у комшилуку и декламује: „Тето, молим вас, сок за моју маму, три црна пива за тату, две чоколадице за мене и три дијагнозе за баку – ево стакалаца!"

Шта се то догодило нашем „малом" Кизи, лакшем од 130 само ако буђне у базен и нижем од 2 и 2 само ако седне, кад је у последњих бар пола године сваке недеље најмање двапут у нашој амбуланти, код наших лекара, и жали нам се, јадан, више него цело општинско удружење пензионера. При том је, због билдовања, морао да купи два броја већи сако, да удвостручи потрошњу беланчевина, бриљантина, ималина, парфема, сапуна, калодонта и дезодоранса и да певуши по цео дан ко млада пред венчање.

Све се разјаснило када смо групно отишли на редован систематски у нашу амбуланту и срели нову лекарку, анђела са пуним навиљком – и још пола – дивне црвене косе, крупним зеленим очима и млечним теном ко реклама за помаду. Одједанпут, да се сви ми момци напрасно поразбољевамо кад нам главна сестра, којој је још само пола године до пуне пензије, јасно и злурадо рече да је млада стажисткиња срећно удата за, и још срећније заљубљена у, државног рукометног првака. Како сви о спорту довољно знамо да нам буде јасно да са таквим момцима нема шале, врати нам се наше добро здравље – очас посла. Само је Киза и даље тврдио, да, ето, само што није „бацио кашику" да га нешто фатално изједа. Брзо се на прегледу скинуо до појаса, мада то нико није тражио, и болећиво молио да млада лекарка слушалицама испита његов „болешћу озбиљно начет" торзо.

Јадни управник

Прошао би наш преглед у весељу, забави и спрдњи да нам се јадни и намучени управник амбуланте није, сав очајан, надугачко и нашироко најадао. Пун аутобус оваквих ко наш Киза, „коњу реп..." момака, опседа му амбуланту сваког дана. Не сећа се да је икада више материјала за пробе потрошио, да су му лаборанти више и бескорисније били заузети, да му је већа гужва била и да је са редовним послом више каснио. Уз све то, ниједан позитиван налаз на хиљаду: никад више исписаних упута за специјалисту, никад већа галама у чекаоници, и то само у смени када је нова лекарка на послу. Чупа косе јадан и гласно се заклиње да ће купити Бач, и од свог новца ако треба, макар морао и сопствени стан и ауто, заједно са гаражом, да прода.

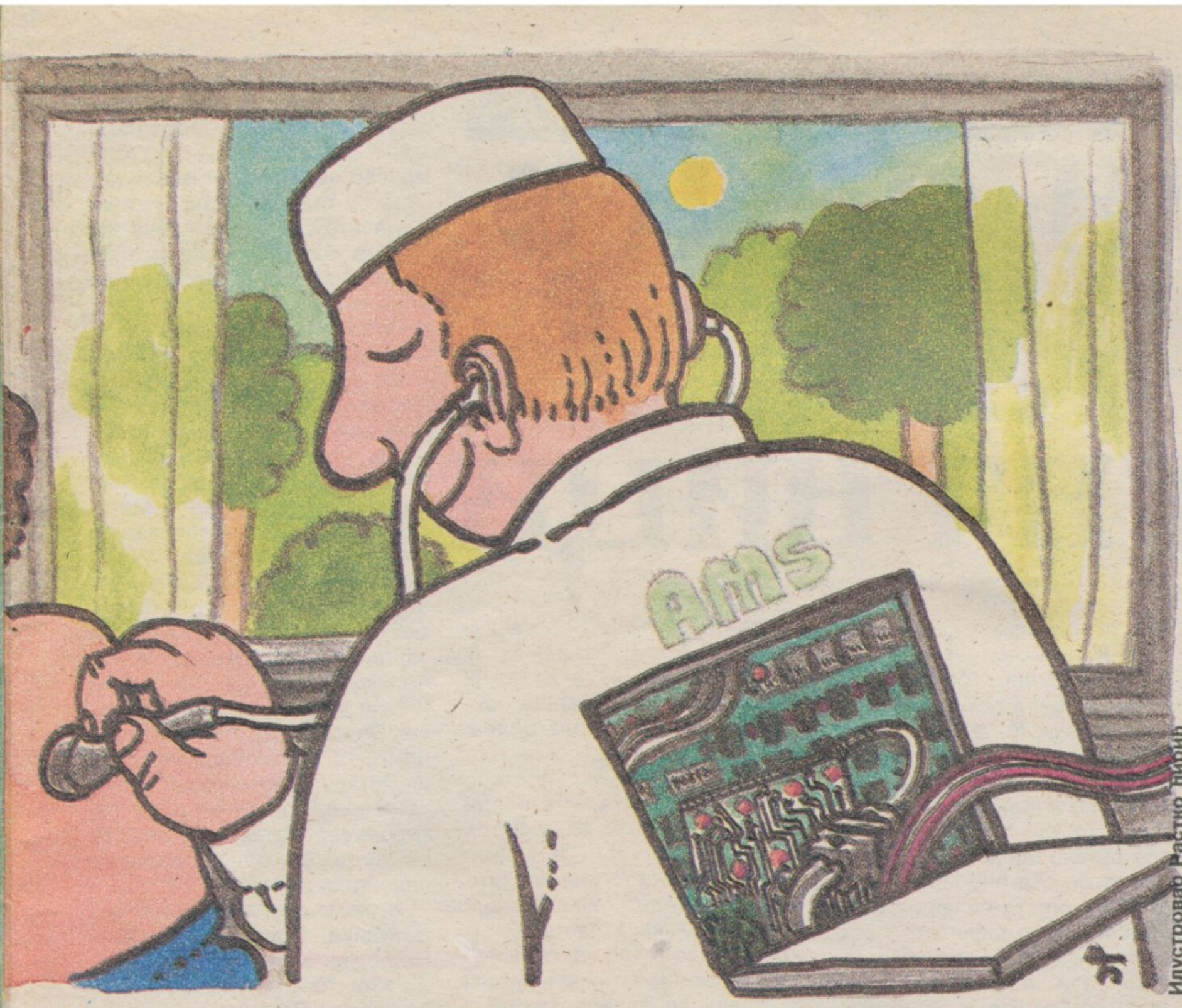
Како сазнајемо касније, није му тај БАЧ био никакав крвожедни пит-бул, него електронска, дигитална, супермодерна медицинска справа, ако измишљена за његов посао: прави бактериолошки аутоматски читач, или још и БАС (Бактериолошки аутоматизовани систем) или АМС (Аутоматски микробиолошки систем), машина са ко зна колико још различитих скраћеница. И како, исто тако, сазнасмо, не би управнику била довољна ни три цела његова стана да их прода да би купио једну такву машину, а за шта би му и требала: не би могао ни у малом проценту да је искористи, док би нама ускратио баш добру забаву и тему за шале и шегу до следећег систематског.

Аутоматика од почетка до краја

Има у том Бачу или Басу, или Амсу, пуно електронике, аутоматике, рачунарства, посебне оптике, термотехнике, а највише микробиологије и свега што њој у овим модерним временима припада. За почетак коришћења добро би било да проучимо његове „карте" – пластичне плочице величине обичних карата за играње – и видимо да оне имају од 15 до 30 међусобно добро раздвојених и изолованих поља, острваца, у којима се налазе пажљиво сасушени, помно одабрани, суперхранљиви састојци за исто тако супербрзи развој микроорганизама. Када се у такво поље стави мало крви или неке друге телесне течности и томе се дода још мало посебне биотечности, картица се убаци у апарат који јој обезбеђује најповољнију и непромењиву температуру. У условима такве, најбоље, температуре и влаге, у обиљу хране, микроби се невиђено одушеве, те почну да се размножавају својом највећом могућом биолошком брзином. И ето посла за нарочиту оптику и рачунарску технику.

Танушним светлосним зраком – паукова нит прави је балван у поређењу с њим – „пребрише" се сваки микрон простора појединог поља и без грешке преброје све честице у раствору. Не само да се преброје, већ се непогрешиво препознају, именују, распореде – уз саопштење од којих је врста колико. И то се понавља на сваки сат, или и чешће, да би се установила брзина размножавања и стопа опасности од надирућег „непријатеља". Све се, без и најмање грешке, сазна о пацијенту и то само из малог дела само једне капи његове драгоцене крви.

Пошто су из меморије рачунара узети сви „ликови" микроба, да се они препознају, може се узети и назив болести коју одређени микроби у одређеном броју у организму најчешће узрокују. После тог корака рачунар ће нам избацити листу могућих болести на чији ће врх ставити највероватнију, а на дно најмање вероватну. Ово „најмање вероватну" не значи да је пацијент највероватније нема, већ да је њена вероватноћа рецимо

Илустровао Растко Пирић

74,8 одсто, ако је вероватноћа прве на листи 99,3 одсто. Када рачунар запише дијагнозу (Cholecystitis), записаће и народски „упала жучне кесе", да сваком буде јасно о чему се ради.

И не ради се само о узорку крви. Може то бити и мало пљувачке, слине, или, далеко било, секрета из ране од повреде или оружја, брис из грла, са коже, или неког другог дела тела, красте на телу, из косе или са брадавице или лишаја... да не кваримо више остатак жеље за читањем!

Како све ово ради? Један лаборант припрема „карте" са узорцима, а други члан – оператер на електроници – седи за компјутером, као за најобичнијим пи-си-јем, бира из менија са екрана шта му је следеће да ради, то јест шта је за анализу, укуцава имена пацијената и тарифне групе за наплату и слаже одштампане дијагнозе. Ако лаборант воли рачунаре, свог колегу оператера може да замоли да потражи себи посао у некој другој фирми, или да га чак, пошаље у пензију. У сваком случају, посада мала, али врло моћна када се погледа алат којим ради.

А лек?

И шта смо урадили ако знамо само шта нам је? Једва пола посла. Посао вреди једино ако знамо и како да се лечимо, а за то нам треба други „шпил карата". На сличне плочице, као малопре описане, разделимо, на већи број поља, оно мало течности са добро „угојеним" бацилима који су се размножили. Ту их на сваком пољу чека посебан смртни непријатељ – на сваком пољу друга врста антибиотика. Машина опет учестало и убрзано пребројава живописне и опаке живуљке. Овог пута не води евиденцију о томе колико се брзо размножавају, већ колико брзо, како би се „строгим" стручним речником рекло, „рикњавају". Тамо где је помор најжешћи, ту имамо најбољи, најделотворнији лек, то јест антибиотик за одређену болест.

И опет се позове меморија рачунара у помоћ да избаци одређену листу препоручених лекова. Листа је, као и она прва, састављена на начин „топ-листе": од најделотворнијих ка мање делотворним лековима. Када пацијент погледа те две листе, а под претпоставком да и сам нешто мало зна о свом општем здравственом стању, ето му дијагнозе и лека, нађених за кратко време и без икаквог малтретирања. Ипак се препоручује, а и закон то захтева, да то после њега погледа његов лични лекар и донесе коначан суд. На најделотворнији антибиотик пацијент може да буде и најосетљивији, па у крајњем резлутату може да се добије већа штета од користи. Зато је лекар ту да „пресече"

Да ли је неко негде забележио да наши лекари (боље да кажемо наши јунак-лекари) прегледају по шездесетак пацијената за своје осмочасовно радно време, а да им је задата норма само нешто мање испод те бројке. Овај Бач, Бас, Амс... прави је манијак што се рада тиче. Само га погледате у ознаку и све вам буде одмах јасно: ако је Бач-50, ето му обавезе и фабрички гарантоване могућности да „обради" 50 пацијената, Не дневно, него истовремено! А ако носи ознаку Бач-300 или Бач-500, не треба да вам је тумачимо, све се просто наставља на причу о Бачу-50.

Док ви до пијаце...

Да се наши пријатељи са БАС-а (Београдске аутобуске станице) не нађуте због крађе имена, можемо да им предложимо да и они купе овакву машину. И док им путник скокне до врчинске или младеновачке пијаце по млади сир и стари кајмак, могу, уз продату карту, да му ураде и комплетну дијагнозу. Уз минималну доплату путник ће бити замољен да само благо лизне комадић танког стакла, и да, када се врати са пијаце, не заборави да подигне листић са дијагнозом. Некада су се користиле јавне ваге са картицама које су носиле поруке хороскопа – ово сада је много озбиљније, са потпуно личном поруком, и права наука, уосталом.

Није немогуће да и ово постане уобичајена појава: малишан улази у бакалницу у комшилуку и декламује: „Тето, молим вас, ђус за моју маму, три црна пива за тату, две чоколадице за мене и три дијагнозе за баку – ево стакалца. Ако још важи викенд попуст, дајте и једну дијагнозу за мог малог бату – кашље већ два дана без престанка".

Својевремено смо сви покуповали самомераче крвног притиска и слатко се наиграли са њима; само што фикусу у саксији нисмо мерили притисак. Вероватно да би најскромнија варијанта. Бача била узбудљива, нова играчка за оне са више новца.

Не само болест

А не мора све да иде само на болест. Има ту и много пријатнијих могућности. Ако сте поносни власник мале или велике посластичарнице, ето савршеног апарата да вам провери сваки литар купљеног млека (нећете ваљда сладолед да правите од воде из чесме), да из бар сваког десетог чанчета са готовим сладоледом узме узорак и провери да ли је сладолед бактериолошки исправан. И за оне који праве сир, пиво, месне прерађевине, квасац, гаје акваријумске рибице, праве помаде, колаче и још хиљаду разних производа, ето згодног алата да се осигурају да им производња буде у сваком погледу беспрекорна. Ако је о већој производњи реч, (висока) цена овог компјутерског система тада уопште није проблем.

Може ли из овога да се закључи да нам више није неопходан лекар од крви и меса, у белом мантилу, ужурбан и понекад нервозан, онакав на каквог смо деценијама навикли? Да ли овај „доктор на струју " може баш сасвим да замени нашег драгог доцу? Можда да, а можда и не! Ко ће нам писати оправдања када збришемо са писменог из матиша или због мамурлука прескочимо понедељак на послу? Ко ће нас потапшати по рамену и рећи: „Па ви сте, гос'н Марићу, прави Баш Челик. Преполовите дозу шприцера, поједите понеку чорбу од поврћа и, ту и тамо, јабуку и живећете сто година". Од овакве се реченице већ пола оздрави, а да другу половину савет сам у себи носи. Компјутерски листић Бача је само голи, безвредни папирић у поређењу са оним колико наш драги живи лекар може да нам помогне.

Милош Вујовић

ЦАР КОНСТАНТИН И ЖИВОТА ИЗ ПРЊАВОРА

СВЕЦИ, СУДИЈЕ И ЗАШТИТНИЦИ

Сила Бога не моли, каже се кад се прича о нечијој моћи и неумољивости са којом своје замисли спроводи у дело. Али, ни силни често не могу без помоћи одозго. А што се тиче оних „несилних", обичних људи, њима врло често не преостаје ништа друго него да се моле и уздају у помоћ неба

Битка на Милвијском мосту код Рима 312. године била је један од догађаја који су одлучујуће утицали на ток светске историје.

Цар Константин био је велики државник који је Римском царству вратио некадашњу снагу, утврдио и подигао нову престоницу Константинопоље (Цариград), те указом из 313. године од хришћанства и званично начинио државну религију. Међутим, у време битке на Милвијском мосту готово све ово била је неизвесна будућност.

Константин је решио да се обрачуна са преторијанском гардом чији је задатак био чување и одржавање мира у Риму, али једно време толико се осилила да је чак постављала и смењивала цареве. Преторијанцима се Константинови планови ни најмање нису допадали и били су одлучни да цара победе на бојном пољу, те да га потом свргну и погубе због онога што су они сматрали издајом империје и њених интереса.

Војске су се утврдиле са обе стране Милвијског моста. Исход сукоба био је неизвестан. Предност је ипак била на страни преторијанаца: обе војске имале су велико људство, али је преторијанска гарда имала иза себе и велико војничко искуство са пословичним римским познавањем ратне вештине.

У овом знаку ћеш победити

Констатину, државнику који се још није доказао као војсковођа, свакако није било лако те ноћи – све што је уради и што је намеравао да уради као цар сутра је зависило од победе на бојном пољу. Ипак, прича о бици на Милвијском мосту каже да је цар те вечери сањао Христа који му је рекао „У овом знаку ћеш победити!" и показао уснулом цару крст и свој монограм.

Кад се пробудио, Константин је знао шта му ваља чинити. Наредио је да се на свакој застави исликају крст и иницијали Христовог имена. Потом је сакупио војнике и испричао им чудесан сан који је пророковао да ће он са својом војском испод свеже осликаних застава победити преторијанске узурпаторе. Војници су царев говор прихватили као велико олакшање и наговештај победе. Поздравили су цара и он је наредио покрет.

У бици на Милвијском мосту цар Константин утврдио је своју власт у некадашњем Римском царству и представио се народу као реформатор који је држави донео хришћанску веру.

Па ипак, на основу историјских докумената не може се утврдити да ли је Константин заиста био хришћанин, да ли је био крштен и да ли је на самртној постељи заиста примио патријархов благослов. Иако је хришћанство са његовом владавином постало државна религија, зна се да је током живота Константин био веран и култу Сунца, најснажнијем остатку онога што је некад представљао римски многобожачки пантеон – храм посвећен култу свих богова. Највероватнија је претпоставка да се Константин у свом царевању, као прагматични државник али не и убеђени верник – ослањао и на ритуале култа Сунца и на усрдне хришћанске молитве. Коначно, овај цар владао је у време верског синкретизма, кад није било необично истовремено упражњавање врло различитих обреда, па и сукобљених религија.

Различите надлежности

Вера која је освојила Царство постала је у наредним столећима вера највећег броја становника Европе. Хришћанство је требало да помогне милионима људи у њиховим свакодневним јадиковкама. Због тога, а на основу библијског предања и житија светаца, светим ликовима приписане су различите надлежности за различите животне тешкоће.

Богородица, тако, пази на трудницe и због тога жене, ради лакшег порођаја, треба да посте на дан Покровица. Свети Лука Јеванђелист, који је насликао прву икону, сматра се за заштитника сликара и уметности, а такође и сиромаха – зато је наш народ, на пример, седам дана пре Лукиног дана мобом помагао најсиромашнијима. Свети Ђорђе, витез и ратник, задужен је да пази на војнике и луталице, док је Јован Богослов заштитник књижевника, светац књига и писмености.

Свети Никола чува земљораднике, путнике и морепловце – за живота је чудесно спасао неколико морнара који га од тада призивају за сваке јаче буре. Једна прича каже да се неки морнар тако усрдно молио Николи да се уопште није трудио да плива. Светац му се тада јавио и рекао: „Помоћи ћу, ал' и ти се мало помучи!"

Свети Христифор, који је преносио намернике преко воде, добио је задатак сличан Николином и од тада пази на децу и путнике. Свети Мрат, кога нема у православном светочнику, штити од вукова и зато му се једног дана у новембру жртвује црно пиле без белега. Свети Трифун је заштитник виноградара и винопија, а и механџије славе његов дан као дан свог еснафа. Свети Петар и Илија су заштитници жетелаца и зато што је Петар једном косио ноћу, уз упаљену лилу – бакљу од трешњевог дрвета – у народу се задржао обичај паљења лиле уочи жетве.

И земље имају своје заштитнике. Британију, на пример, чува свети Ђорђе и ваља због тога не улази у свађу са светим Патриком који пази на Ирску, земљу коју је за живота покрштавао. И над градовима бдију њихови свеци. Венецију и Млетачку републику пазио је свети Марко, а над

супротном јадранском обалом и градом Котором бдео је свети Трифун...

И у овом веку, помоћ и милост неба често се молила и тражила, а како се његов крај приближава, молитве постају све чешће, захтеви све већи. Но, доста се тога променило од времена искрених и простодушних обреда наших предака. Досетка 20. века – која подсећа на́ доба верског синкретизма са почетка наше приче – јесте да се вера меша са сујеверјем, а теологија са технологијом. Проповедници тако наступају на телевизији и у контакт-емисијама разговарају са верницима, а телефоном за трен ока можете добити – одговоре везане за тренутну наклоност звезда, дневни биоритам. Књигу промена и обавештења о свецу који је надлежан за помоћ.

Једна од мало познатих прича која описује људску потребу за ослањањем на дејство невидљивих сила десила се у Крагујевцу крајем педесетих година. Она је остала кратко забележена на страницама листа „Светлост" из маја 1960. године, а ми је овде доносимо у облику у ком су је запамтили суграђани и комшије Животе Арсенијевића, јунака ове необичне повести.

Записано у рожданику

Живота је живео у селу Прњавору у околини Крагујевца. Није претерано волео пољске послове и његова кућа одавала је утисак запуштености и небриге. Ипак, Живота ни у чему није оскудевао, новца је увек имао и био је омиљен због своје широке руке која је, по мишљењу његових пријатеља и комшија, издржавала бар четири Циганина-музиканта заједно са њиховим породицама. Иако је најрађе доконао у прњаворској кафани, Живота је био побожан човек. И кад је пио, пио је увек вино тврдећи да су сва црна вина од Христа благословена. У цркву је ишао често, недељом на литургију обавезно, и на слици св. Јована је, после побожног пољупца, увек остављао који динар за помоћ цркви. Живота је био убеђен да му оволика и оваква побожност омогућава да кроз живот пролази пристојно, без много мука и неприлика.

Тако му је писало још у рожданику, народном хороскопу који је било једноставно читати и тумачити. Рођенима у Животином знаку и подзнаку усрдне молитве даће срећу у овоземаљском животу, као и заштиту светог Јована. Да би се осигурао и поуздано знао да ће га небо чути, Живота је водио и дневник у ком је детаљно исписивао своје молитве, као и планове за које му је помоћ св. Јована била преко потребна.

Једна од последњих бележака из тог дневника гласила је овако:

„Господе Боже, свети Јоване и остали свеци. Свети Јоване, теби се посебно обраћам јер ми у рожданику пише да ћеш ми помоћи. Помози ми да ноћас, овде у Моштаници, извршим провалу у продавници и нађем бар оволико колико сам нашао у каси земљорадничке задруге у Прњавору."

Нешто мање од три месеца пре тога Живота је упао у просторије земљорадничке задруге у Прњавору. Пола ноћи провео је ударајући чекићем, умотаним у пешкир, по брави металне касе. Кад је брава најзад пукла, Живота је из унутрашњости зграбио новац који је следећих недеља издашно хранио четири циганске породице. Била је то лепа сума, те није замерити Животи што се надао да ће бар приближно исту наћи и у моштаничкој продавници.

Ноћ у Моштаници

У ноћи између недеље и понедељка Живота је стигао у село. У прњаворској кафани претходно је попио доста неразблаженог црног вина – да се осоколи и орасположи за посао.

Кроз тиху и пусту улицу Живота је склизнуо ка јединој продавници у Моштаници. Одмах је разбио браву и ушао унутра. Муке са касом није било, новац је стајао закључан у старом, дрвеном столу који је у продавници служио и као тезга. Међутим, разваљена фиока стола открила је Животи прво непријатно изненађење. Унутра је било свега две хиљаде ондашњих динара – мала сума која није могла да наплати Животин страх и опасност којој се изложио. Шта је ту је, он је зграбио те две хиљаде и јурнуо напоље.

На милицијску патролу налетео је готово случајно. Како га милиционери нису познавали, задржали су га и питали шта тражи насред Моштанице овако касно. Живота се правдао како је знао, можда би се и извукао да се следећег тренутка из правца продавнице није чула вриска комшија – вероватно разбуђених буком Животиног пословања – који су приметили разваљена врата продавнице.

Живота је, у лисицама, сместа спроведен до милицијске станице.

Одмах, на првом саслушању, Живота је признао: „Јесте. Ја сам то урадио. Стид и срамота." Ипак, извлачио се на своје пијано стање и на дугове који су га због пијанства притискали. Милиционери су били спремни да Животи поверују, али је иследник потом отишао до његове куће. Претрес није открио готово ништа важно за истрагу – Живота је украдене ствари продавао, новац трошио – сем једног дневника.

У њему је Живота, после молитвеног увода у коме је тражио помоћ неба за текуће послове, описао највећи број својих успешних подухвата.

На основу свог лоповског дневника, Живота Арсенијевић осуђен је због укупно тридесет пет тешких крађа. Из поузданог заштитника свети Јован се претворио у строгог судију који је Животи наплатио све грехове почињене уз молитву упућену њему.

На читаоцу је да пресуди да ли је грешио рожданик или Живота који је помоћ светлог неба тражио за своје мрачне земаљске работе. Можда се прича не би тако завршила да се Живота обраћао светом Трифуну – он би за механџију и винопију вероватно имао више разумевања од неумољивог и поштењу склоног Јована. Или се небо расрдило што је Живота на свој посао кренуо у недељу, кад не ваља да се ради? Или што је за све кривио пиће за које је иначе говорио да је благословено?

Ђорђе Милосављевић

Илустровао Мирољуб Милутиновић

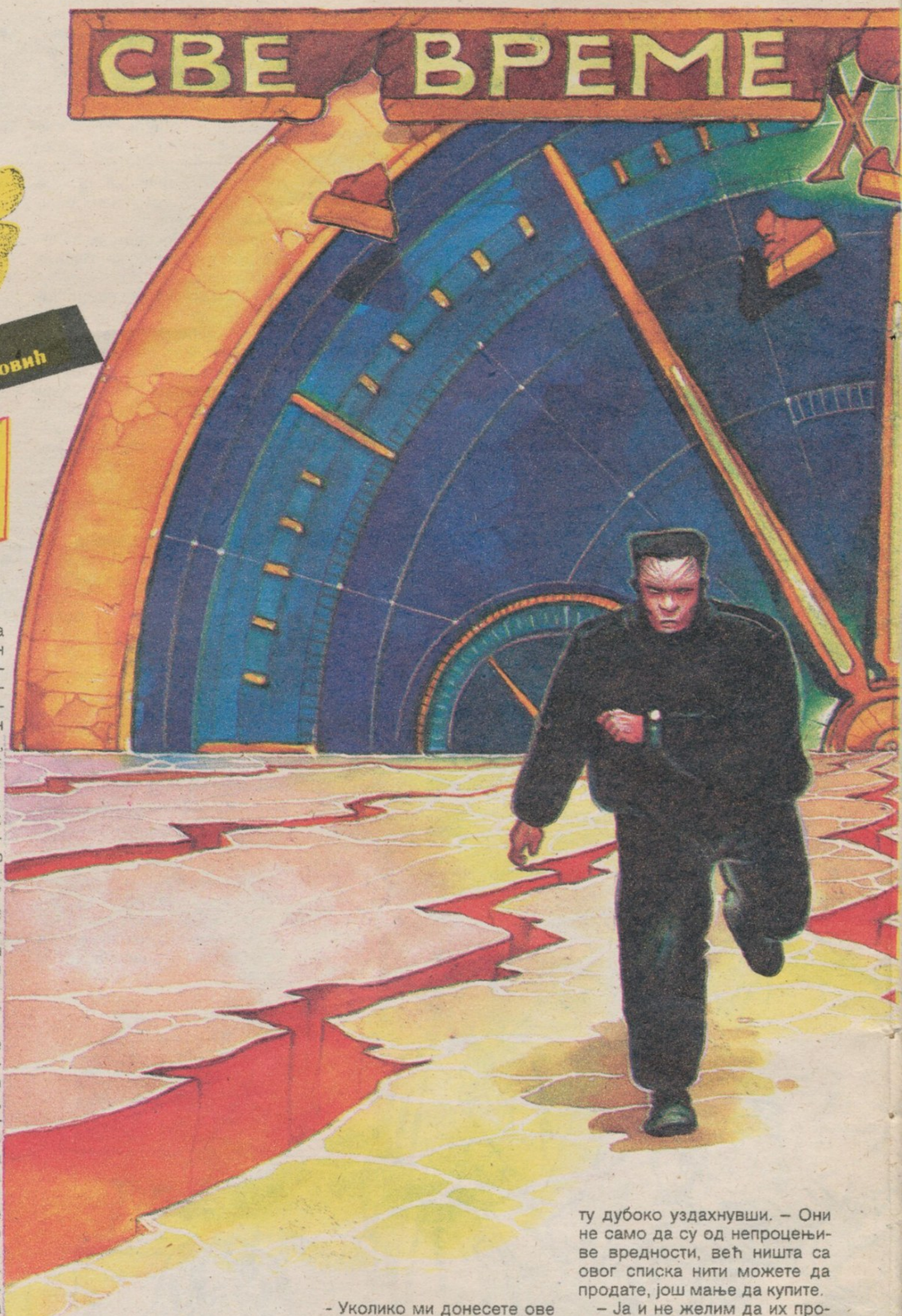
ФАНТАСТИКА

Уређује
др Зоран Живковић

СВЕ ВРЕМЕ Х

Артур Кларк

Неко је тихо покуцао на врата. Роберт Ештон је, пре него што је довикнуо „Улази", дограбио Платонове „Дијалоге". Иако је био свестан претераности таквог потеза, знао је да то увек оставља утисак на клијенте.

Врата су се полако отворила. Правећи се да се задубио у читање, Ештон није погледао ко је ушао. Онда је дигао главу и равнодушно упитао: „Шта могу да учиним за вас?" Давно је престао да устаје кад би се неко појавио. Уосталом, пред њим је стајала жена, а у круговима у којима се кретао жене су биле навикнуте на накит, хаљине, новац, не и на поштовање.

У тој посетитељки било је нечег због чега се ипак полако дигао са столице. Није она била само лепа, те смирене, испитивачке очи криле су мозак за који је Ештон помислио да чак и са његовим може да се упореди. Није могао ни да сања колико ју је потценио.

– Господине Ештоне – није околишала – да не губимо време. Добро знам ко сте, желим да вам понудим посао. Ово су моје препоруке – отворила је ташну и извадила повећи свежањ новчаница. – Сматрајте ово „узорком".

Ештон је ухватио свежањ који му је немарно добацила. Била је то највећа свота новца коју је икада видео. Ако су те новчанице и биле лажне, биле су тако добро урађене да то и није имало важности.

– Праве су, не брините – као да му је прочитала мисли. – Доскора су биле у банци Енглеске. Ако вам нису потребне, слободно их спалите. Донела сам их само да бих вас уверила да имам озбиљан пословни предлог.

– Само наставите – руком јој је показао да седне на једину столицу у просторији док се сам наслонио на ивицу стола.

– Уколико ми донесете ове предмете на уговорено место, у назначено време, спремна сам да вам платим било коју суму коју сами одредите – из торбе је извадила хартију коју му је пружила. – Лично вам гарантујем да ћете пљачку извршити без икаквих последица по вас самог.

– Примећујем да су сви ти „предмети" у Британском музеју – Ештон је погледао листу дубоко уздахнувши. – Они не само да су од непроцењиве вредности, већ ништа са овог списка нити можете да продате, још мање да купите.

– Ја и не желим да их продајем. Ја их сакупљам.

– То сам и мислио. Колико сте спремни да ми платите?

– Већ сам вам рекла да треба само да кажете цифру! – гледала га је испитивачки.

Ћутао је неко време размишљајући о могућностима. Држао је до себе, до своје професије, али је исто тако добро знао да има ствари које се парама не могу платити.

ОВОГ СВЕТА

Илустровао Добросав Боб Живковић

Па ипак, било му је занимљиво да види коју је своту спремна да „прогута".

– За ову гомилу ствари милион би била разумна цифра.

– Пошто ми је јасно да ме не схватате озбиљно, са вашим везама ово бисте можда могли да искористите – нешто јој је блеснуло у рукама. Ештон је у последњем тренутку ухватио огрлицу коју му је бацила. Брилијант у средини просто му је заслепио очи. Највећи драгуљ који је до тада видео. Стављајући огрлицу у џеп, Ештон је незнанку гледао право у очи схвативши да за њу тај брилијант нема веће вредности од коцке шећера.

– Под претпоставком да ми и исплатите суму коју сам одредио – Ештон се повратио од шока – како мислите да је физички могуће извести то што тражите? Ако нестане само један од ових предмета са листе, музеј ће убрзо врвети од полиције.

– Ако вам објасним начин на који ћете то извести, да ли сте спремни да то урадите?

– Да, за милион!

– Приметили сте да се нешто чудно дешава од тренутка кад сам ушла? Зар не влада неуобичајена тишина?

Ештон је ослушкивао. Боже, помислио је, заиста је у праву. У соби никада није тако тихо, чак ни ноћу. Кад нема ветра, бар се чује потмула бука саобраћаја, уличног жагора. Где су нестали ти звуци? Отишао је до прозора и стао као укопан. Оно мало пролазника које је видео на улици стајало је у месту, као да су окамењени. Кола се нису мицала, а пара из ауспуха једног аутомобила скупила се у облачић који је изгледао као нека невероватна скулптура окачена у празном простору.

– Шта сте ви? – једва је дошао до даха. – Вештица?

– Не будите детињасти, за све постоји једноставно објашњење. Није се свет променио, променили сте се ви – гледала га је са смешком. – Ваш часовник је измењен: минут у спољашњем свету раван је години дана у овој соби.

– Ово можете назвати неком врстом личног генератора – из торбе је извадила нешто што је Ештону изгледало као наруквица од сребрнкастог метала с бројчаницима и неким прекидачима. – Са овим око руке непобедиви сте. Можете да узмете, и донесете ми, све са листе, а да чувари у музеју не стигну ни оком да трепну. Кад завршите посао, искључите поље и вратите свет у првобитно стање. Пошто ми је јасно да сам вас убедила, план је следећи...

Иако узбуђен и самом помисли да ниједан криминалац у историји није поседовао такву моћ, Роберт Ештон није се усудио одмах да изађе из зграде. После детаљног договора са том чудном незнанком сачекао је извесно време и тек онда кренуо напоље. Мада је знао шта га очекује на улици, у прво време ходао је међу „окамењеним" пролазницима потпуно збуњен. Како смешно изгледају људи кад им је украден покрет, са полуотвореним устима и гримасама које се и не примећују док је човек „жив".

Ештон је одлучио да затражи помоћ некога у кога је могао да има поверење. Тони Марчети био је права особа.

– Охо, Боб Ештон лично – Марчети као да је очекивао посету. – Чудно да се срећемо овако рано, Бобе, у време кад се ти још расањујеш! А носиш и неку чудну наруквицу, друшкане. Мислио сам да је једино ја поседујем.

– Ти си један од најпревејанијих у послу с уметничким предметима, Тони, али као да заборављаш ко је главни – Ештон га је погледао значајно. – Него, да није и теби једна висока бринета одличног изгледа дала ту наруквицу и списак „намирница"?

– Не знам зашто бих ти одговорио на то питање, али одговор је – не. Био је то један висок, згодан мушкарац.

– Да ли знаш о чему се ради? Јасно је да их новац не занима, могу да га имају колико им душа пожели. Са овом справицом, то нам је бар познато, могу да имају све.

– Ни мени није јасно зашто су се нама обратили – Марчети није крио збуњеност. – Шта их спречава да сами обаве посао?

– Можда немају петљу да то самиураде – Ештон је мислио наглас. – Или нису вични послу као нас двојица, а добили су задатак од неког луцкастог милијардера...

– Драги Бобе, јасно ти је да те твоје теорије не „држе воду". Како онда ово објашњаваш? – Марчети је подигао руку на којој се налазила наруквица. – Не разумем се много у савремену науку, али добро знам да овако нешто ни највећи умови ове планете не би могли да смисле. Намеће се само један закључак...

– Да чујем.

– Ти људи који су нас посетили нису одавде. Па, и сам читаш све те глупости о васионским бродовима и дошљацима из свемира. Ако су упослили нас двојицу, буди сигуран да имају читаве тимове по целом свету. У овом тренутку можда већ неко хара Лувром или Прадом... Пре истека овог дана читав свет биће у потпуном шоку кад схвати шта је све нестало из најчувенијих музеја.

Без обзира на чињеницу да су разменили одређена обавештења, што није било уоби-

чајено у њиховом послу, Ештон и Марчети нису један другом до краја поверили шта се тачно од њих очекује. Растали су се са осећањем растерећености што су се један другом поверили, али строго водећи рачуна да не прекораче границу која би им угрозила углед у послу којим су се бавили.

Ештон је, наравно не случајно, добио задатак да из музеја изнесе вредне примерке књига. У тој области заиста му није било равног. Иако је врло добро знао где треба да тражи одређене наслове са списка који је добио, било му је потребно неколико сати да изнесе све наручене књиге.

Кад их је све поређао на неколико гомила, пажљиво их је изнео у музејски парк, као што је и било договорено. Вратио се да још нешто обави у музеју, а када је поново изашао, књига више није било тамо где их је оставио. Али, сусрео је ону згодну незнанку.

– Надам се да сте задовољни? – Ештон је знао да је одговор потврдан пошто ниједан наслов са листе није изоставио. – Како сте робу уклонили тако брзо?

– Располажемо различитим способностима сем ове – незнанка је показала на наруквицу око Ештонове руке.

– Зашто вам је онда била потребна моја помоћ?

– У питању су технички разлози. Нисмо у прилици да расипамо наша, како да их назовем, превозна средства. А сада, молим вас, вратите ми наруквицу!

– Спреман сам да се одрекнем хонорара у замену за ово – дотакао је тај комад метала који га је учинио тако моћним.

– Да нисте сувише похлепни, господине Ештоне? Знате и сами да је са том наруквицом читав свет у вашим рукама.

– Знам, али сада када сте добили оно што вас је занимало на нашој планети, сигурно више немате разлога да се задржавате на њој?

– Значи, погодили сте да не припадам вашем свету?

– Да, као што ми је јасно да сем мене имате још агената који раде за вас. Да нисте са Марса?

– Спремна сам да вам објасним одакле долазим мада нисам сигурна да ћете ми због тога бити захвални. Не, нисам с Марса, нити с било које планете за коју сте ви чули. Не верујем да ћете моћи да разумете шта сам ја, али једно је сигурно – долазим из будућности.

– Па то је смешно! Да је тако нешто могуће, наша прошлост била би препуна временских шетача. Уосталом, то би изазвало reductio ad absurdum. Одлазак у прошлост мењао би садашњост и довео до низа парадокса.

– Иако има истине у томе што сте рекли, нисте до краја у праву. У врло ретким приликама и испуштањем огромне количине енергије могуће је произвести јединство времена. Када се то догоди, а то траје само делић секунде, прошлост постаје доступна будућности, мада само у ограниченом смислу те речи. Ми можемо да вам пошаљемо само наш ум, не и тело.

– Хоћете да кажете да сте позајмили то тело које ја сада гледам?

– Добро сам га платила, као што сам платила и вас!

– То значи да немате надзор над материјом, све морате да радите упошљавајући нас, људе?

– Тачно, чак су и те наруквице овде направљене, под нашим надзором.

Ештон је постао свестан да му незнанка из будућности сувише лако одаје толике тајне. Схвативши да то не ради без одређеног разлога, ухватио се за наруквицу у намери да је скине.

– Сада је касно, задржите је. И, нека вам буде јасно: не плашите се да ће се истрошити. Трајаће вам до краја живота – загонетно се насмешила. – Него, док сам још овде, зашто не бисмо прошетали?

– Покушали сте да ми објасните, господине Ештоне, да будућност не може да се приближи прошлости зато што би то значило мењање историје. Нажалост, ваш свет више нема историје која би могла да се промени.

У првом тренутку није схватио ту њену примедбу, још мање је разумео зашто се зауставља код једног новинског киоска и показује му наслове дневне штампе: ДАНАС ПРОБА СУПЕРБОМБЕ.

– Плашим се да сви ви мало знате о планети на којој живите. Да бих упростила оно што желим да вам објасним, подсетићу вас да утроба Земље има густо али течно језгро. Кад дође до одређеног стимуланса, као што је проба те супербомбе, ослободиће се енергија већа од свих земљотреса који су потресали Земљу од њеног настанка. Океани и континенти одлетеће у васиону, Сунце ће добити други астероидни омотач.

– Та катаклизма обезбедиће нам да на делић секунде уђемо у ваше време и да тако спасемо нешто од светских блага. Иако су ваше намере биле себичне и потпуно нечасне, човечанству сте учинили услугу о каквој нисте могли ни да сањате.

– А сада, морам да вас напустим и вратим се на наш брод који ме чека крај остатака оног што се некад звало планета Земља, скоро стотине хиљада година од садашњег времена. Ах, да, можете да задржите наруквицу!

Жена се изненада замрзла и постала један у низу окаменених шетача који су окруживали Ештона. Био је потпуно сам.

Ештон је био свестан да је направио погодбу коју мора да поштује. То је значило да ће моћи да преживи свој људски век по цену изолације коју ниједан човек пре њега није доживео. Ако искључи поље које је наруквица емитовала, вратиће свет у првобитно стање, а то је значило сигурно уништење. Знао је да је бомба већ била укључена.

Сео је на ивицу тротоара и почео да размишља. Није било места паници. Морао је да се смири и испланира шта да ради, без хистерије. Уосталом, има доста времена.

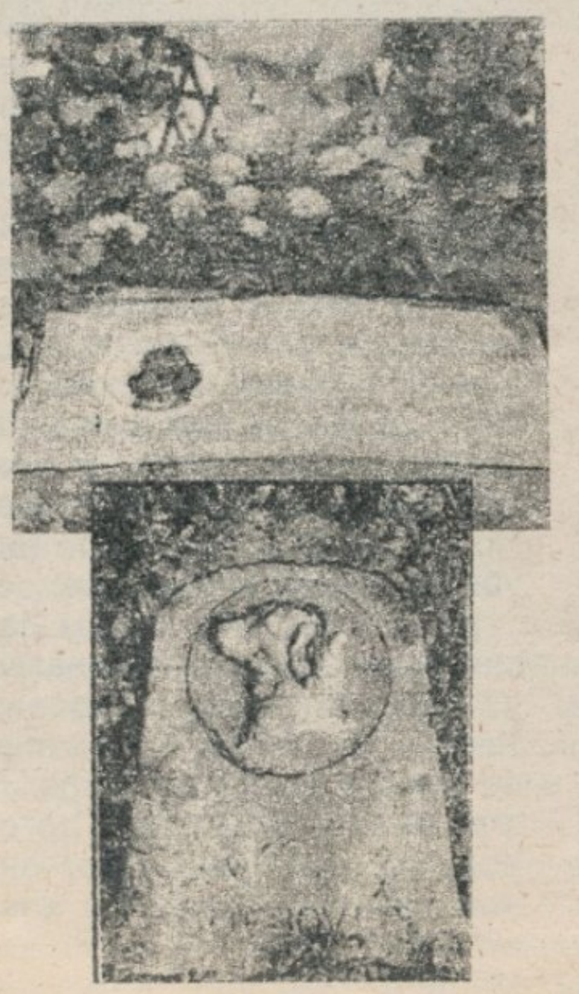
Све време овог света.

В. С.

ОСТРВО МРТВИХ ПАСА

Бернардинац Бери постао је пас-херој и ушао у легенду пошто је спасао четрдесеторо људи завејаних у Алпима, испод врха Светог Бернарда. Његов надгробни споменик налази се непосредно крај улаза на гробље животиња у Асниеру, у западном предграђу Париза и то на зеленом острвцету усред Сене. А ово необично гробље никло је 1899. године. На овом несвакидашњем гробљу закопан је чак и један коњ некад славне глумице. Ова знаменитост Париза постала је место ходочашћа за многе љубитеље из целог света.

Оснивач овог почивалишта за животиње био је Александар Дима Млађи, писац „Даме са камелијама". После почетних тешкоћа, гробље намењено домаћим љубимцима наишло је на одушевљен пријем међу власницима домаћих животиња, нарочито припадницима тадашње аристократије и богаташима, јер су коначно имали могућност да своје четвороноге миљенике сахрањују на достојанствен начин.

Било је, наравно, и много претеривања. Тако се над гробом једне пудле уздиже камени кип срне, а фотографија мачке Сенте уоквирена је венцем разнобојног цвећа. Профил пса мешанца исклесан је у мермеру, а на неколико хумки налазе се камене фигуре паса у природној величини.

Поред обичних домаћих животиња ту су сахрањене и неке „звезде", на пример пас Рин Тин Тин који се прославио улогама у већем броју филмова.

На једном од гробова налази се букет црвених ружа од порцелана, на другом је уклесан натпис: „Бижуу, који је своју господарицу заштитио од злотвора и напасника."

До 1986. на овом гробљу животиња било је покопано 54.000 разних четвороножаца, углавном паса. Тада је одлучено да се оно прекопа и затвори. Али, дигао се неочекивани талас негодовања и тако је псеће гробље, због својих „историјских, уметничких и легендарних вредности" сачувано и увршћено међу споменике културе Париза.

А. Г.

VELIKA NAGRADNA IGRA

Još jednom Vital nagrađuje verne potrošače dečjeg margarina RASTIMO.

Da bi učestvovao u nagradnoj igri, treba samo da pošalješ tri poklopca RASTIMO na adresu: VITAL, 21460 Vrbas.

Igra traje tri kola, a izvlačenja nagrada su 1. maja, 15. maja i 1. juna.

Čeka te 555 nagrada.

RASTIMO ZAJEDNO

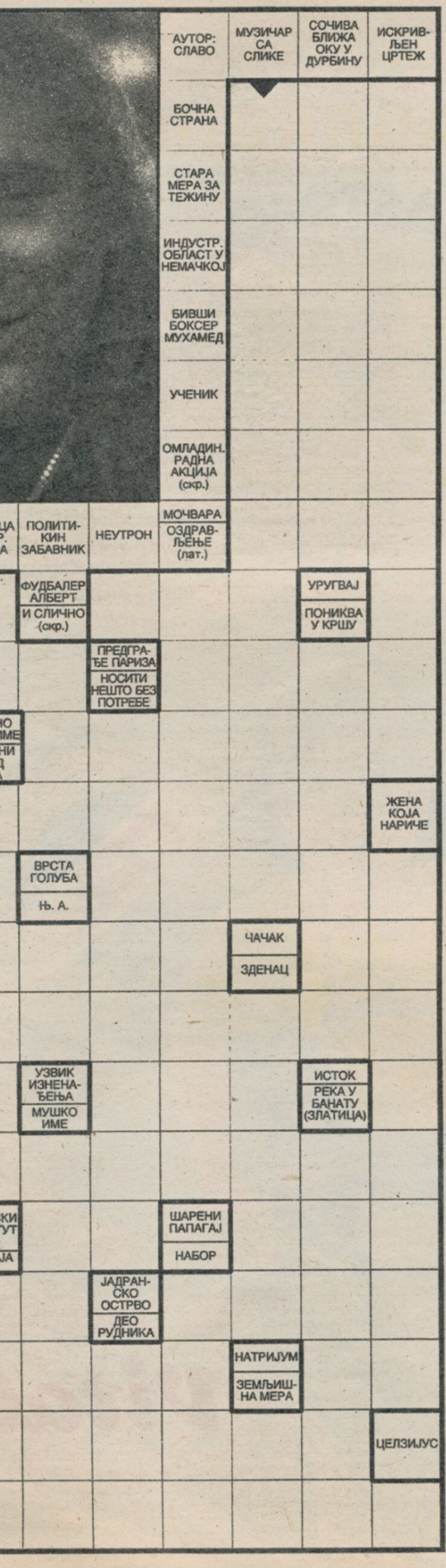
U svakom kolu možeš dobiti:
- jedno sedmodnevno letovanje u rukometnom kampu RASTIMO
- 4 paketa Vitalovih proizvoda u tvojoj težini
- 10 sportskih torbi
- 20 lopti
- 50 majica RASTIMO
- 100 kačketa RASTIMO

Imena (naj)srećnih dobitnika objavićemo u Politikinom Zabavniku posle svakog izvlačenja.

Vital

МОЗАИЧКА УКРШТЕНИЦА

Приликом реконструкције ове укрштенице потребно је уцртати и три црна поља.

АРС, ИБИС, ИСТИ, КИТ, ЊИСКА, ОБАРКА, ОКАН, ОПАСТИ, ПА, ПВ, ПРУТ, РКА, САРА, СТАНОВАТИ, ТАСТ, ТРУТ.

ПОТИРАЉКА

ЗНАМ, МАМИ ТАКВА НОВА ЗАГОНЕТКА!

Парна слова прецртајте, а остатак анаграмирајте и добићете решење загонетне реченице.

ДОМИНО УКРШТЕНИЦА

"Плочице" распоредите у мрежу тако да добијете исправну укрштеницу. У смеру стрелица добићете имена и презимена глумица са слика.

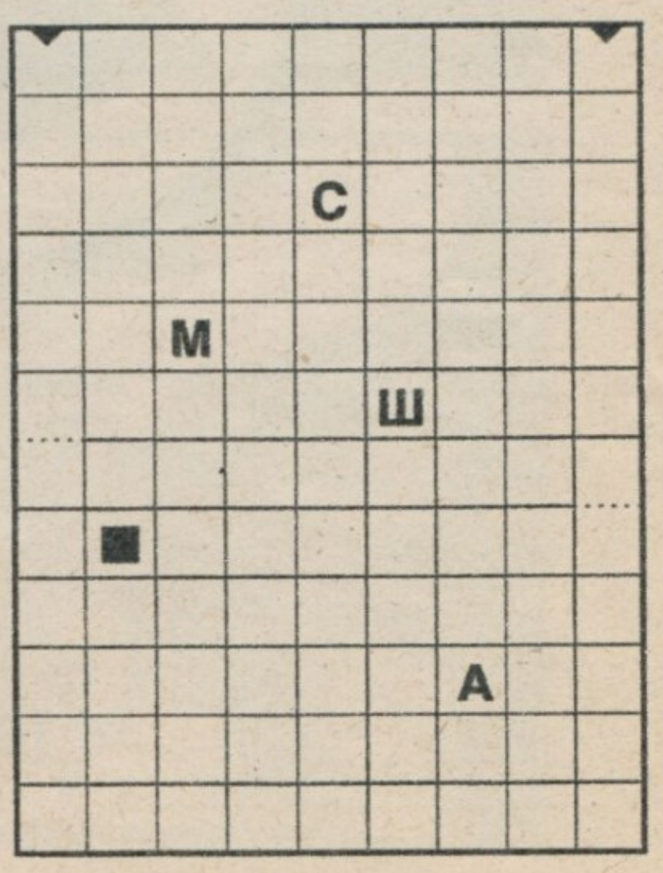
Л А С	Т А Ц	Г И Т
А Т И	И Ј А	Р ■ А
Р О Г	Н А ■	И Г Р

С ■ К	А Р И	А Т О
Т О В	П А Ч	Н Е М
А С ■	А ■ И	И Р Е

Ф А ■	Н И К	А ■ В
И Н Д	А ■ А	■ М У
Т А Ј	■ У Ш	С И Р

М А К	С Т И	Н К Е
Е М И	■ О В	И ■ Н
Л А Л	С Т И	С И Р

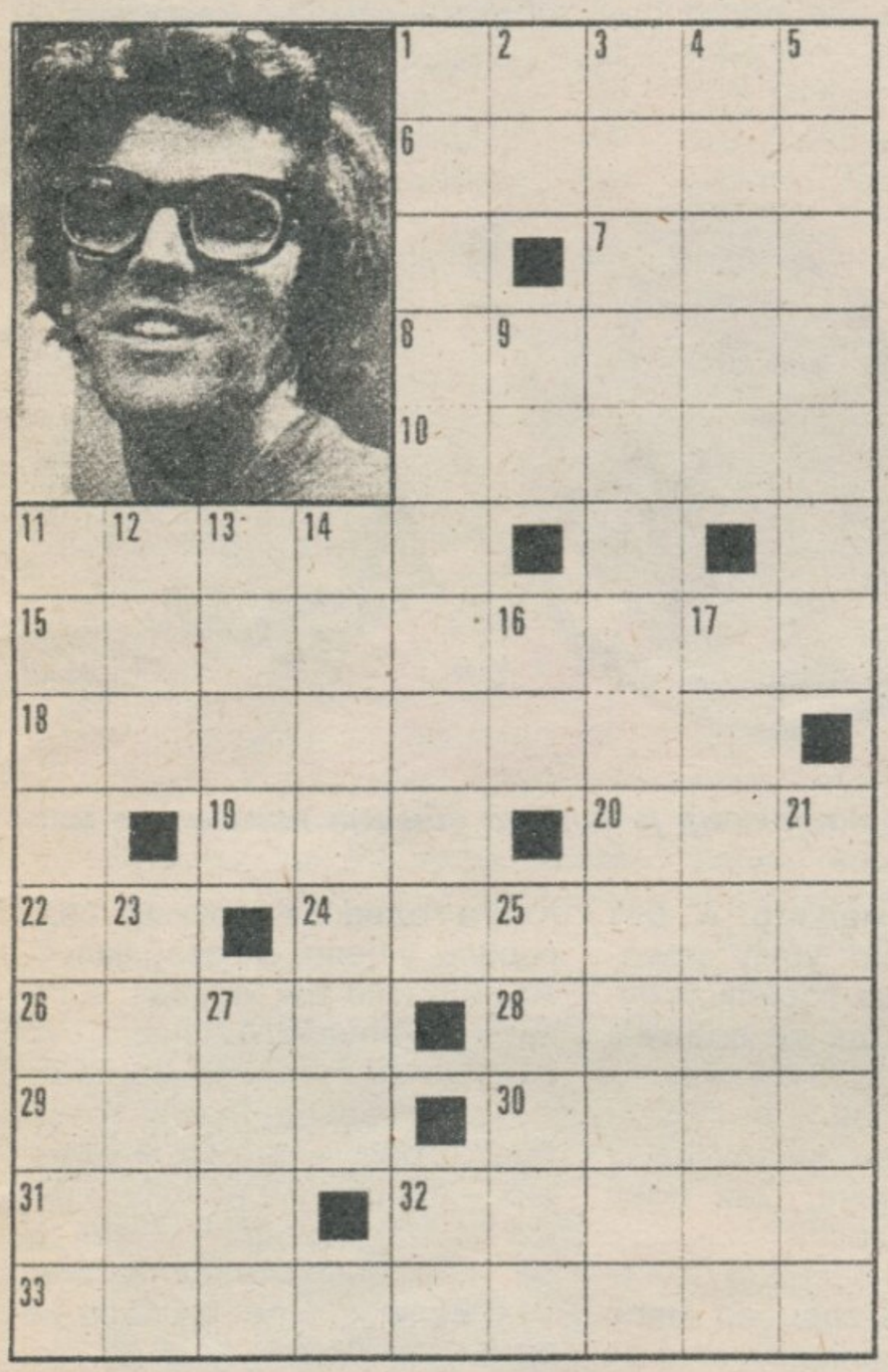

УКРШТЕНИЦА

ВОДОРАВНО: 1. Изумрла врста сурлаша; 6. Скинути обућу; 7. Дозревање; 8. Грчко полуострво; 10. Храбар, одважан; 11. Тркач Дијаба; 15. Облик државног уређења; 18. Груби, неодмерени поступци; 19. Место код Шида; 20. Оливер одмила; 22. Нови динар (скр.); 24. Ум, интелект, разум; 26. Свечане дворане; 28. Страно женско име; 29. Импорт; 30. Витешко такмичење у Старој Грчкој; 31. Отпадак од сена, трина; 32. Женско име, Станија; 33. Домородац у Америци.

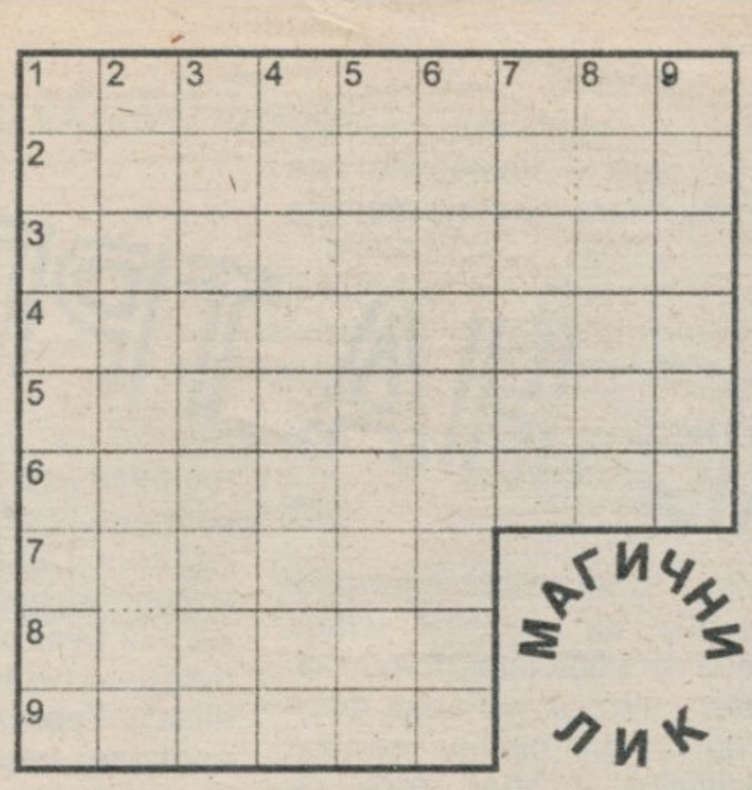
УСПРАВНО: 1. **Певач и ТВ-водотељ са слике**; 2. Прво слово старе азбуке; 3. **Емисија за децу водитења са слике**; 4. Река која се улива у језеро; 5. Насилна владарка; 9. Ауто-ознака Турске; 11. Митолошки јунаци са лађе "Арго"; 12. Бивши смучари, Стив и Фил; 13. Врста рака листоношца; 14. Копаничарство, дрворезбарски занат; 16. Ауто-ознака Лесота; 17. Хиљаду тона; 21. Житељ азијске државе; 23. Индустријска биљка (цигарете!); 25. Име глумице Нуманагић; 27. Енглеска племићка титула; 32. Иницијали редитељке Јовановић.

РЕБУС (5,4,7)

Решења се налазе на страницама "Мале поште".

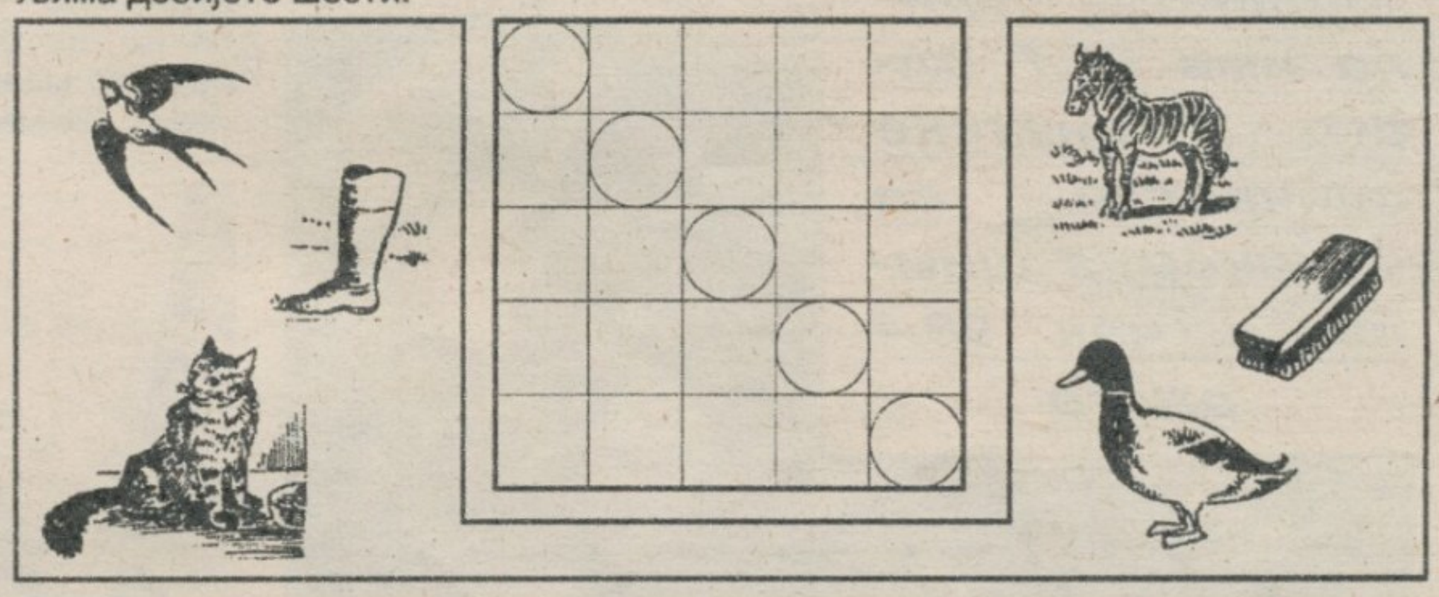
МАГИЧНИ ЛИК

1. Искоришћавање шумског блага као привредна грана; 2. Похабати се; 3. **Скривени цртеж (спојите тачке од 1 до 38)**; 4. Старо име Етиопије; 5. Вила из народне поезије; 6. Житељ.

СЛАГАЉКА

Пет појмова са цртежа упишите водоравно у лик тако да у дијагоналним пољима добијете шести.

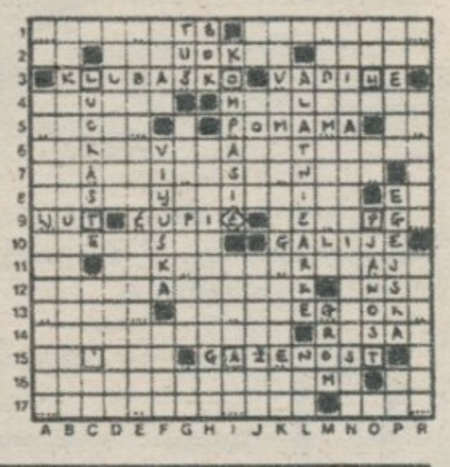
АНАГРАМ

Овом **реком**
тихом, фином,
плови **биљка**
с никотином.

ОСМОСМЕРКА

Када у осмосмерци нађете све игре са полиса, неискоришћена слова даће вам назив све популарније игре на плочи 17x17 поља.

БАКАРА, БИЛИЈАР, БИРИБИ, ВИСТ, ДОМИНО, ЈАМБ, КАНАСТА, КАРАМБОЛ, КАСКО, КВАРТЕТ, КОЦКАВИЦА, КОЦКЕ, ЛУТРИЈА, МАКАО, МАУШ, МИКАДО, НАИБ, ПАСИЈАНС, ПЕНТОМИНО, ПИКЕТ, ПОКЕР, ПРЕФЕРАНС, САЛТА, СКАТ, ТАБЛИЋ, ТАВЛА, ТАНГРАМ, ТОМБОЛА, ТРИК-ТРАК, ФАРАОН, ФЕРБЛ, ХАЛМА, ЦРНИ ПЕТАР, ШАХ, ШЕШБЕШ, ШНАПС, ШУСТЕР.

П	А	С	И	Ј	А	Н	С	П	А	Н	Ш	Е	Ш	Б	Е	Ш	К
Р	Е	А	Ј	И	Р	Т	У	Л	К	А	Н	А	С	Т	А	К	К
Е	Е	Н	Ф	А	Р	А	О	Н	В	Б	Х	П	А	А	В	И	О
Ф	К	О	Т	О	М	Б	О	Л	А	И	И	Н	М	А	З	Ш	Ц
Е	Ц	О	Д	О	М	И	Н	О	Б	К	Г	Л	Р	Ћ	У	У	К
Р	О	А	К	А	М	О	А	И	Е	Р	А	Т	И	А	Б	С	А
А	К	А	Р	Т	К	И	Р	Т	А	Х	Е	Л	М	Ј	И	Т	В
Н	Т	А	К	С	С	И	Н	М	Л	Т	Б	Ф	В	К	А	Е	И
С	К	Ј	А	М	Б	И	М	О	Р	А	Т	Е	П	И	Н	Р	Ц
Р	Е	К	О	П	А	Л	В	А	Т	А	С	Б	А	К	А	Р	А

БЕСОМУЧНИ ЛОВ У АФРИЦИ

ГОРИЛЕ НА ТРПЕЗИ

Ловац и жртва.

Убијајући велике мајмуне, човек уништава своје најближе „рођаке". Горила има 97,7 одсто генетске сличности са човеком, а шимпанзо чак 98,4 одсто

вици граничног подручја између Конга и Камеруна где већ годинама постоје велика насеља дрвосеча светских концерна за сечу и извоз дрвета из афричких прашума. Готово ниједна од ових фирми не шаље храну својим радницима и због тога су дрвосече упућене да месо потраже у – шуми.

Главни ловци нису дошли из света, они већ вековима

Угрожени џин: горила може да порасте до 2,30 метара и тежи више од 270 килограма. Женка добија младунче сваке четврте године.

Пигмеји су одушевљено скакутали око свог плена који је лежао у прашини. Био је доста налик неком припаднику људског рода – тек изблиза могао је да се препозна велики, сребрни горила. Огромној животињи једино је недостајала глава. Ловцима је било претешко да свој улов, у комаду, пренесу у логор.

Како нахранити хиљаде уста?

Следећи потез био је у рукама возача који превозе велика стабла из прашуме према обали. Раскомадани делови животиња завршавају на некој градској пијаци где почиње погађање купца и продавца.

Призор припада свакодневици граничног подручја између Конга и Камеруна где већ годинама постоје велика насеља дрвосеча светских концерна за сечу и извоз дрвета из афричких прашума. Готово ниједна од ових фирми не шаље храну својим радницима и због тога су дрвосече упућене да месо потраже у – шуми.

Главни ловци нису дошли из света, они већ вековима ловце по прашумама централне Африке – то су Пигмеји. Раније су ловили мрежама и замкама, а уловљена животиња била је довољна за исхрану једне породице и неколико недеља. Сада су се, међутим, појавили велики потрошачи, моћни булдожери пробили су путеве, стигле су хиљаде радника. Теретни камиони не превозе само дрво, већ и други терет, пре свега месо животиња уловљених у прашуми.

Нови господари прашуме наоружали су Пигмеје најсавременијим пушкама и наредили им да бездушно хватају све што може послужити као храна. Пигмеји свој посао раде заиста темељито и без журбе. Уколико убију предводника чопора горила, женке настављају да се крећу у околини и постају лак плен.

Глава гориле: животиња је управо убијена нарочитим метком.

Некадшњи ловци нису узимали на нишан младунце и бремените женке. Ови нови не знају за милост.

У Африци је посебно цењена посластица слоново месо – један џак на пијаци може да се купи за 60 немачких марака. Толико новца треба дати и за горилу исечену у комаде. Димљено слоново месо је три-четири пута дуготрајније од меса других афричких животиња и зато је убедљиво најскупље на пијаци.

Веома је тражено и месо великих мајмуна. Стручњаци процењују да се у граничној области између Камеруна и Конга годишње улови до 1400 горила, у целој екваторијалној Африци око три хиљаде, а откако је почела беспоштедна сеча шума страдало је око 20 хиљада горила. Тренутно се број горила – живих и здравих – процењује на нешто више од 100 хиљада. Настави ли се овај немилосрдни лов, овај велики мајмун ускоро ће бити истребљен.

Младунци шипанза у једном прихватилишту у граду Лимбе (Камерун)

Младунци – највеће жртве

Убијајући велике мајмуне човек заправо уништава своје најближе рођаке међу животињама. Посматрајући генетску слику, горила има 97,7 одсто сличности са човеком, док тај проценат код шимпанза износи 98,4 одсто. Погођени шимпанзо, причају ловци, моли као и човек, да му поштеде живот.

Највеће жртве бесомучног лова на животиње прашуме ипак су младунци. Ловци односе младе и најчешће их продају као „играчке" европским радницима. Када животиња одрасте, власници је од-

бацују или стављају у ланце. За разлику од шимпанза, гориле не могу да поднесу овакво мучење и најчешће умиру.

Покушавајући да зауставе истребљење најугроженијих

Димљено месо шипанза траје на афричкој врућини и недељу дана

Смрт у коферу: беба гориле умрла је на путу до једног логора дрвосеча.

животињских врста, афричке државе донеле су неке законе који се, нажалост, не поштују. У Конгу постоји општа забрана лова на шимпанзе, гориле и слонове, али ове прописе не поштују ни саме власти. У Камеруну важи полугодишња забрана лова – и она је мртво слово на папиру.

Крилати детективи

ДРЖИТЕ ЛОПОВА!

Разговору никад краја

У граду Даласу, у Тексасу, један сиви афрички папагај (Psittacus erithacus) довео је пред судију двојицу провалника који су упали у стан његове господарице кад је она била одсутна. Док су савијали украдене тепихе, ословљавали су се именом Боб и Рони. Када се домаћица вратила и завапила откривши крађу, папагај је почео да понавља та два имена. И пред полицајцима који су убрзо стигли птица је неколико пута изговорила „Боб", „Рони". Та имена нису била непозната полицији и ловповски тандем био је истог дана ухапшен.

Занимљиви и зачуђујући примери, али – да ли су они доказ стварних говорних способности папагаја?

Научено брбљање или не?

Папагаји увежбани за циркусе и варијетеа могу да науче до стотину речи, па и читаве реченице, које, изводећи своје тачке, понављају по неколико пута на дан. Разумеју ли они смисао оног што изговарају? Припадници старе школе стручњака одлучно ће одговорити на то питање: „Не!". Све је то, сматрају они, само научено брбљање које је за саму птицу без икаквог смисла.

Насупрот њима, они који припадају новој школи тврде да папагаји веома добро разумеју шта говоре и о чему говоре, нарочито у случајевима када се њихово учење људског језика изводи смишљено и систематски. Ирена Пеперберг, зоолог и професор на Чикашком универзитету, тврди да је својим методом подучавања постигла да њен сиви папагај Алекс не само што понавља већ и разуме значење изговорених речи.

Алекс данас има у свом речнику тридесет назива за предмете које распознаје као – дрво, крзно, паста, запушач, семе, орах. Кад му их покажете, он ће увек тачно изговорити њихов назив. Он разликује и шест боја и схвата значење речи које се односе на пет различитих својстава као, на пример, округло, троугласто, четвороугласто, а зна и бројеве од један до шест. Кратке реченице као „Почеши ме" или „Остави ме на миру", употребљава у право време и на правом месту.

Недавно је Алекс научио, и то својевољно, и седму боју. Док је гледао свој лик у огледалу, изнебуха је запитао: „Која боја?" Професорка Пепенберг уверена је да је то Алекс питао за боју свог перја.

Неки папагаји, углавном нешколовани, могу да направе праву збрку речи или кратких реченица које иначе умеју јасно да изговоре. Један црнокљуни амазонски папагај, чији власник живи у Берлину, сасвим лепо уме да изговори: „Ханс-Руди је прави мангуп" и „Јокел је зелена птица". Од те две реченице он понекад склепа фразу „Ханс-Руди је мангупскозелени Јокел" или неку другу, још већу бесмислицу. Он, очигледно, не зна смисао онога што изговара. Алекс међутим, све оно што зна да изговори слаже тако да то има потпуно одређен смисао.

Научници положили оружје

Тајна Алексове „памети" лежи у новом начину учења којим се служи професорка Папенберг: наставно средство мора да буде Алексова омиљена играчка, на пример одређена туба с пастом коју радо кљуца. Међутим, његова учитељица даће му ту тубу тек кад он гласно и јасно изговори – не понови – „паста". Да би се учење подстакло, Алекс је добио супарника: једног страног студента зоологије. Јасно је да је у почетку студент неупоредиво боље изговарао реч „паста", па је због тога пред завидљивим Алексовим погледом слободно могао да се игра тубом. Мала завист и жеља за омиљеном играчком учинили су да Алекс не само брзо научи тражену реч, већ и да схвата значење изговореног.

Пред Алексовим умећем многи су научници већ положили оружје и престали да одлучно тврде како папагаји могу само папагајски да понављају речи или фразе које су више пута чули уопште не разумевајући на шта се оне односе.

Ученик професорке Папенберг почео је да се истиче и у рачунању, тачније речено у бројању. Он је савладао бројеве од један до шест и тачно зна коју количину треба да означи којим бројем. Ако му, на пример, његова учитељица покаже тањир на коме се налази шест ораха, он ће на њено питање одговорити „шест ораха", одредивши тачно и предмете и њихов број.

Алексово школовање се наставља.

К. В.

Уређује: Вито Недељковић

Илустровао: Љубомир Милојевић Љубац

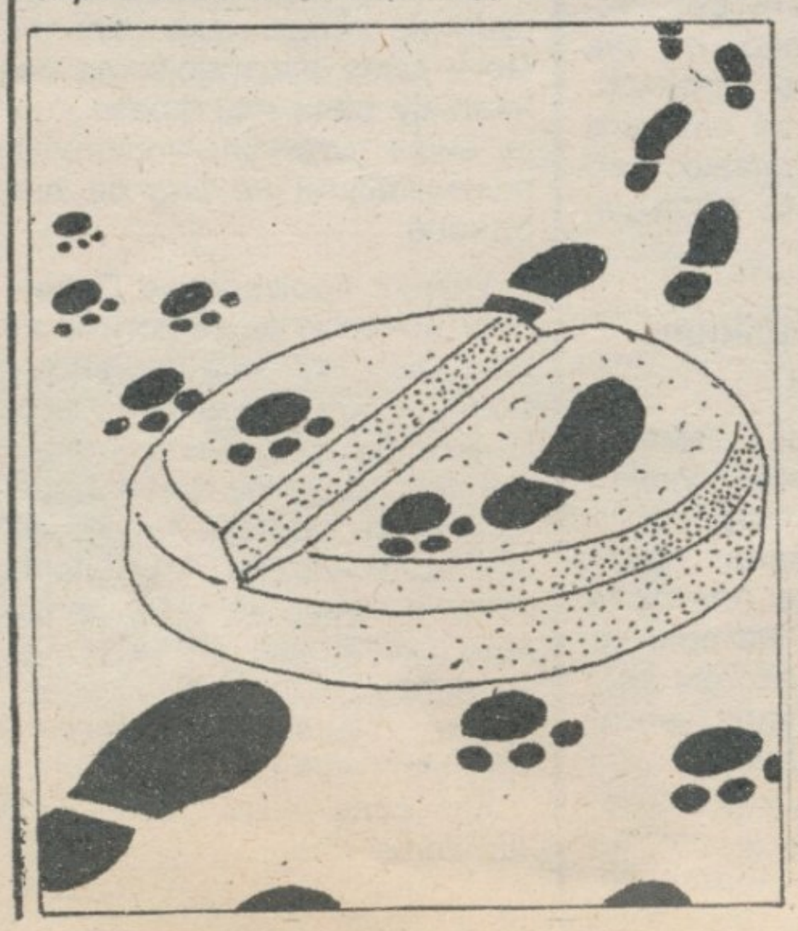
Незаобилазни аспирин

Зна ли се како је настао, односно ко је измислио аспирин који се тако много користи кад је човек прехлађен или грипозан.

С. БОГУЋАНИН
Нови Пазар

Овај веома познати и толико коришћени аналгетик и антипиретик (средство за ублажавање болова и смањење телесне температуре) у ствари је назив за ацетил-салицилну киселину. Иако су од открића аспирина и почетка његове примене у медицини пронађени многи други врло делотворни лекови, он се и даље, и то у огромним количинама, користи готово свуда у свету. Начин деловања аспирина и могућности његове примене нису још у потпуности проучени.

Ацетил-салицилну киселину, која се налази у кори неких биљака, открио је 1853. године француски хемичар Шарл Жерар (1816–1856). Херман Дресер успео је да је издвоји 1893. године, а касније је добио и вештачким путем (вештачки се добија деловањем анхидрида сирћетне киселине или деловањем ацетил-хлорида на салицилну киселину). Ацетил-салицилна киселина почела је да се примењује у лечењу 1899. године. Овоме су у великој мери допринели радови познатог немачког хемичара Адолфа Бајера (1835–1917) чије име данас носи позната врста аспирина.

Најдуговечније секвоје, али...

Да ли знате које дрво најдуже живи, односно расте. Прочитао сам да је то секвоја, па ми реците, уколико је то тачно, колико година има најстарија секвоја?

СРЂАН ВУЛИЋЕВИЋ
Чачак

У биљном свету џиновске секвоје сматрају се за најдуговечније дрво. Оне, практично, могу да достигну старост и од 6000 година, али најстарија

нађена секвоја има нешто више од 3400 година. Рекорд у дуговечности, занимљиво је, не држи ниједна секвоја, већ један бор из Стеновитих планина у Америци. Кад је 1969. године посечен, по његовим годовима видело се да је стар скоро 4900 година. У Калифорнији је, на висини од 3050 метара, нађен други бор чија се старост процењује на 4600 година, он и даље расте и научници сматрају да може да достигне старост до 5500 година. Ови борови метузалеми нису баш џиновског раста, достижу висину од 18 метара.

Младеж против зубобоље

Некада је било уобичајено да жене стављају на лице вештачке младеже, а неке то чине и данас. Када су ови младежи постали мода?

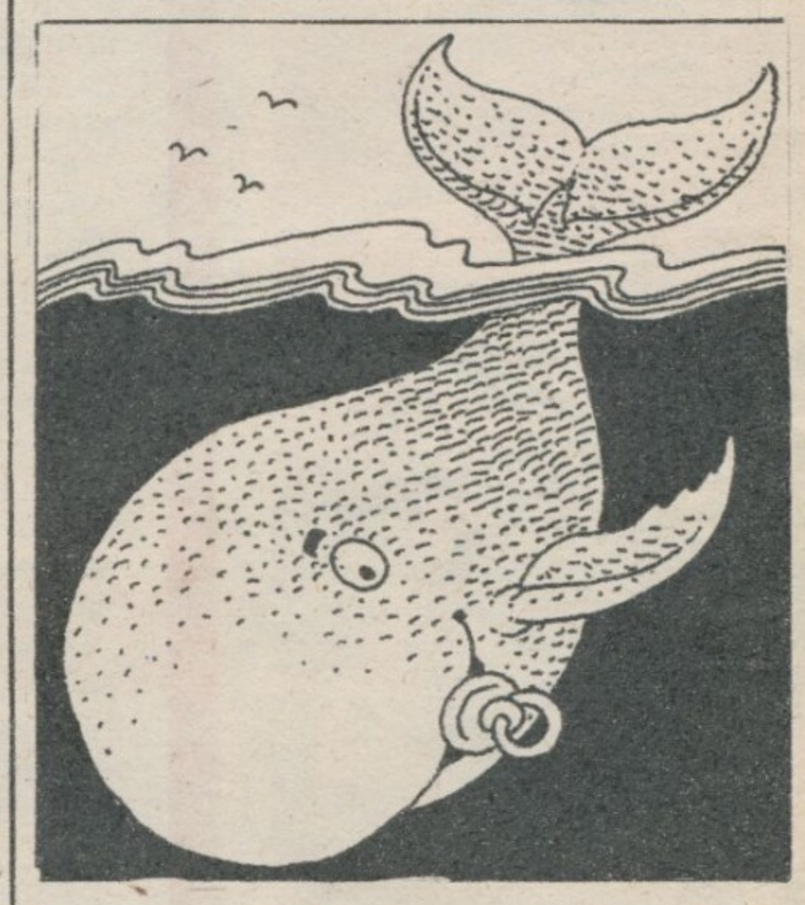
БИБА
Горњи Милановац

Вештачки младеж појавио се први пут у 16. веку у Француској. Међутим, то није био никакав хир моде, „малој црној тачки" приписивала се моћ не само ублажавања болова, већ се носила и предострожности ради – против зубобоље. У прво време младеж се није лепио на лице, већ на танку свилену траку која се обмотавала око главе, али тако да младеж буде на тачно одређеном, жељеном месту. Да ли су у борби против зубобоље жене имале и неке користи од младежа – не зна се, али су брзо

увиделе, како каже један хроничар, да ова „црна тачка" изгледа веома привлачно и истиче белину и лепоту женског лица. После овог „открића", није, тако рећи, могло ни да се замисли да жена изађе из куће без бар једног младежа на лицу.

У својој доста дугој историји вештачки младеж често је падао у заборав. А када је био у моди, тежило се да има што привлачнији облик. Могао је да буде округао, правоугаон, овалан, а некад је имао и облик рибе, птице или неке друге животиње. У време велике потражње њихови произвођачи уживали су изузетан углед и зарађивали доста новца, поготову кад би успели да купцима понуде неке неуобичајене примерке вештачких младежа.

Рекордер у брзом расту

Која животиња најбрже расте?

МАРКО
Милутовац

Најбрже од свих животиња расту плави китови. Једва видљиво јајашце, чија тежина износи само делић милиграма, за 22 месеца израсте у животињу од 26 тона. Првих десет месеци заметак се развија у мајчиној утроби, а наредних дванаест месеци живота потребно је да се младунче развије у одраслу јединку.

ЕНИГМАТИКА

РЕШЕЊА

Скандинавка: бок, ока, Рур, Али, ђак, ОРА, рит, Мо, Нађ, У, еми, Север, л, Ставра, галенит, Ил, гађан, Бањац, ЧА, Стари Бар, ОК, ију, и, настанак, РИ, ара, име, Брач, Роћко, На, искорак, стопарац; **Мозаичка укрштеница:** кит, опасти, Обарка, арс, њиска, прут, становати; **Потираљка:** енигма; **Домино укрштеница:** Макс, клас, емитовати, Лалас, рог, атоник, му, нема, Асир, ире, уши, н, гитаристи, р, Апач, ов, игра, исти, фа, таца, в, Индијанке, тајна, сир; **Укрштеница:** мамут, изути, њ, зор, Атика, срчан, Амаду, к, к, република, грубости, о, Сот, Оли, нд, разбор, ауле, Лота, увоз, агон, тар, Стана, Индијанац; **Ребус:** Јован доби цикламу ("J" ован до бицикла "МУ"); **Магични лик:** шумарство, ухабати се, мачевалац, Абесинија, Равијојла, становник; **Слагаљка:** четка (чизма, зебра, патка, мачка, ласта); **Анаграм:** Дунав, дуван; **Осмосмерка:** квизовка.

Енигматске стране припрема:
ЕД "Ђорђе Натошевић", Сомбор
Аутор загонетака: Славко Бован.

Енигматска плетеница

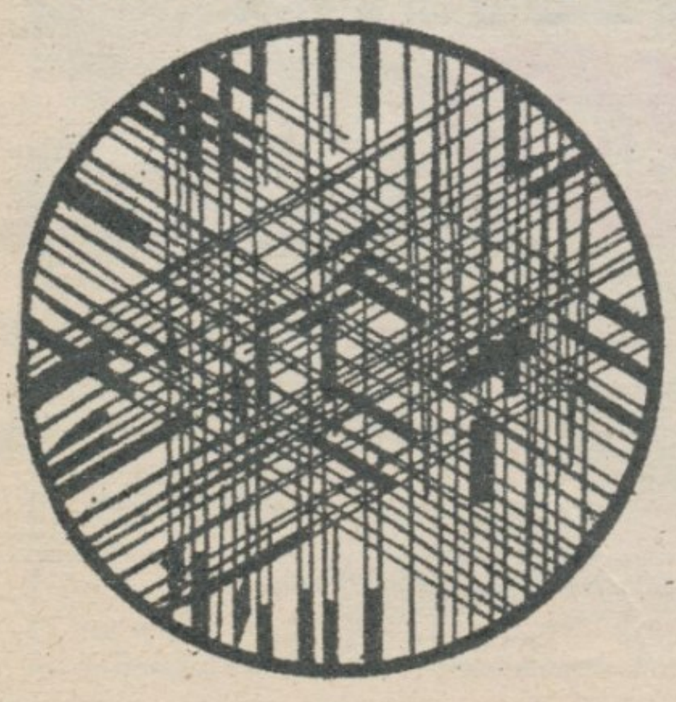
Зашто се она издужена слова у кругу или правоугаонику зову плетеница и у чему се састоји загонетка у њиховом решавању?

РАДЕ МИХАИЛОВИЋ
Ариље

„Плетеница" у енигматици припада визуелним загонеткама. То значи да треба пажљиво пратити исцртане издужене линије са местимичним задебљањима и закључити која су слова у питању. Кажу да се плетенице најлакше читају када се ставе водоравно у висини очију. Особина ове загонетке јесте да су слова издужена и близу једно другог са водоравним краћим линијама, и до десетак пута дебљим од усправних издужених. Овај сплет линија личи на испреплетану мрежу. Ако пажљиво „прочитате" плетеницу коју објављујемо, добићете једну пословицу.

(Боље је с мудрим пливати него с лудим пешт.)

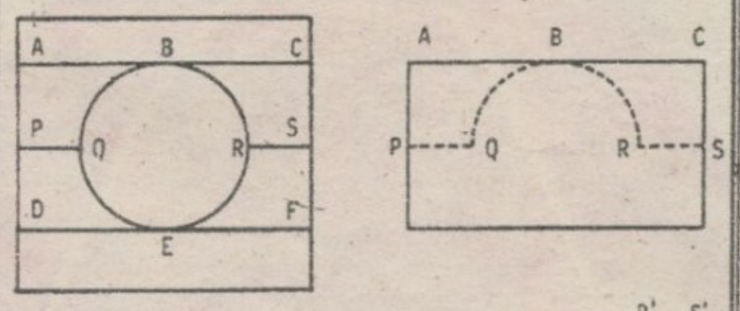
ПЛЕТЕНИЦА

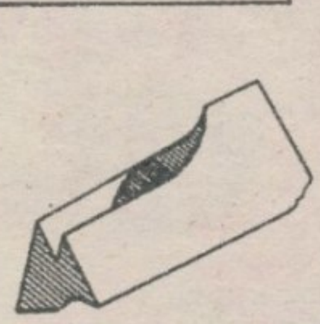

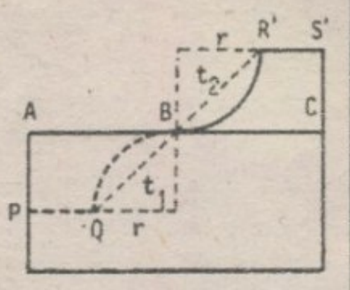
РЕШЕЊА ГЛАВОЛОМКИ И ЛОГИЧКИХ ЗАДАТАКА

1. Свака муза на почетку има 48 јабука, а свака грација 144 цвета, по 36 сваке боје. Свака муза дала је четири јабуке свакој грацији. Свака грација дала је 12 цветова свакој музи (по три сваке боје). Након размене свака муза и грација имала је 36 јабука и 36 цветова.

2. Задатак је решив уз мало лукавство. Просеците отвор на папиру величине 15 милиметара. Пресавијте папир по средини круга. На пресавијеној половини повуците тангенту паралелну са ивицом папира. Једну половину гурните надоле. Добијена дијагонала (на цртежу испрекидана линија) довољно је широка да кроз њу прође динар.

3. Савијте хартију прво по хоризонтали тако да се квадрати 4, 5, 3 и 6 нађу изнад квадрата 1, 8, 2 и 7. Преклопите леви крај добијене траке тако да се квадрат 4 нађе изнад квадрата 5. Десни крај појаса, 6 и 7, увуците између 1 и 4. Затим квадрате 6 и 7 провуците даље преко заједничке ивице квадрата 4 и 5 све док се 6 и 7 не нађу између квадрата 5 и 8, а квадрати 3 и 2 између квадрата 1 и 4.

4. Недостаје број 23.

5. Решење овог задатка је просторно (тродимензионално). Поставите три палидрвца тако да добијете равнострани троугао. Потом узмите преостала три палидрвца између прстију тако да врхови палидрваца додирују темена равностраног троугла и добићете четворострану пирамиду.

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана ствар, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника одговорних за садржину.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК
БРОЈ 2310

YU ISSN 0032-339X
Први број »Политикиног Забавника« изашао је 28. фебруара 1939. године

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси
Директор »ПОЛИТИКЕ«
Хаџи Драган Антић

Издаје НП ПОЛИТИКА Д.О.О.
11000 Београд, Македонска 29

Штампа графичко предузеће
»Штампарија Политика«

В. д. председника компаније »ПОЛИТИКА«
Томица Раичевић

Уредник стрипа Мирјана Маринковић
Ликовно графички уредник Соња Јашовић
Редакција Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић
Техничка редакција
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић,
Секретаријат Зорица Филиповић
Дописници »ПОЛИТИКЕ« из иностранства:
Петар Поповић (Москва), Дарко Рибникар (Њујорк), Мирослав Стојановић (Бон), Душан Симић (Лондон), Бошко Јакшић (Рим), Верица Рупар (Будимпешта) Момчило Пантелић (Пекинг),

Редакција »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«
Македонска 29, 11001 Београд, П.фах 124.
Телефони: секретаријат 3224-471, редакција 3224-483, техничка редакција 3226-620, централа 3224-191 и 3225-761, претплата: 3228-776.
Маркетинг агенција: Македонска 31/I, *телефон* 3220-645.
Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају.

На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Претплата за нашу земљу
1 месец 27,20 дин. 3 месеца 81,60 дин.
6 месеци 163,20 дин.

Претплата на жиро рачун број:
40801-603-3-42104, уз обавезну назнаку:
Н.П. »ПОЛИТИКА« — ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО
Полугодишња – возом: 90 DEM или противвредност осталих валута. Полугодишња – авионом: I група-Европа: 150 DEM. II група-Блиски исток: 150 DEM. III група-Африка, Азија: 158 DEM. IV група-Америка, Канада: 165 DEM. V група-Далеки исток: 165 DEM. VI група-Јужна Америка: 175 DEM. VII група-Аустралија: 178 DEM. или противвредност осталих валута
• Претплата се врши преко DEUTSCHE BANK AG FRANKFURT/M (BLZ 500 700 10) на рачун КОМЕРЦИЈАЛНЕ БАНКЕ АД, Београд, број: 9359662, у противвредности USD или DEM у корист: Н.П. »ПОЛИТИКА« – Београд, девизни рачун број: 70400-6925286 који се води код Комерцијалне банке АД - Београд. Код уплате *обавезно* навести - »Сврха плаћања« ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ »ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК«. Копију уплате *обавезно* послати на факс: ++ 381 11 3228 776 или на адресу: Н. П. »ПОЛИТИКА« 11000 БЕОГРАД, 29. НОВЕМБРА 24, ЈУГОСЛАВИЈА
• Уплате за ОГЛАС на горе наведени рачун у Франкфурту/М, а копију уплате на факс: ++381 113226 353 или ++381 11 3249 293

Годишњу претплату на лист не примамо.

Насловна страна Добросав Боб Живковић

MATTEL

Novost za Vas, mlada damo!

Barbie VAM donosi čika poštar

PREPORUČENO Barbie EXPRESS

Barbie

NAF NAF MIDŽ

Prava lutkasta lepotica smeđe kose, obučena u najmoderniju NAF NAF kolekciju. Ima i ranac: spremna je za odlazak na putovanje sa Vama. Vaša i Barbikina najbolja drugarica!

140 din.

ZIMSKA ZVEZDA Barbie

Najraskošnija lutka na svetu - obučena u prelepu, dugačku, crvenu zimsku haljinu, sa toplom krznenom kapom!

180 din.

POSPANA Barbie

Mekana i nežna lutka već spremna za spavanje sa Vama! Čarobna i čudesna - kada joj obrišete oči toplom vlažnom krpicom ona ih sklopi, a uz pomoć hladne ih otvara.

110 din.

Barbiku možete poručiti odmah, narudžbenicom, na adresu

DiBek

Bulevar Lenjina 115
11070 Novi Beograd
i doneće je čika poštar na Vaša vrata!

SUPER DUGOKOSA Barbie

Lutka sjajne super duge kose do članaka, koju možete da frizirate do mile volje - uz nju dobijate komplet za češljanje sa sjajnim gelom za kosu!

140 din.

KAMPERKA Barbie

Neverovatna lutkica - ima šator i vreću za spavanje. Noću njen šator obasjava Vašu sobu zvezdicama koje svetle u mraku!

180 din.

NARUDŽBENICA

ŽELIM Barbie ODMAH!

Zovem se ..... i pošaljite mi Barbiku

pod nazivom ..... ,a po ceni od ..... din,

na adresu .....

čitko upisati punu adresu, broj pošte i telefon

....

moj potpis Potpis mog roditelja

Plaćanje pouzećem!

SPECTRA

РЕКЛИ СУ...

... О СМЕХУ И СМЕШНОМ

Смисао за иронију велика је гаранција слободе.

Морис Барес
француски писац
и политичар
(1862–1923)

●

Журим да се насмејем свему и свачему како после не бих морао да због тога плачем.

Пјер де Бомарше
француски композитор
(1732–1799)

●

Немогуће је бавити се најозбиљнијим стварима на свету ако се не цене најзабавније.

Винстон Черчил
енглески државник
(1874–1965)

●

Ко каже да је забрањено говорити истину кроз смех?

Хорације
римски песник
(65–8. пре н. е.)

●

Смеј се, и свет ће се смејати с тобом, плачи, плакаћеш сам.

Е. В. Вилкокс
амерички песник
(1850–1919)
М. И.

●

Тамо где нема хумора нема ни човечности.

Ежен Јонеско
француски писац
румунског порекла
(1912–1994)

●

Онај ко има храбрости да се смеје, господар је других.

Ђакомо Леопарди
италијански песник
(1798–1837)

Ништа не говори више о карактеру човека од онога што му је смешно.

Јохан Волфганг Гете
немачки песник
(1749–1832)

●

Онај који се никада не смеје не може бити озбиљна особа.

Фредерик Шопен
пољски композитор
(1810–1849)

●

Човек се препознаје по начину на који се смеје.

Фјодор Достојевски
руски писац
(1821–1881)

●

Смех има у себи нечег револуционарног.

Александар Херцен
руски револуционар
и писац
(1812–1870)

●

Живот без смеха је као петролејска лампа без уља.

Валтер Скот
шкотски писац
(1771–1832)

●

Дан током кога се ниједном ниси насмејао улудо је страћен.

Николас де Санфор
француски писац
(1741–1794)

●

Нико ко се бар једном у животу од срца насмејао не може бити непоправљиво лош.

Томас Карлајл
шкотски историчар
и филозоф
(1795–1881)

●

Верујем да је смех истински доказ слободе.

Рене Клер
француски редитељ
(1898–1981)

●

Ко каже да је забрањено говорити истину кроз смех?

Хорације
римски песник
(65–8. пре н. е.)

●

Човек који се смеје никада не може бити уистину опасан.

Лоренс Стерн
енглески писац
(1713–1768)

●

WALT DISNEY
МИКИ

ВАУ! АЛА СИ СЕ ДО-ТЕРАЛА, МИНИ!
ХВАЛА, МИКИ!

ОХ! ХАЉИНА ЋЕ МИ СЕ ЗГУЖВА-ТИ У КОЛИМА!
?

ПА ИЋИ ЋЕМО ПЕШКЕ!
У НОВИМ ЦИПЕЛА-МА НА ШТИКЛУ?

ТО НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР!
САЧЕ-КАЈ!

МИЋА И ТИЋА СИГУРНО ИМАЈУ НЕШТО ПОГОДНО!

ЈЕСИ ЛИ ЗАДОВОЉ-НА, МИНИ?